

Leidimas
lietuvių kalba

Informacija ir pranešimai

64 metai

2021 m. liepos 27 d.

Turinys

I Rezoliucijos, rekomendacijos ir nuomonės

REZOLIUCIJOS

Regionų komitetas

Nuotolinė 144-oji RK plenarinė sesija per Interactio, 2021 5 5–2021 5 7

2021/C 300/01	Europos regionų komiteto rezoliucija dėl Konferencijos dėl Europos ateities	1
2021/C 300/02	Europos regionų komiteto rezoliucija dėl laisvo judėjimo COVID-19 pandemijos metu (skaitmeninis žaliasis pažymėjimas) ir vakcinų gamybos pajėgumų didinimo	4

NUOMONĖS

Regionų komitetas

Nuotolinė 144-oji RK plenarinė sesija per Interactio, 2021 5 5–2021 5 7

2021/C 300/03	Europos regionų komiteto nuomonė „Europos socialinių teisių ramsčio įgyvendinimas iš vietos ir regionų perspektyvos“	7
2021/C 300/04	Europos regionų komiteto nuomonė „2020 m. plėtros dokumentų rinkinys“	13
2021/C 300/05	Europos regionų komiteto nuomonė „Lygybės sąjunga. 2020–2025 m. ES kovos su rasizmu veiksmų planas“	19
2021/C 300/06	Europos regionų komiteto nuomonė „Neįgalųjų teisių strategija“	24
2021/C 300/07	Europos regionų komiteto nuomonė „Saugios ir tvarumo principus atitinkančios cheminės medžiagos kuriant aplinką be toksinių medžiagų Europos miestuose ir regionuose“	29
2021/C 300/08	Europos regionų komiteto nuomonė „Vietos ir regionų valdžios institucijos ir jūrų aplinkos apsauga“	36

2021/C 300/09	Europos regionų komiteto nuomonė „Per COVID-19 krizę regionų ir miestų įgyta patirtis ir išmoktos pamokos“	43
2021/C 300/10	Europos regionų komiteto nuomonė. „Europos sveikatos sąjunga: ES atsparumo didinimas“	53
2021/C 300/11	Europos regionų komiteto nuomonė. „Neutralaus poveikio klimatui ekonomikos stimuliavimas: ES energetikos sistemos integravimo strategija“	58
2021/C 300/12	Europos regionų komiteto nuomonė „2021–2027 m. skaitmeninio švietimo veiksmų planas“	65
2021/C 300/13	Europos regionų komiteto nuomonė „Europos žiniasklaida skaitmeniniame dešimtmetyje: veiksmų planas“	69

III Parengiamieji aktai

Regionų komitetas

Nuotolinė 144-oji RK plenarinė sesija per Interactio, 2021 5 5–2021 5 7

2021/C 300/14	Europos regionų komiteto nuomonė „Didelės tarpvalstybinio pobūdžio grėsmės sveikatai ir Europos ligų prevencijos ir kontrolės centro įgaliojimai“	76
2021/C 300/15	Europos regionų komiteto nuomonė. ES vaistų strategija ir pasiūlymas dėl teisėkūros procedūra priimamo akto dėl Europos vaistų agentūros (EMA) įgaliojimų pakeitimo	87

I

(Rezoliucijos, rekomendacijos ir nuomonės)

REZOLIUCIJOS

REGIONŲ KOMITETAS

NUOTOLINĖ 144-OJI RK PLENARINĖ SESIJA PER INTERACTIO, 2021 5 5–2021 5 7

Europos regionų komiteto rezoliucija dėl Konferencijos dėl Europos ateities

(2021/C 300/01)

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS (RK)

1. visiškai pritaria, kad būtinos plataus masto, iš tiesų įtraukios, skaidrios, geografiniu ir politiniu požiūriu subalansuotos ir decentralizuotos diskusijos dėl Europos Sąjungos ateities;
2. palankiai vertina labai lauktą darbo, susijusio su Konferencija dėl Europos ateities, pradžią, nepaisant nuolatinių iššūkių dėl COVID-19 pandemijos, ir tikisi prisidėti prie plataus užmojo, toli siekiančių ir ilgalaikių rezultatų, kurie duotų apčiuopiamos naudos visiems ES piliečiams;
3. apgailestauja, kad vėluojama pradėti Konferenciją ir dėl to procesas, skirtas dvejiems metams, galiausiai bus sutrumpintas iki vienerių metų; vis dėlto primygtinai ragina dėti daug daugiau pastangų, kad Konferencija būtų sėkminga demokratinio dalyvavimo ir piliečių dalyvavimo požiūriu;
4. pabrėžia, kad Konferencija turėtų būti procesas, suteikiantis galimybę išsakyti savo nuomonę visiems piliečiams, neatsižvelgiant į jų išsilavinimą, amžių, kilmę ar gyvenamąją vietą; ragina visus veikėjus organizuoti renginius ir propaguoti skaitmeninę platformą visoje visuomenėje, neapsiribojant įprastinėmis debatuose dėl ES dalyvaujančiomis grupėmis, kad būtų surengtos visiškai įtraukios diskusijos;
5. atkreipia dėmesį į Europos Parlamento, Europos Vadovų Tarybos ir Europos Komisijos pasirašytą bendrą deklaraciją ir labai palankiai vertina joje pateiktą aiškią nuorodą į vietos ir regionų valdžios institucijas, regionų parlamentus ir subsidiarumo bei proporcingumo principus; primena savo prašymą pakviesti jį tapti bendros deklaracijos signataru;
6. atkreipia dėmesį į tai, kad ES yra apie milijonas vietos ir regionų lygmeniu išrinktų atstovų, kurie savo piliečių vardu dirba beveik 90 000 subnacionalinių valdžios institucijų. Jos sudaro didžiausią demokratinio atstovavimo lygmenį ES ir yra bendrai atsakingos už pusę viešųjų investicijų ES ir už daugiau kaip pusės ES teisės aktų įgyvendinimą, taigi jos labai padeda siekti ES politinių tikslų;
7. dar kartą patvirtina savo 2020 m. vasario 12 d. rezoliucijoje išdėstytą poziciją ir pakartoja, kad dauguma temų, atrinktų svarstyti Konferencijoje, įskaitant klimato, aplinkos, gyventojų skaičiaus mažėjimo ir demografinių iššūkių, sveikatos, švietimo, kultūros, migracijos, teisinės valstybės, skaitmeninės pertvarkos, stipresnės ekonomikos ir socialinio teisingumo klausimus, priklauso regionų ir vietos valdžios institucijų kompetencijai; todėl pabrėžia, kad Konferencija negalės pateikti konkrečių pasiūlymų, jei didžioji jų dalis nebus aktyvaus dialogo ir konsultacijų subnacionaliniu lygmeniu rezultatas;

8. pritaria nuomonei, kad Konferencijoje turėtų būti laikomasi atviro požiūrio dėl politikos ir institucijų reformos ir sudarytos sąlygos ilgalaikėms Europos Sąjungos reformoms, kurios tęstųsi ir konferencijai pasibaigus;
9. laikosi nuomonės, kad Konferencija suteikia galimybę priartinti Europą prie jos piliečių ir sustiprinti atsakomybę už Europos projektą jausmą pasitelkiant „Europos demokratijos namus“, kurių pamatas – vietos ir regionų valdžios institucijos, sienos – valstybės narės, o apsauginis stogas – Europos Sąjunga; įsipareigoja atlikti aktyvų vaidmenį nagrinėjant įvairius politinius daugiapakopio valdymo stiprinimo ir tolesnės integracijos Europoje tose srityse, kur tai yra pagrįsta ir atneša pridėtinę vertę, skatinimo būdus;
10. mano, kad atsižvelgiant į dabartinę pandemiją tapo labai svarbu stiprinti demokratinis principus ir esminį miestų ir regionų vaidmenį teikiant patikimus atsakymus piliečiams, taip pat pabrėžti bendradarbiavimo visais valdymo lygmenimis ir tarpvalstybiniu mastu svarbą sprendžiant bendras problemas; Tai turėtų būti visapusiškai atspindėta Konferencijos sudėtyje ir darbo tvarkos taisyklėse;
11. ketina aktyviai dalyvauti Konferencijoje, deleguodamas savo narius į vykdomąją valdybą ir skirdamas atstovus į Konferencijos plenarinius svarstymus; įsipareigoja Konferencijai teikti teminę informaciją svarbiais vietos ir regionų valdžios institucijoms rūpimais klausimais, be kita ko, rengiant įvairius vietos piliečių dialogus, kuriuos RK organizuos visoje ES; ragina įtraukti jaunimą ir mūsų visuomenės įvairovei atstovaujančius piliečius, nes tai būtina sąlyga išsamioms diskusijoms surengti;
12. mano, kad Konferencijos plenarinė sesija turėtų būti grindžiama tvirtu demokratiniu pagrindu, todėl tarp jos dalyvių turėtų būti atitinkamas skaičius regionų ir vietos parlamentų ir tarybų atstovų, taip pat jų kolegų iš Europos Parlamento ir nacionalinių parlamentų; pabrėžia, kad Konferencijoje turi būti užtikrinta geografinio, politinio ir lyčių atstovavimo pusiausvyra;
13. pabrėžia būtinybę sustiprinti administracines pastangas siekiant, kad Konferencijos dėl Europos ateities diskusijose būtų išgirsti ES atokiausi regionai, kurių padėtis ES yra išskirtinė ir kurie gali būti ES veiksmų tarpininkai su kitais žemynais;
14. palankiai vertina tai, kad pradėjo veikti Konferencijai dėl Europos ateities skirta daugiakalbė skaitmeninė platforma, ir įsipareigoja ją propaguoti ir prie jos prisidėti organizuodamas dalyvaujamuosius dialogus ir teikdamas atitinkamą grįžtamąją informaciją; ragina vietos ir regionų valdžios institucijas supažindinti su šia platforma savo piliečius ir skatinti visos visuomenės dalyvavimą, neatsižvelgiant į išsilavinimą, kilmę ar gyvenamąją vietą;
15. mano, kad tiek renginiuose, tiek skaitmeninėje platformoje turi būti atstovaujama įvairioms nuomonėms apie ES ir jos ateitį, kad Konferencija būtų laikoma tikrai demokratiniu procesu; vis dėlto atkreipia dėmesį į tai, kad turi būti gerbiamos minimalios vertybės ir kad neturėtų atsirasti vietos nuomonės, kuriomis kėsinama į žmogaus orumą, laisvę, demokratiją, lygybę, teisinę valstybę ir pagarbą žmogaus teisėms, kuriose daromi užgaulūs, šmeižikiški, neapykantą kurstantys, rasistiniai ar viešajai tvarkai prieštaraujantys pareiškimai; organizatoriai ir dalyviai turėtų įsipareigoti visuomet gerbti šias vertybes;
16. pažymi, kad RK jau pradėjo rengti diskusijas plenarinėse sesijose ir komisijų posėdžiuose ir priimti nuomones su Konferencijos darbu susijusiais klausimais. Be to, Konferencijoje daug dėmesio bus skiriama svarbiems RK renginiams, pavyzdžiui, ES regionų ir miestų savaitei, metinei „EuroPCom“ konferencijai ir vietos piliečių dialogams ir konsultacijoms, taip pat Komiteto frakcijų organizuojamiems renginiams;
17. pabrėžia, kad reikia dėti daug daugiau pastangų visais administraciniais lygmenimis siekiant į Konferenciją dėl Europos ateities įtraukti didelių ir nuolatinių gamtinių ar demografinių trūkumų turinčias vietas, pavyzdžiui, retai apgyvendintas vietas, salų teritorijas, pasienio regionus ar kalnuotus regionus;
18. atkreipia dėmesį į savo vykdomą iniciatyvą konsultuotis su piliečiais per RK narių rengiamus vietos ir regioninius dialogus – artėjant Konferencijai jau surengta nemažai sėkmingų renginių. Šie renginiai sudaro palankesnes sąlygas piliečių bendravimui su visų valdžios lygmenų politikais ir parodo, kad diskusijos dėl Europos Sąjungos krypties yra labai svarbios Europos regionams ir miestams;

19. primena, kad Konferencija turi pasiekti bet kurią Europos teritoriją – tiek miesto, tiek kaimo; pabrėžia, kad subnacionaliniai lygmenys galėtų atlikti esminį vaidmenį, kad Konferencijos diskusijos pasiektų kaimo vietas ir kad būtų atsižvelgta ir į konkrečius jų poreikius;
20. labai vertina tarpinstitucinį bendradarbiavimą ir didesnę sinergiją plėtojant tokią veiklą ir padės organizuoti kitą informavimo veiklą bendradarbiaudamas su partneriais, pavyzdžiui, su regioniniais parlamentais per Europos regioninių teisėkūros asamblėjų konferenciją (CALRE), su iniciatyvos RLEG, kurią pasiūlė grupė teisėkūros įgaliojimus turinčių regionų, atstovais, su „RegHub“ tinklu ir Sanglaudos aljanso tinklu, jaunaisiais išrinktais politikais pagal specialią Komiteto programą, regionų ir vietos politikais, atsakingais už „Europe Direct“ centrus, ir su bandomojo projekto „Europos kūrimas su vietos subjektais“ (BELE) partneriais;
21. toliau stiprins bendradarbiavimą su Europos ir nacionalinėmis vietos ir regionų valdžios institucijų asociacijomis, regionų ir miestų suinteresuotųjų subjektų bendruomenėmis, antraisiais nacionalinių parlamentų rūmais ir kitais subjektais;
22. įsipareigoja didinti Konferencijos poveikį ir informavimo veiklą, taip pat skatinti ir naudoti novatoriškas dalyvaujamąsias demokratijos formas. Vietos ir regionų valdžios institucijos įrodė, kad įneša piliečių indėlį į politinių sprendimų priėmimo procesą; ragina valstybes nares aktyviai dalyvauti formuojant Konferenciją nacionaliniu lygmeniu ir užtikrinti vietos ir regionų valdžios institucijų dalyvavimą. Labai svarbu, kad jos dalyvautų diskusijose ir apmąstymuose, sutelkdamos savo teritorijos gyventojus, kad jų balsas būtų išgirstas ir jų lūkesčius atspindėtų priimami politiniai sprendimai;
23. ragina užmegzti nuolatinį Europos dialogą su piliečiais siekiant stiprinti demokratiją visais valdymo lygmenimis ir paskatinti piliečius dalyvauti ir priimti atsakomybę už Europos projektą, kaip teigiama 2020 m. spalio mėn. priimtoje Komiteto nuomonėje *Nuolatinis vietos ir regionų valdžios institucijų dialogas su piliečiais*⁽¹⁾; laikosi nuomonės, kad piliečių dialogai turėtų būti ne vienakryptė komunikacija, o turi ES lygmeniu papildyti politikos formavimo procesą;
24. pabrėžia, kad tolesni veiksmai, susiję su piliečių indėliu, ypač su galutinėmis Konferencijos rekomendacijomis, yra tokie pat svarbūs kaip ir indėlio metodas; pabrėžia, kad šie tolesni veiksmai turėtų būti vykdomi koordinuotai ir įtraukiai, taip pat visapusiškai dalyvaujant RK; be to, mano, kad Konferencijai turėtų būti suteikta pakankamai laiko pateikti konkrečius pasiūlymus dėl ES institucinės sistemos tobulinimo ir perspektyvumo ateityje stiprinimo; pripažįsta, kad nors Konferencija gali įgyti visuomenės pasitikėjimą, ji taip pat gali jį prarasti, jei nebus ištesėtas pažadas duoti rezultatų ir atsižvelgti į visas išreikštas nuomones; primygtinai teigia, kad Konferencijos sėkmė galiausiai priklausys nuo to, ar piliečiai atkreips dėmesį į tai, kad jų balsas buvo išgirstas ir kad jie prisidėjo prie ES ateities formavimo;
25. pabrėžia, kad siekdamas sustiprinti savo politinę ir institucinę misiją, Konferencijos laikotarpiui RK įsteigė aukšto lygio grupę Europos demokratijos klausimais⁽²⁾, kuriai pirmininkauja buvęs Europos Vadovų Tarybos pirmininkas Herman Van Rompuy ir kuri skatins diskusijas apie RK Europos demokratijos viziją subnacionalinių vyriausybių požiūriu ir apie tai, kaip sustiprinti vietos ir regionų valdžios institucijų ir RK poveikį ir įtaką Europos sprendimų priėmimo procese;
26. tikisi konstruktyvaus bendradarbiavimo su ES Tarybai pirmininkausiančia Slovėnija ir planuoja vietos ir regionų valdžios institucijų indėlį kuriant ES ateitį pristatyti 9-ajame Europos regionų ir miestų aukščiausiojo lygio susitikime, kuris vyks Prancūzijos pirmininkavimo ES Tarybai laikotarpiu;
27. paveda Komiteto pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Europos Parlamento pirmininkui, Europos Komisijos pirmininkei, Europos Vadovų Tarybos pirmininkui ir ES Tarybai pirmininkaujančiai valstybei.

Bruselis, 2021 m. gegužės 7 d.

Europos regionų komiteto
pirmininkas

Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽¹⁾ CDR 4989/2019.

⁽²⁾ Aukšto lygio grupei pirmininkauja Europos Vadovų Tarybos garbės pirmininkas Herman Van Rompuy. Grupę sudaro dar šeši nariai: buvęs Europos Komisijos nariai Joaquín Almunia ir Androulla Vassiliou, buvusios Europos Parlamento narės Rebecca Harms ir Maria João Rodrigues, Europos jaunimo forumo pirmininkė Silja Markkula ir Varšuvos universiteto profesorius Tomasz Grosse.

Europos regionų komiteto rezoliucija dėl laisvo judėjimo COVID-19 pandemijos metu (skaitmeninis žaliasis pažymėjimas) ir vakcinų gamybos pajėgumų didinimo

(2021/C 300/02)

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS (RK)

1. pažymi, kad COVID-19 pandemija turėjo didelių pasekmių laisvam piliečių judėjimui Europos Sąjungoje ir už jos ribų ir visų pirma paveikė tarpvalstybines keliones ir važinėjimą į darbą;
2. mano, kad skiepijimas siekiant apsaugoti Europos piliečius nuo COVID-19 ir naujų jo variantų yra pagrindinis būdas kontroliuoti pandemiją ir atkurti laisvą judėjimą;
3. apgailestauja, kad Europos Sąjungos valstybės narės atsilieka skiepijimo srityje, nes buvo lėtai sudarinėjamos sutartys su vakcinų gamintojais, trūksta skaidrumo, susijusio su sutartimis, be to vėluoja vakcinų tiekimas ir kyla sunkumų organizuojant skiepijimo kampanijas;
4. pabrėžia, kad labai svarbu laikytis bendro požiūrio į žmonių sveikatos būklės tikrinimą ir sertifikavimą, susijusį su COVID-19, siekiant užtikrinti pandemijos stebėsenos politikos ir techninių sprendimų veiksmingumą, efektyvumą ir sąveiką bei palengvinti naudojimąsi teise laisvai judėti ir apsigyventi visų ES valstybių narių teritorijoje;
5. palankiai vertina Europos Komisijos pasiūlymą dėl Reglamento dėl sąveikiųjų skiepijimo, tyrimo rezultatų ir persirgimo liga pažymėjimų išdavimo, tikrinimo ir pripažinimo sistemos, kuria siekiama sudaryti palankesnes sąlygas laisvai judėti COVID-19 pandemijos metu (skaitmeninis žaliasis pažymėjimas), taip pat pasiūlymą dėl Reglamento dėl skaitmeninių žaliųjų pažymėjimų skirtų trečiųjų šalių piliečiams, teisėtai esantiems arba teisėtai gyvenantiems valstybių narių teritorijose;
6. palankiai vertina Europos Parlamento poziciją iš dalies pakeisti pavadinimą į „ES COVID-19 pažymėjimas“, siekiant, kad būtų geriau suprantamas pažymėjimo naudingumas ir taip palengvinti jo populiarinimą tarp piliečių; pabrėžia, kad vietos ir regionų valdžios institucijoms tenka svarbus vaidmuo populiarinant pažymėjimą tarp gyventojų ir pabrėžiant ES pridėtinę vertę šioje srityje; todėl ragina Europos Komisiją kartu su Europos regionų komitetu įsitraukti į bendrą kampaniją;

Skaitmeninis žaliasis pažymėjimas

7. pakartoja, kad remia, kaip jau nurodė Rezoliucijoje dėl skiepijimo nuo COVID-19 kampanijos (RESOL-VII/010), siekį sukurti standartizuotą ir sąveikią skiepijimo įrodymo medicininiais tikslais formą, atsižvelgiant į tai, kad skiepijimo patvirtinimas yra medicininė būtinybė. Siekiant išvengti diskriminacijos, šis pažymėjimas Europos Sąjungoje turėtų būti automatiškai išduodamas paskiepytiems, persirgusiems COVID-19 arba tyrimą dėl COVID-19 atlikusiems asmenims;
8. primygtinai pabrėžia, kad žaliasis pažymėjimas – tai ne naujas kelionės dokumentas, suteikiantis naujų teisių ar privilegijų, o tik priemonė, kuria siekiama vienintelio tikslo – palengvinti naudojimąsi laisvu asmenų judėjimu COVID-19 pandemijos metu;
9. palankiai vertina tai, kad pagal siūlomą sistemą bus išduodami ne tik skiepijimo nuo COVID-19 skaitmeniniai žalieji pažymėjimai, ir tyrimo rezultatų ir persirgimo liga pažymėjimai, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas tokių pažymėjimų turėtojams laisvai judėti COVID-19 pandemijos metu ir gerinti taikomų sanitarinių priemonių laikymąsi. Reikėtų papildomai apsarstyti pažymėjimo galiojimo trukmę ir, jei reikia, jo atnaujinimą ateityje;
10. vis dėlto reiškia susirūpinimą dėl tikrojo šio technologinio sprendimo sąveikumo tarp valstybių narių, nes kai kurios valstybės jau planuoja skiepijimo pažymėjimus įtraukti į savo koronaviruso kontaktų atsekimo programėles, kurių daugelis nėra suderinamos su kitomis ES naudojamomis kontaktų atsekimo programėlėmis;
11. mano, kad skaitmeninis žaliasis pažymėjimas yra priemonė kovojant su suklustotų COVID-19 pažymėjimų, apie kurių atvejus jau buvo pranešta, rizika ir ją šalinant. Būtina užtikrinti aukštus saugumo standartus, ypač popierinių pažymėjimų atžvilgiu;

12. primygtinai reikalauja, kad skaitmeninis žaliasis pažymėjimas nebūtų nei išankstinė naudojimosi laisvo judėjimo teisėmis sąlyga, nei kelionės dokumentas, ir pabrėžia nediskriminavimo principą, ypač neskiepytų asmenų atžvilgiu;

13. siūlo iš dalies pakeisti siūlomo reglamento 1 straipsnį siekiant patikslinti, kad skaitmeninis žaliasis pažymėjimas neturės poveikio tarpvalstybinių darbuotojų teisei pandemijos metu laisvai judėti tarp savo namų ir darbo vietų. Jis taip pat neturėtų daryti poveikio laisvam prekių ir pagrindinių paslaugų judėjimui bendrojoje rinkoje, įskaitant medicinos atsargas ir darbuotojus, kertančius sieną vadinamuoju žaliuoju koridoriumi, nurodytu Komisijos komunikate dėl žaliųjų koridorių atvėrimo pagal Sienų valdymo priemonių, skirtų sveikatai apsaugoti ir prekių bei pagrindinių paslaugų prieinamumui užtikrinti, gaires;

14. pabrėžia, kad nediskriminavimas turi reikšti, jog asmenys, kurie nėra skiepyti, tačiau turi galiojantį tyrimo rezultatų pažymėjimą, patvirtinantį, kad jie yra sveiki, gali pasinaudoti savo teise keliauti. Toks tyrimas turi būti plačiai prieinamas ir už mažiausią kainą;

15. pritaria tam, kad būtų pripažįstami trečiųjų šalių išduoti pažymėjimai ES piliečiams ir jų šeimos nariams, jei šie pažymėjimai išduoti laikantis standartų, lygiaverčių pagal šį reglamentą nustatytiems standartams; tikisi, kad panašiai bus elgiamasi ir su teisėtai esančiais ar gyvenančiais trečiųjų šalių piliečiais, paskiepytais trečiosiose šalyse;

16. mano, kad skaitmeninis žaliasis pažymėjimas turėtų būti taikomas tik toms vakcinoms, kurioms Europos vaistų agentūros (EMA) sprendimu suteiktas Europos patvirtinimas. Reikėtų atitinkamai iš dalies pakeisti Europos Komisijos reglamento 2 straipsnio 3 dalį;

17. pritaria, kad skaitmeninis žaliasis pažymėjimas turėtų būti išduodamas nemokamai skaitmeniniu arba skaitmeniniu ir popieriniu formatais, atsižvelgiant į Europos Sąjungos skaitmeninimo pastangas. Reikėtų atitinkamai iš dalies pakeisti minėto 3 straipsnio 2 dalį;

18. atkreipia dėmesį į tai, kad reglamente turėtų būti pripažįstama valstybių narių vidaus struktūra ir laikomasi subsidiarumo principo, atsižvelgiant į tai, kad kai kuriose valstybėse narėse nacionalinės valdžios institucijos nėra vienintelės institucijos, išduodančios sveikatos pažymėjimus. Visame reglamente turėtų būti daroma nuoroda į „atitinkamas valdžios institucijas“ (pradedant 3 straipsnio 2 dalimi);

19. prašo Europos Komisijos, išgaliojus skaitmeniniam žaliajam pažymėjimui, koordinuoti laisvo žmonių judėjimo ES apribojimus, pvz., karantiną, saviizoliaciją, tyrimą dėl COVID-19 infekcijos arba draudimą atvykti; Visų pirma, primygtinai reikalauja, kad valstybės narės nedelsdamos ir iš anksto praneštų apie tokių apribojimų įvedimą kitoms valstybėms narėms ir Komisijai kartu pateikdamos atitinkamus argumentus ir nurodydamos taikomų priemonių apimtį (10 straipsnio 1 dalies pakeitimas);

20. ragina užtikrinti duomenų, susijusių su labai jautria ir asmenine sveikatos sritimi, apsaugą ir prašo Europos teisės aktų leidėjo atidžiai įvertinti visų pirma siūlomo pažymėjimo poveikį duomenų apsaugai, taip pat jo atitiktį Bendrajam duomenų apsaugos reglamentui (BDAR), be kita ko, kiek tai susiję su duomenų saugojimu ir galimybe juos perduoti už ES ribų; primygtinai ragina užtikrinti, kad pasibaigus pandemijai šie duomenys nebeturėtų būti vertinami;

21. pakartoja, kad, taikant šį reglamentą valstybėse narėse ir jų regionuose, turi būti gerbiamos pagrindinės teisės ir laikomasi principų, visų pirma pripažintų Pagrindinių teisių chartijoje, įskaitant teisę į privatų ir šeimos gyvenimą, teisę į asmens duomenų apsaugą, teisę į lygybę prieš įstatymą ir nediskriminavimą, teisę laisvai judėti ir teisę į veiksmingą teisinę gynybą. Atsižvelgiant į tai, bet kokiems pagrindinių teisių apribojimams turėtų būti taikomi su proporcingumo principu susiję vertinimai ir patikrinimai;

22. primygtinai ragina Europos Parlamentą ir Europos Vadovų Tarybą kuo greičiau patvirtinti skaitmeninį žaliąjį pažymėjimą, kad jis ir sistema pradėtų visapusiškai veikti šią vasarą, nes tai būtų svarbus žingsnis siekiant atgaivinti ES ekonomiką;

23. primygtinai ragina valstybes nares apdairiai naudoti skaitmeninį žaliąjį pažymėjimą. Pagrindinės paslaugos turėtų išlikti prieinamos visiems piliečiams;

Vakcinų gamybos didinimas

24. dar kartą patvirtina, kad Europos Sąjungos veiksmai turėtų būti vykdomi laikantis solidarumo principo. Galimybė skiepytis neturėtų priklausyti nuo žmonių gyvenamosios vietos ar privačių įmonių ekonominės strategijos;
25. ragina sparčiai didinti vakcinų gamybą Europoje ir remia Europos Komisijos pastangas didinti vakcinų gamybą, ypač didinant gamybos vietų skaičių Europos Sąjungoje; prašo Europos Komisijos išnagrinėti, ar šiuo tikslu reikėtų numatyti *ad hoc* valstybės pagalbos nuostatas;
26. mano, kad, siekdama padidinti vakcinų gamybą, Europos Sąjunga galėtų išnagrinėti naujus sprendimus, pvz., laikiną vaistų ir medicinos technologijų, skirtų COVID-19 infekcijos gydymui ar prevencijai, patentų galiojimo sustabdymą;
27. pakartoja savo raginimą Europos teisės aktų leidėjams pateikti tvirtus ir ryžtingus pasiūlymus dėl pagrindinių vaistų kūrimo ir gamybos Europos teritorijoje, siekiant užtikrinti ES strateginį savarankiškumą mažinant priklausomybę nuo trečiųjų šalių;
28. dar kartą patvirtina, kad Europos gyventojų skiepijimas turi išlikti svarbiausiu Europos Sąjungos prioritetu, ir palankiai vertina COVID-19 vakcinų eksporto už ES ribų leidimų išdavimo mechanizmą kaip būtiną žingsnį, kad vakcinų gamintojai galėtų vykdyti savo įsipareigojimus ES piliečiams; kartu primygtinai teigia, kad šis skiepijimo procesas gali būti veiksmingas tik tuo atveju, jei Europos Sąjunga ir toliau padės tiekti vakcinas likusiam pasauliui, ypač mažiau išsivysčiusioms šalims, o pirmiausia COVAX aljansui, kuriam priklauso 142 valstybės.

Bruselis, 2021 m. gegužės 7 d.

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Apostolos TZITZIKOSTAS

NUOMONĖS

REGIONŲ KOMITETAS

NUOTOLINĖ 144-OJI RK PLENARINĖ SESIJA PER INTERACTIO, 2021 5 5–2021 5 7

Europos regionų komiteto nuomonė „Europos socialinių teisių ramsčio įgyvendinimas iš vietos ir regionų perspektyvos“

(2021/C 300/03)

Pagrindinė pranešėja

Anne Karjalainen (FI / PES), Keravos savivaldybės tarybos narė

Pamatinis dokumentas

ES Tarybai pirmininkaujančios Portugalijos prašymas pateikti nuomonę

Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui dėl Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų plano

COM(2021) 102 final

POLITINĖS REKOMENDACIJOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

Bendrosios pastabos

1. palankiai vertina tai, kad Europos Sąjungos Tarybai pirmininkaujanti Portugalija į savo programą kaip prioritetinį tikslą įtraukė Europos socialinių teisių ramsčio įgyvendinimą, ir Porto socialinių reikalų aukščiausiojo lygio susitikimui pirmininkaujančios valstybės narės prašymu parengė nuomonę dėl vietos ir regionų perspektyvos. Svarbu, kad per šį dešimtmetį aukščiausiu politiniu lygmeniu būtų priimtas išpareigojimas skatinti tvirtą socialinę Europą ir žmonių gerovę;
2. labai palankiai vertina Europos Komisijos Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų planą, kuriame pristatoma būtina ilgalaikė politika ir konkrečios priemonės, kurios sudarys pagrindą siekiant ateityje tvaresnės ekonominės ir socialinės sistemos visose Europos Sąjungos valstybėse narėse;
3. palankiai vertina tai, kad veiksmų plane pripažįstama vietos ir regionų valdžios institucijų svarba įgyvendinant, plėtojant iniciatyvas ir didinant jų vertę. Vietos ir regionų valdžios institucijos atliks svarbų vaidmenį didinant regionų gyvybingumą ir siekiant kiekybinių pagrindinių tikslų užimtumo, igūdžių ir socialinės apsaugos srityse iki 2030 m., su sąlyga, kad veiksmų planui įgyvendinti bus skirta pakankamai lėšų;
4. atkreipia dėmesį į tai, kad vietos ir regionų valdžios institucijų pastangos įgyvendinti užimtumo ir socialinę politiką remsis ir bus skatinamos įgyvendinimo planu. Svarbu neapsiriboti dabartine krize ir imtis socialinių investicijų siekiant sustiprinti socialinį aspektą ir užtikrinti sklandų vidaus rinkos veikimą;
5. pažymi, kad aiškiai, koordinuotai ir laikantis plataus užmojo įgyvendinamas Europos socialinių teisių ramstis sustiprins Europos Sąjungos išpareigojimą įgyvendinti JT darbotvarkę iki 2030 m. ir jos 17 darnaus vystymosi tikslų (DVT), taip pat socialiai teisingą Europos žaliajo kurso įgyvendinimą;

6. pažymi, kad subsidarumo ir proporcingumo principai nulems, kokių lygmeniu ES ir valstybės narės įgyvendins siūlomas politikos ir teisėkūros priemones, susijusias su Europos socialinių teisių ramsčio įgyvendinimu;

Jėgų suvienijimas Porte

7. ragina Porto socialinių reikalų aukščiausiojo lygio susitikime dalyvaujančias valstybes nares, socialinius partnerius ir pilietinės visuomenės organizacijas kartu įsipareigoti paspartinti Europos socialinių teisių ramsčio įgyvendinimą savo kompetencijai priklausančiose srityse, pirmenybę teikiant žmonėms. Dauguma priemonių ramsčio principams įgyvendinti yra valstybių narių, regionų ir vietos valdžios institucijų, taip pat socialinių partnerių ir pilietinės visuomenės rankose. Sėkmė priklausys nuo įvairių valdžios lygmenų ir suinteresuotųjų subjektų įsipareigojimo ir bendros, Europos institucijų palaikomos atsakomybės. Regionai ir savivaldybės yra pasirengę atlikti savo vaidmenį kuriant stiprią ir atsparią socialinę Europą, kuri užtikrins, kad žaliaji ir skaitmeninė pertvarka būtų sąžininga, ir kuri sudarys palankesnes sąlygas tiek ekonominiam, tiek socialiniam atsigavimui po COVID-19 krizės. Visuomenė tam labai pritaria, nes devyni iš dešimties Europos piliečių mano, kad socialinė Europa yra svarbi ⁽¹⁾;

8. atkreipia dėmesį į tai, kad Europoje vyksta didžiausia šios kartos sveikatos, socialinė ir ekonomikos krizė, kuri yra Europos solidarumo išbandymas. COVID-19 pandemijos poveikis užimtumui, skurdo lygiui ir žmonių psichologinei gerovei bus juntamas dar ilgą laiką ir jam sumažinti reikės socialinių ir sveikatos investicijų visais valdymo lygmenimis, veiksmingo politikos priemonių derinimo ir ekonominių išteklių. Investicijos ir priemonės, kurios bus įgyvendinamos pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę, turi turėti tvirtą socialinį aspektą, kad būtų stiprinamos socialinės apsaugos sistemos, finansuojamos kokybiškos darbo vietos, gerinamos viešosios paslaugos ir užtikrinamas jų saugumas, mažinamas skurdas ir skatinama lyčių lygybė. Daugiausia dėmesio turėtų būti skiriama pažeidžiamiausių asmenų, pavyzdžiui, asmenų, kuriems gresia skurdas ir socialinė atskirtis, vienišų tėvų ir motinų, kuriems sunku derinti profesinį ir šeimos gyvenimą, neįgalųjų, migrantų, smurto dėl lyties aukų ir kt., apsaugai ir siekiui, kad atsigavimas būtų įtraukus ir socialiai teisingas. Šiuo atžvilgiu labai svarbus esminis įsipareigojimas užtikrinti valdžios institucijų ekonominę laisvę teikti, pavesti teikti ir finansuoti visuotinės ekonominės svarbos paslaugas;

9. pažymi, kad Europos Sąjunga yra kryžkelėje, kur galimas – ir netgi būtinas – naujas mąstymas. Reikia iš esmės pertvarkyti gerovės sistemas pasaulyje, kurį formuoja pasaulinės didžiosios tendencijos. Kaip niekad svarbu investuoti į žmonių gerovę ir atsižvelgti į gerovės ekonomikos teikiamą naudą. Regionų komitetas mano, kad Porto socialinių reikalų aukščiausiojo lygio susitikimas yra svarbi galimybė susitarti dėl bendrų tikslų, pagal kuriuos politikoje daugiausia dėmesio būtų skiriama žmonių gerovei ir lygybei, o socialiniai klausimai taptų Europos Sąjungos ilgalaikiu prioritetu;

Bendri tikslai, kurie turi būti patvirtinti Porte

10. remia tris pagrindinius veiksmų plane išdėstytus tikslus užimtumo, igūdžių ir socialinės apsaugos srityse, kurie turi būti pasiekti iki dešimtmečio pabaigos laikantis JT darnaus vystymosi tikslų. Siūlomi nauji pagrindiniai tikslai reiškia, kad iki 2030 m. bent 78 proc. 20–64 metų amžiaus gyventojų turėtų turėti darbą, bent 60 proc. visų suaugusiųjų turėtų kasmet dalyvauti mokymuose, o asmenų, kuriems gresia skurdas ar socialinė atskirtis, skaičius turėtų būti sumažintas bent 15 mln.;

11. atkreipia dėmesį į tai, kad norint pasiekti užimtumo tikslą reikės kurti naujas kokybiškas darbo vietas, gerinti moterų užimtumą, sudaryti geresnes sąlygas visiems jauniems žmonėms gauti darbą, pakankamai įvertinant tai, kad jauni žmonės priklauso pažeidžiamoms visuomenės grupėms, ir užtikrinti visapusišką nepakankamai atstovaujamų grupių integravimą į darbo rinką. COVID-19 krizė paveikė moterų, jaunimo, migrantų ir neįgalųjų užimtumą. Taip pat reikėtų atkreipti dėmesį į sunkumus, su kuriais susiduria žmonės, kurie diskriminuojami užimtumo srityje dėl kitų priežasčių, tokių kaip amžius, etninė ir rasinė kilmė, religija ar tikėjimas ir lytinė orientacija;

12. sutinka, kad siūlomos iniciatyvos, susijusios su užimtumu ir išsamiomis kolektyvinėmis derybomis, yra svarbios užtikrinant geresnę darbuotojų apsaugą. Atsižvelgiant į naujas užimtumo formas, darbo jėgos judumą, platformų ekonomiką, lankstaus darbo laiko galimybes ir nuotolinį darbą reikalingas socialinių partnerių dialogas ir glaudus dalyvavimas įgyvendinant Europos socialinių teisių ramstį. Taip pat apgailestauja dėl to, kad be patirties, susijusios su Europos laikinos paramos priemone nedarbo rizikai dėl ekstremaliosios situacijos mažinti (SURE), vertinimu, veiksmų plane nekeliamas klausimas dėl diskusijų dėl nuolatinės Europos nedarbo draudimo sistemos;

⁽¹⁾ „Eurobarometro“ apklausa socialiniais klausimais, 2021 m. kovo mėn.

13. atkreipia dėmesį į tai, kad naujos pramonės, žiedinės ekonomikos ir MVĮ strategijos, taip pat socialinė ekonomika padeda kurti kokybiškas darbo vietas ir didinti konkurencingumą. Šios strategijos taip pat turėtų sumažinti lyčių nelygybę atsinaujinančiosios energijos ir žaliųjų darbo vietų srityse;

14. atkreipia dėmesį į esamus socialinės atsakomybės kriterijus vykdant viešuosius pirkimus ir į jų indėlį užkertant kelią socialiniam dempingui; todėl siūlo, kad viešosios sutartys taptų labiau priklausomos nuo teisingo darbo užmokesčio ir kitų įdarbinimo sąlygų, nustatytų įstatymuose ir (arba) kolektyvinėse sutartyse, įskaitant subrangos grandines;

15. pabrėžia, jog būtina užtikrinti profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyrą ir geresnes moterų, kurios sudaro didžiąją dalį šeimų prižiūrėtojų, galimybes patekti į darbo rinką, ypatingą dėmesį skiriant vienišiesiems tėvams ir daugiavaikėms šeimoms. Didinant moterų užimtumo lygį ir mažinant darbo užmokesčio skirtumą taip pat bus galima padidinti moterų pensijas ir sumažinti skurdo riziką išėjus į pensiją;

16. rekomenduoja kuo greičiau įgyvendinti Jaunimo garantijų iniciatyvą ir ypatingą dėmesį skirti priemonėms, kuriomis siekiama pagerinti nesimokančio, nedirbančio ir mokymuose nedalyvaujančio 15–29 metų jaunimo padėtį. Modernizavus pameistrystę ir patobulinus stažuotčių programas jaunimui atsiras daugiau galimybių rasti darbą augančiuose sektoriuose, o tai yra svarbu, nes per COVID-19 krizę labai padidėjo jaunimo nedarbas visoje Europoje; taip pat ragina imtis priemonių siekiant užtikrinti, kad jaunimo užimtumo skatinimo priemonės neimtų skatinti mažų garantijų darbo formų;

17. pabrėžia, kad atsigavimas po COVID-19 krizės, žilioji ir skaitmeninė pertvarka bei demografiniai pokyčiai turės skirtingą poveikį Europos regionams ir sektoriams, todėl reikės perskirstyti ir iš esmės perkvalifikuoti darbuotojus. RK ragina valstybes nares, vietas ir regionų valdžios institucijas ir socialinius partnerius rasti sprendimų, kaip suaugusiems, visų pirma vyresnio amžiaus bedarbiams, suteikti galimybę kelti kvalifikaciją ir persikvalifikuoti, pasinaudojant gerąja patirtimi ir EASE sistema ⁽²⁾;

18. siūlo švietimo ir igūdžių tikslus įtraukti ne tik į Europos švietimo erdvės įgyvendinimą, bet ir į Europos mokslinių tyrimų erdvę ir Europos igūdžių darbotvarkę, kad vykstant žaliajai ir skaitmeninei pertvarkai nė vienas neliktų nuošalyje;

19. atkreipia dėmesį į tai, kad vietos ir regionų valdžios institucijoms tenka svarbus vaidmuo formuojant su igūdžiais susijusią politiką ir rengiant mokymus. RK ragina naudotis pameistryste pagal EASE ⁽³⁾ ir Europos pameistrystės sistema ⁽⁴⁾, kad visų pirma MVĮ galėtų pasiūlyti pameistrystę jaunimui, taip pat siekiant pagerinti nepakankamai atstovaujamų grupių padėtį darbo rinkoje;

20. pabrėžia, kad svarbu užtikrinti, kad būtų veiksmingai įgyvendinama Europos Sąjungos lyčių lygybės strategija, ypatingą dėmesį skiriant pažeidžiamoje padėtyje esančių moterų (smurto dėl lyties aukų, vienišų tėvų šeimų ir kt.) įtraukčiai. Lyčių lygybė, taip pat lyčių įvairovės pripažinimas turi būti integruoti į ramsčio įgyvendinimą;

21. atkreipia dėmesį į tai, kad, nepaisant dedamų pastangų, skurdas ir socialinė atskirtis Europoje neišnyko, ir prognozuojama, kad COVID-19 pandemija dar labiau pablogins padėtį. Nors skurdo mažinimo tikslas galėtų būti platesnio užmojo, ypač atsižvelgiant į pandemijos padarytą socialinę žalą, skurdo sumažinimas bent 15 mln. gyventojų, iš kurių mažiausiai trečdalis turėtų būti vaikai, turi būti svarbiausias dešimtmečio prioritetas, todėl reikia sutelkti dėmesį į pagrindines skurdo priežastis ir veiksmingas priemones bei kompleksinius veiksmus jam šalinti nepalankiausias sąlygas turinčiose vietovėse. Nacionalinės pajamų rėmimo sistemos ir susijusios paslaugos yra kraštutinės priemonės deramoms gyvenimo sąlygoms užtikrinti;

⁽²⁾ Veiksminga ir aktyvi parama užimtumui (EASE), C(2021) 1372.

⁽³⁾ Ten pat.

⁽⁴⁾ Tarybos rekomendacija dėl kokybiškos ir veiksmingos pameistrystės europinės sistemos, 2018 m.

22. atkreipia dėmesį į esminį viešųjų socialinių paslaugų vaidmenį vietos ir regionų lygmeniu įgyvendinant pagrindinius socialinių teisių principus siekiant sušvelninti neigiamus socialinius pandemijos padarinius; todėl jos yra labai svarbios siekiant, kad ekonomikos atsigavimas būtų teisingesnis ir socialiai įtraukesnis, remiant pažeidžiamiausių asmenų užimtumą, sveikatą ir socialinę įtrauktį;

23. pabrėžia, kad svarbu veiksmingai įgyvendinti Europos vaiko garantijų sistemą ir ES vaiko teisių strategiją parengiant nacionalinius vaikų priežiūros planus siekiant skatinti lygias galimybes visiems vaikams ir nutraukti iš kartos į kartą perduodamas nepalankios socialinės padėties ciklą, užtikrinant vaikams, kuriems gresia skurdas ar socialinė atskirtis, galimybę naudotis pagrindinėmis paslaugomis. Visi vaikai turi turėti teisę į kokybišką priežiūrą, ikimokyklinį ir priešmokyklinį ugdymą, sveiką mitybą ir popamokinę veiklą. Ypatinę dėmesį reikėtų skirti pažeidžiamajame padėtyje esantiems vaikams, pavyzdžiui, benamiams vaikams ir tėvų globos neturintiems vaikams, siekiant jiems suteikti bendruomeninę ir šeiminingą priežiūrą ir užtikrinti, kad nė vienas vaikas nebūtų paliktas nuošalyje. Svarbūs prioritetai taip pat yra visų formų smurto ir diskriminacijos prevencija ir kova su šiais reiškiniais, skatinant vaiko interesus atitinkantį teisingumą ir didinant vaikų dalyvavimą visuomenės gyvenime, kaip aiškiai nurodyta naujoje ES išsamioje vaiko teisių strategijoje. Vaiko teisės turi būti ginamos ir skaitmeniniame pasaulyje;

24. taip pat pabrėžia, kad reikia veiksmingai atsižvelgti į augančius senėjančios visuomenės poreikius ir užtikrinti gyvenimo kokybę suteikiant teisę į kokybišką socialinę priežiūrą, dienos priežiūrą ir ilgalaikę priežiūrą; šie sektoriai labai nukentėjo nuo pandemijos ir juose trūksta kvalifikuotos darbo jėgos;

25. atkreipia dėmesį į tai, kad savivaldybėms ir regionams tenka svarbus vaidmuo teikiant viešąsias paslaugas ir kad šiai svarbiai užduočiai atlikti turi būti skirta pakankamai finansinių išteklių. Investicijos į žaliąją, skaitmeninę ir socialinę infrastruktūrą sumažins regioninius skirtumus ir pagerins galimybes naudotis prieinamomis viešosiomis paslaugomis kaimo vietovėse ir nuskurdusiuose miesto rajonuose, pramonės pertvarką vykdančiose vietovėse ir didelių bei nuolatinių gamtinių arba demografinių trūkumų turinčiose vietovėse, pavyzdžiui, atokiausiuose regionuose, taip pat labiausiai izoliuotuose ir nutolusiuose regionuose, kuriuose prieiga prie skaitmeninių išteklių dažnai yra ribota;

26. pažymi, kad savivaldybės ir miestai atlieka svarbų vaidmenį miestų planavimo ir viešojo, kooperatinio, tvaraus ir įperkamo būsto užtikrinimo srityse. Visiems piliečiams turėtų būti suteikiama daugiau galimybių gauti deramą būstą, atitinkantį konkrečius jų poreikius, pavyzdžiui, vyresnio amžiaus žmonių ir neįgaliųjų poreikius, tuo siekiant skatinti savarankišką gyvenimą ir užkirsti kelią jų apgyvendinimui specialiose įstaigose, taip pat atitinkantį daugiavaikių šeimų ir vienišų tėvų šeimų, smurto dėl lyties aukų ir jaunų žmonių, kuriems iki pilnametystės taikomos apsaugos priemonės, poreikius. Būsto sprendimai turi būti įtraukti į vietos plėtros planus, kuriais siekiama kurti gyvenamus rajonus. Įtraukūs, apsaugoti skirti ir dalyvavimu pagrįsti sprendimai turėtų būti numatomi ne tik ES strategijoje „Renovacijos banga“, bet ir tvirtu ES ir valstybių narių įsipareigojimu ilguoju laikotarpiu statyti naujus namus, įskaitant ir skirtus ilgalaikiai būsto nuomai. Labai svarbu sudaryti sąlygas vietos ir regionų valdžios institucijoms geriau derinti įvairius finansavimo šaltinius ir kurti tvarias būsto sistemas. Benamystės problema turi būti sprendžiama taikant kompleksinį ir holistinį požiūrį, daug dėmesio skiriant benamių sveikatos priežiūros ir socialinės paramos tinklų gerinimui. Vienas iš pavyzdžių – principas „pirmiausia – būstas“, padėjęs sumažinti ilgalaikę benamystę. Todėl vietos ir regionų valdžios institucijos turėtų dalyvauti Europos benamystės platformoje. Atsižvelgdamas į tai Komitetas apgailestauja, kad veiksmų plane nenustatytas kiekybinis kovos su benamyste tikslas;

27. pabrėžia, kad vietos ir regionų subjektai, vykdydami tvarų planavimą ir investuodami į energijos gamybą, statybas ir transportą, ateinančiais dešimtmečiais turės puikią galimybę daryti įtaką išmetamųjų teršalų kiekiui. Priemonės, kurių imamasi įgyvendinant Europos pastatų renovacijos bangą, gali padidinti darbo vietų skaičių, pagerinti gyvenimo kokybę ir padėti kovoti su energijos nepritekliumi remiant investicijas į energijos vartojimo efektyvumą mažas pajamas gaunančiuose namų ūkiuose. Siekiant apsaugoti nuomininkų teises ir išvengti gentrifikacijos, teikiant viešąją paramą „Renovacijos bangos“ kontekste turėtų būti taikomas išlaidų neutralumo principas (įskaitant *inter alia*, nuomą, išlaidas energijai ir eksploataavimo išlaidas);

28. pažymi, kad COVID-19 pandemija dar labiau padidino skaitmeninę atskirtį. RK siūlo skatinti „skaitmeninę sanglaudą“ kaip Europos Sąjungos tikslą, kad būtų sukurta tinkama skaitmeninė struktūra, užtikrinanti, kad e. paslaugos ir skaitmeninis švietimas būtų prieinami visiems. Ypatinę dėmesį turėtų būti skiriamas nepalankioje padėtyje esančių ir pažeidžiamų grupių galimybei naudotis skaitmeninėmis priemonėmis;

Socialinių rodiklių suvestinė

29. atkreipia dėmesį į tai, kad nacionaliniai socialinių rodiklių vidurkiai neatspindi visų socialinių problemų Europos Sąjungoje. Tai gali rodyti klaidinančius rezultatus, nes nesimato socialinių ir regioninių skirtumų, kurie dažnai egzistuoja valstybėse narėse. Regionų socialinių rodiklių suvestinė gali padėti parengti tvirtą regioninę stebėsenos politiką, užtikrinant, kad socialinis ramstis būtų įgyvendinamas visais lygmenimis ir kad regioninės investicijos būtų nukreiptos į ramsčio principų įgyvendinimą. Vykdamas regioninę stebėseną turėtų būti naudojami jau surinktais duomenimis ir neturėtų būti užkraunama administracinė našta regionams;

30. mano, kad būtina skatinti tvirtą, veiksmingą ir aiškią bendrą Europos politiką, siekiant užtikrinti tinkamą migracijos srautų, kuriais visapusiškai turi dalytis valstybės narės ir regionai, valdymą; pakartoja tebesąs tvirtai įsitikinęs, kad „migracijos ir prieglobsčio pakto tikslai, visų pirma valstybių narių solidarumo užtikrinimas ir visapusiškas požiūris, apimantis migracijos, prieglobsčio, integracijos ir sienų valdymo priemones, gali būti pasiekti tik valstybių narių, jei jos veiks kartu pagal bendrą Europos prieglobsčio sistemą ir jei solidarumo mechanizme bus geriau pripažįstami visų jų interesai ir pajėgumai“⁽⁵⁾;

31. pažymi, kad svarbu įtraukti daugiau rodiklių ir pasinaudoti pačios Europos Sąjungos siūlomomis priemonėmis, pavyzdžiui, ES regioninės socialinės pažangos indeksu, kad būtų galima apimti visus 20 socialinių teisių ramsčio principų. Visų rodiklių duomenys turėtų būti pateikiami juos išskaidant pagal interesų sritis, įskaitant lytį, kadangi lyčių lygybė yra visa apimantis Europos ramsčio principas. RK pabrėžia, kad reikia toliau plėtoti su konkrečioms šalims skirtomis rekomendacijomis susijusių žinių bazę ir rodiklius, kad ramsčio tikslus būtų galima pasiekti veiksmingiau. Vietos ir regionų valdžios institucijos turėtų aktyviai dalyvauti diskusijose dėl socialinių rodiklių suvestinės tobulinimo;

Socialinis ir ekonominis valdymas

32. pažymi, kad Europos semestras ir Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė šiuo metu yra svarbiausios turimos teisėkūros priemonės, kuriomis siekiama skatinti, remti ir orientuoti nacionalines vyriausybes, kad Europos socialinių teisių ramsčio principai taptų realybe Europos Sąjungoje. RK ragina įgyvendinant Europos semestrą teikti prioritetą Europos socialinių teisių ramsčiui, kad atsigavimas po dabartinės krizės būtų tikrai įtraukus ir padėtų spręsti socialinės atskirties, skurdo ir nelygybės problemas;

33. dar kartą ragina įgyvendinant Europos semestrą geriau koordinuoti Europos ir nacionalinę ekonomikos ir socialinę politiką ir prašo į šį koordinavimą aktyviau įtraukti vietos ir regionų valdžios institucijas užtikrinant subsidarumo principu grindžiamą pasidalijamąjį valdymą. Pagal šį principą strateginio programavimo ir įgyvendinimo užduotys turi būti perduotos ne tik valstybėms narėms, bet ir vietos bei regionų valdžios institucijoms, kurios geriausiai gali veiksmingai reaguoti į vietos poreikius ir iššūkius⁽⁶⁾;

34. ragina tvaraus finansavimo kontekste sukurti vadinamąją socialinę taksonomiją, kuri sudarytų sąlygas padidinti investicijas į socialinę infrastruktūrą, pavyzdžiui, sveikatos priežiūrą, švietimą ar būstą. Tokia priemonė galėtų padėti spręsti pagrindinių paslaugų prieinamumo problemas atlyginant už naujų technologijų naudojimą ir pastangas skatinti kvalifikuotą darbo jėgą ir spręsti darbuotojų trūkumo problemą, kartu padedant investicijas į socialinę infrastruktūrą pripažinti vertingu investiciniu turtu;

Finansavimas

35. ragina naudoti daugiametę finansinę programą ir ES ekonomikos gaivinimo priemonę „Next Generation EU“ siekiant Europos socialinių teisių ramstį įgyvendinti nacionaliniu lygmeniu, prisidedant prie žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos, socialinio teisingumo ir atsparumo;

36. ragina programavimo institucijas nurodyti struktūrinių ir investicijų fondų išlaidas, susijusias su Europos socialinių teisių ramsčio įgyvendinimu;

37. ragina iš nacionalinių biudžetų ir ES fondų daugiau išteklių skirti vietos ir regionų lygmeniui siekiant finansuoti vietos priemones, paslaugas ir socialines investicijas, ypač pažeidžiamiausioms grupėms remti, laikantis lygių galimybių ir nediskriminavimo principų;

⁽⁵⁾ CoR 4843/2020.

⁽⁶⁾ CoR 2167/2020.

38. pabrėžia, kad planuojant finansinių išteklių paskirstymą reikėtų dažniau atlikti paskirstymo poveikio vertinimus, kad būtų galima geriau atsižvelgti į reformų ir socialinių investicijų poveikį įvairioms grupėms.

Briuselis, 2021 m. gegužės 7 d.

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Europos regionų komiteto nuomonė „2020 m. plėtros dokumentų rinkinys“

(2021/C 300/04)

Pranešėjas	Nikola Dobrosavić (HR / EPP), Dubrovniko ir Neretvos apskrities prefektas
Pamatiniai dokumentai:	Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „2020 m. komunikatas dėl ES plėtros politikos“ COM(2020) 660 final, SWD(2020) 350 final, SWD(2020) 351 final, SWD(2020) 352 final, SWD(2020) 353 final, SWD(2020) 354 final, SWD(2020) 355 final, SWD(2020) 356 final Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Vakarų Balkanų ekonomikos ir investicijų planas“ COM(2020) 641 final

POLITINĖS REKOMENDACIJOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

Bendrosios pastabos

1. labai susidomėjęs atkreipia dėmesį į Europos Komisijos „2020 m. komunikatą dėl ES plėtros politikos“, ataskaitas dėl šalių kandidačių Albanijos, Juodkalnijos, Šiaurės Makedonijos, Serbijos ir Turkijos, ataskaitas dėl potencialių kandidatų Bosnijos ir Hercegovinos, Kosovo ⁽¹⁾, taip pat į Komisijos komunikatą „Vakarų Balkanų ekonomikos ir investicijų planas“;
2. ypač palankiai vertina tai, kad dar kartą pabrėžiama geostrateginė plėtros proceso kaip investicijos į taiką, stabilumą, saugumą ir ekonomikos augimą visoje Europoje svarba ir 2020 m. gegužės mėn. Zagrebe vykusiam aukščiausiojo lygio susitikime vienareikšmiškai akcentuota parama Vakarų Balkanų europinei perspektyvai; patvirtina remias visų Vakarų Balkanų šalių kandidačių stojimą į ES su sąlyga, kad bus įvykdyti visi stojimo kriterijai; atsižvelgdamas į tai pabrėžia, kad svarbu Vakarų Balkanų šalims nusiųsti teigiamą signalą, skatinantį jų dalyvavimą ilgame stojimo į ES procese;
3. ragina Europos Komisiją rengiant plėtros dokumentų rinkinį laikytis aukštų standartų, susijusių su atvirumu, įtraukumu ir gebėjimu reaguoti, ir savo ataskaitoje nurodyti, kaip plėtros šalių suinteresuotieji subjektai, ypač vietos ir regionų valdžios institucijų atstovai, dalyvavo rengiant šį dokumentą arba pažangos ataskaitą ir kiek suinteresuotiesiems subjektams, su kuriais buvo konsultuotasi, suteikta grįžamosios informacijos apie konsultacijos rezultatus;
4. patvirtina, kad Europos Komisijos sistemingai stebimų reformų pagal viešojo administravimo principus Vakarų Balkanuose nepavyks įgyvendinti be gero valdymo vietos lygmeniu; ragina Europos Komisiją viešojo administravimo reformoms remti skirtoms priemonėms ir instrumentams numatyti tikslesnius veiklos rodiklius, susijusius su fiskaline decentralizacija, vietos ir regionų gebėjimų kurti ir teikti aukštos kokybės paslaugas gyventojams ir įmonėms stiprinimu ir įtraukaus ir faktais paremto politikos formavimo vietos ir regionų lygmeniu skatinimu;

⁽¹⁾ Šis pavadinimas nekeičia pozicijų dėl statuso ir atitinka JT ST rezoliuciją 1244/1999 bei Tarptautinio Teisingumo Teismo nuomonę dėl Kosovo nepriklausomybės deklaracijos.

5. apgailestaudamas atkreipia dėmesį į nepakankamą Vakarų Balkanų pažangą tokiose esminėse srityje kaip teisinė valstybė, demokratinė institucijų veikimas ir kova su korupcija, taip pat į nepriklausomos žiniasklaidos veiklai ir pilietinės visuomenės vystymuisi vis dar nepalankią aplinką;
6. pabrėžia, kad politinio pliuralizmo stoka ar pozicijos slopinimas ir opozicijos partijoms priklausančių išrinktų pareigūnų bauginimas, vykstantis kai kurių Vakarų Balkanų šalių vietos lygmeniu, yra pagrindinės šių šalių vietos demokratijos problemos;
7. reiškia susirūpinimą dėl pavojaus, kad dėl nepakankamos pažangos plėtros procese visoms Vakarų Balkanų šalims didesnę įtaką gali daryti trečiosios šalys – tarp jų Rusija ir Kinija, kurios nuolat stengiasi stiprinti savo poziciją regione;
8. remia ES pastangas ne tik stiprinti Vakarų Balkanų šalių atsparumą, bet ir siekti glaudesnio bendradarbiavimo kibernetinio saugumo ir strateginės komunikacijos srityje, siekiant užtikrinti, kad bet kokia išorės finansuojama ekonominė veikla atitiktų ES vertybes, normas ir standartus, ypač tokiose pagrindinėse srityse, kaip viešieji pirkimai, aplinka, energetika, infrastruktūra ir konkurencija;
9. palankiai vertina visapusišką ES paramą Vakarų Balkanų šalių vyriausybėms atremiant COVID-19 pandemijos keliamus iššūkius ir veiksmingai reaguojant į neatidėliotinus sveikatos ir socialinius bei ekonominius poreikius, ir ragina Europos Komisiją pripažinti svarbų vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmenį įveikiant COVID-19 pandemiją ir pasiūlyti papildomų priemonių, siekiant paremti decentralizuotą valdžios institucijų bendradarbiavimą ir sustiprinti jų krizių valdymo pajėgumus;
10. siekiant sukurti geresnes sąlygas vietos ir regionų valdžios institucijoms, ragina Europos Komisiją pateikti pasiūlymų dėl Vakarų Balkanų šalių nacionalinio, regionų ir vietos lygmens atstovų įtraukimo į Konferencijos dėl Europos ateities darbą; siūlo Vakarų Balkanų šalyse surengti piliečių dialogų ciklą ir taip suteikti piliečiams galimybę išdėstyti su naryste Europos Sąjungoje siejamus savo nuogastavimus ir lūkesčius;

Konkrečioms šalims skirtos pastabos

11. besąlygiškai pasisako už tai, kad nedelsiant būtų priimta derybų programa ir pradėtos stojimo derybos su Šiaurės Makedonija ir Albanija, siekiant parodyti, kad iš tikrųjų politiškai remiamas plėtros procesas ir laikomasi pažado pradėti stojimo derybas su šalimis, kurios atitinka tam būtinus kriterijus;
12. reikšdamas susirūpinimą pažymi, kad dvi šalys, su kuriomis jau vyksta stojimo derybos, – Serbija ir Juodkalnija, turi veikti ryžtingiau, kad būtų sukurtos geresnės sąlygos žodžio laisvei ir nepriklausomos žiniasklaidos darbui ir daroma pažanga užtikrinant teismų nepriklausomumą ir kovojant su korupcija;
13. palankiai vertina bendrą pažangą, iki šiol padarytą stojimo derybose su Serbija, tačiau ragina sparčiau vykdyti reformas teisinės valstybės ir pagrindinių teisių srityse, taip pat siekti pažangos normalizuojant Serbijos santykius su Kosovu, kaip nustatyta derybų programoje; ragina Serbijos valdžios institucijas visais valdymo lygmenimis nedviprasmiškai informuoti apie šalies integracijos į ES siekius ir santykius su ES kaip pagrindine Serbijos politine ir ekonomine partnere;
14. apgailestauja dėl dramatiškai sumažėjusio politinio pliuralizmo Serbijoje, veiksmingos opozicijos Serbijos parlamente nebuvimo ir vietos demokratijai vystytis nepalankių sąlygų ir dar kartą pažymi, kad jau ilgą laiką išliekančius rinkimų proceso trūkumus būtina pašalinti ir dar iki kitų rinkimų užtikrinti skaidrų ir įtraukų dialogą su politinėmis partijomis ir kitais svarbiais suinteresuotaisiais subjektais, atsižvelgiant į ESBO Demokratinė institucijų ir žmogaus teisių biuro rekomendacijas;
15. ragina Komisiją skatinti Juodkalniją dėti daugiau pastangų siekiant skaidraus ir įtraukaus politikos formavimo, įskaitant griežtesnę centralizuotą viešų konsultacijų su suinteresuotaisiais subjektais kokybės kontrolę;

16. reiškia susirūpinimą dėl menkos Bosnijos ir Hercegovinos pažangos įgyvendinant Europos Komisijos nuomonėje dėl šalies stojimo į ES ⁽²⁾ pabrėžtas prioritetines reformas, susijusias su demokratinių institucijų veikimu, teisine valstybe, pagrindinių teisių apsauga, taip pat viešojo administravimo reforma; ypač didelį susirūpinimą Komitetui kelia Europos Žmogaus Teisių Teismo nutarimų ir sprendimų ir Konstitucinio Teismo sprendimo dėl rinkimų įstatymų nepaisymas, šali sudarančių tautų nelygiateisiškumas ir kitų gyventojų grupių teisių nepaisymas, taip pat nepakankama pažanga kovojant su korupcija ir didinant viešojo administravimo profesionalumą ir atsiejant jį nuo politikos;

17. džiaugiasi, kad po daugiau kaip dvylikos metų, 2020 m. gruodžio 20 d. Mostare (Bosnija ir Hercegovina) pagaliau surengti vietos rinkimai, o tai yra svarus indėlis stiprinant demokratinius procesus laikantis Europos vietos savivaldos chartijos ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos principų ir postūmis toliau remti Bosniją ir Hercegoviną kelyje į ES;

18. vis dėlto yra sunerimęs dėl patvirtintų rinkimų klastojimo atvejų Mostare ir neapykantos retorikos, po kurios būta incidentų, nukreiptų prieš vietos rinkimuose dalyvaujančius kandidatus; todėl ragina Bosnijos ir Hercegovinos parlamentą iki kitų visuotinių rinkimų 2022 m. padaryti reikiamus rinkimų įstatymo pakeitimus, tokiu būdu ateityje išvengiant rinkimų klastojimo; ragina Europos delegaciją Bosnijoje ir Hercegovinoje kartu su kitais tarptautinės bendruomenės atstovais griežtai pasmerkti neapykantos retoriką ir išpuolius prieš kandidatus, ypač kandidates moteris, kaip buvo prieš rinkimus Mostare;

19. ragina Komisiją atkakliai ieškoti sprendimų, kaip įsteigti Kosovo savivaldybių, kuriose daugiausia gyvena serbai, asociaciją – šiuo tikslu Europos regionų komitetas (RK), atsižvelgdamas į savo vaidmenį ir dalykines žinias, siūlo konkrečią paramą ir bendradarbiavimą – taip pat siekti, kad toliau normalizuotųsi Serbijos ir Kosovo santykiai;

20. ragina Komisiją, atsižvelgiant į savo pačios rekomendacijas ir konstruktyvias Europos Parlamento rekomendacijas, kurias RK tvirtai remia, dar kartą paraginti Tarybą išnagrinėti vizų liberalizavimo Kosovui klausimą;

21. dar kartą pažymi teisinių reformų svarbą, siekiant užtikrinti aiškų Kosovo centrinės valdžios ir savivaldybių administracijos kompetencijos pasidalijimą ir finansinių išteklių paskirstymą;

22. ragina Albaniją padaryti didesnę pažangą įgyvendinant 2020 m. kovo 25 d. Tarybos išvadų 10 punkte nustatytus prioritetus;

23. ragina Albaniją tęsti ir konsoliduoti savo teritorinio administravimo reformą pagal išsamesnę programą, kuria būtų siekiama decentralizavimo, fiskalinio vietos lygmens savarankiškumo ir savivaldybių gebėjimų teikti aukštos kokybės viešąsias paslaugas stiprinimo, taip pat didesnės politinės paramos decentralizacijos ir vietos valdymo veiksmų plano tikslų įgyvendinimui iki 2022 m; ragina Albanijos valdžios institucijas vykdyti visuotiną žemės sektoriaus reformą, konsoliduoti nuosavybės teises ir paspartinti registracijos ir kompensacijų procesą; ragina Albaniją greitai priimti ir įgyvendinti likusius įgyvendinimo teisės aktus, susijusius su 2017 m. tautinių mažumų apsaugos bendruoju įstatymu, ir palankiai vertina tai, kad priimtas gyventojų surašymo įstatymas;

24. ragina toliau stiprinti Albanijos konsultacijų su vietos ir nacionalinėmis institucijomis komitetą kaip gerą pavyzdį oficialiai įtvirtinant vietos valdžios institucijų vaidmenį politikos formavimo procese;

25. atkreipia dėmesį į tai, kad Šiaurės Makedonijoje, kaip ir daugumoje kitų Vakarų Balkanų šalių, nėra integruotos regionų vystymosi planavimo, valdymo ir stebėsenos sistemos, ir ragina stiprinti už ES lėšų valdymą atsakingų veiklos struktūrų administracinius ir techninius gebėjimus, ypač transporto ir aplinkosaugos srityse;

26. griežtai smerkia nuolatinį rimtą Turkijos regresą svarbiose Europos *acquis* srityse, įskaitant tai, kad Turkijoje įsigaliojus konstituciniams pakeitimams ilgam laikui ir stipriai sutriko vietos demokratijos veikimas, labai pablogėjo padėtis pagrindinių žmogaus teisių, ES pagrindinių vertybių ir teisinės valstybės srityje ir apskritai susilpnėjo kontrolės veiksmingumas ir valdžių pasidalijimas politinėje sistemoje;

⁽²⁾ SWD(2019) 222 final, COM(2019) 261 final.

27. reiškia susirūpinimą ne tik dėl toliau taikomos praktikos šalies pietryčiuose, kai iš tarnybos pašalinami išrinkti merai ir pakeičiami vyriausybės paskirtais patikėtiniais, bet ir dėl kitų vietos atstovų sulaikymo; ragina Turkiją, laikantis Europos vietos savivaldos chartijos ir atsižvelgiant į Venecijos komisijos rekomendacijas susilaikyti nuo priemonių, kurios galėtų kliudyti vietos demokratijai ir kurios būtų pražūtingos bendram demokratiniam klimatui vietos ir regionų lygmeniu;

28. atkreipia dėmesį į prieš ES nukreiptą Turkijos retoriką ir griežtai smerkia neteisėtą ir provokuojamą Turkijos elgesį prieš 2 ES valstybes nares – Graikiją ir Kiprą, prieš jas vykdančias rimtas ir nuolatinius jų suverenumo ir suverenių teisių pažeidimus, taip pat precedento neturinčią ir visiškai su šalies kandidatės statusu nesuderinamą retoriką prieš savo kaimynus;

29. smerkia vienašalius Turkijos veiksmus Varošeje ir ragina visapusiškai laikytis JT Saugumo Tarybos rezoliucijų 550 ir 789. Regionų komitetas pritaria tam, kad būtų sparčiai atnaujintos derybos, remiant Jungtiniams Tautoms, ir tebėra visapusiškai išipareigojęs siekti visapusiško Kipro problemos sprendimo JT sistemoje ir vadovaujantis atitinkamomis JT Saugumo Tarybos rezoliucijomis, taip pat laikantis principų, kuriais grindžiama ES. To paties jis tikisi ir iš Turkijos;

30. dar kartą patvirtina, kad ES yra strategiškai suinteresuota išspręsti nesutarimus su Turkija palaikydama dialogą ir remdamasi tarptautine teise, taip pat plėtoti abipusiai naudingą bendradarbiavimą; bendradarbiavimo migrantų ir pabėgėlių srityje rekomenduoja dalį ES lėšų skirti tiesioginiams vietos ir regionų valdžios institucijoms, kurios dalyvauja migrantų srautų, perkeltų asmenų ir pabėgėlių valdyme, veiksmams; ES ir Turkijos readmisijos sutartis turėtų būti visapusiškai ir veiksmingai įgyvendinta visų valstybių narių atžvilgiu, kartu pažymint, kad bendradarbiavimas su visomis ES valstybėmis narėmis teisingumo ir vidaus reikalų srityje tebėra labai svarbus;

Vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmuo plėtros procese ir regioninio bendradarbiavimo stiprinimas

31. pabrėžia vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmenį siekiant įvykdyti ES narystės kriterijus ir įgyvendinti ES *acquis*, ypač ekonominės ir socialinės sanglaudos, žemės ūkio ir maisto saugos, aplinkosaugos, viešųjų pirkimų ir socialinės politikos srityse; be to, pabrėžia, kad vietos ir regionų institucijos labai prisideda prie viešosios komunikacijos apie ES narystės poveikį, taip pat siekiant piliečių pritarimo stojimo procesui;

32. apgailestaudamas pažymi, kad trūksta konkrečių ES politinių pasiūlymų, kaip sistemingai ir strategiškai remti Vakarų Balkanų vietos ir regionų valdžios institucijas, o tai RK jau ragino savo nuomonėse dėl 2018 m. ir 2019 m. plėtros dokumentų rinkinio;

33. palankiai vertina Europos Komisijos pastangas įvertinti ES finansinę paramą, kuri 2010–2018 m. buvo skirta vietos valdžios institucijoms plėtros šalių ir kaimynystės politikos šalių regionuose, ir ragina plačiai viešinti informatyvius vertinimo rezultatus;

34. ragina Europos Komisiją parengti praktines priemones, kuriomis būtų remiamas veiksmingas Vakarų Balkanų vietos ir regionų valdžios institucijų gebėjimų stiprinimas, įskaitant specialias temines paramos programas arba regioninius techninės pagalbos projektus, taip pat nuolat keičiantis informacija, kurioje dalyvauja ir kuriant tinklus;

35. be to, dar kartą primygtinai ragina Komisiją išplėsti Paramos valdymo ir administravimo gerinimui (SIGMA) iniciatyvą įtraukiant subnacionalinius administravimo lygmenis šalyse kandidatėse ir potencialiose šalyse kandidatėse, siekiant apibrėžti decentralizuotus viešojo administravimo reformų modelius ir remti vietos valdymo bei vietos viešojo administravimo gerinimą, kad būtų galima taikyti ES *acquis*;

36. dar kartą ragina Europos Komisiją šiam tikslui nustatyti atitinkamas praktines sąlygas, kad būtų galima TAIEX ir porinės veiklos instrumentus panaudoti valstybių narių, šalių kandidačių ir potencialių šalių kandidačių vietos ir regionų valdžios institucijų bendradarbiavimui;

37. viena vertus, atkreipia dėmesį į tai, kaip svarbu toliau remti Vakarų Balkanų vietos ir regionų valdžios institucijas pasitelkus Europos regionų komitetą ir jo atitinkamus bendradarbiavimo organus, kaip antai Vakarų Balkanų darbo grupę ir jungtinius konsultacinius komitetus su Juodkalnija, Šiaurės Makedonija ir Serbija; kita vertus, pažymi, kad šiems organams turi būti skiriama daugiau dėmesio nacionaliniu ir regionų lygmeniu; atsižvelgdamas į tai taip pat pabrėžia, kad reikia skubiai įsteigti jungtinį konsultacinį komitetą su Albanija;

38. ragina Komisiją patobulinti rodiklius, naudojamus vertinant pažangą, padarytą įgyvendinant viešojo administravimo reformas atsižvelgiant į vietos ir regionų valdžios institucijų įtraukimą į viešųjų priemonių planavimą, kūrimą, įgyvendinimą ir vertinimą, ir imtis papildomų veiksmų, kad būtų labiau ir veiksmingiau konsultuojamasi su vietos ir regionų valdžios institucijomis nustatant politines priemones, kurios turi poveikio jų darbui ir piliečiams teikiamų viešųjų paslaugų kokybei;

39. palankiai vertina ligšiolinę Komisijos paramą Vakarų Balkanuose stiprinant jaunimo bendradarbiavimą, kuris yra labai svarbus siekiant išsaugoti ir puoselėti gerus kaimyninius santykius, įskaitant paramą tokioms iniciatyvoms kaip Regioninis jaunimo bendradarbiavimo biuras; ragina Komisiją ateityje įgyvendinant iniciatyvas, skirtas skatinti jaunimo bendradarbiavimą, pasirūpinti, kad vietos ir regionų valdžios institucijos kaip svarbios vietos jaunimo asociacijų ir švietimo įstaigų partnerės dažniau būtų įtraukiamos į jaunimo projektų, padedančių stiprinti gerus kaimyninius santykius, įgyvendinimą;

40. siūlo ateityje į vyriausybinių konferencijų dėl stojimo derybų darbą deramai įtraukti taip pat vietos ir regionų valdžios institucijų atstovus;

Teisinė valstybė, pagrindinės teisės ir sąlygos nepriklausomai žiniasklaidai veikti

41. patvirtina, kad teisinė valstybė ir demokratinių institucijų veikimas yra svarbiausi rodikliai, pagal kuriuos ES vertina šalių kandidačių pažangą siekiant narystės, ir reiškia susirūpinimą dėl menkos pažangos ir daugelio problemų, kylančių dėl politinės valios stokos, išliekančių korupcinio valstybės užvaldymo elementų, nedidelės pažangos teismų nepriklausomumo, pasipriešinimo institucijų lygmeniu ir nepalankių sąlygų nepriklausomos žiniasklaidos veiklai daugumoje šalių kandidačių ir potencialių šalių kandidačių;

42. pabrėžia, kad palankios sąlygos nepriklausomai žiniasklaidai ir pilietinei visuomenei susiformuoti ir klestėti yra per stojimo procesą įgyvendintų sudėtingų reformų tvarumo ir negrįžtamumo prielaida, taip pat vietos demokratijos plėtojimo pagrindas;

43. rekomenduoja Komisijai ES fondų ir ekonomikos ir investicijų plano lėšų naudojimą, ypač viešųjų pirkimų ir skaidrumo srityje, nuosekliai sieti su ES taisyklių laikymusi ir šiuo tikslu nustatyti aiškius rodiklius;

44. pabrėžia, kad arti piliečių esančioms vietos ir regionų valdžios institucijoms tenka pagrindinis vaidmuo propaguojant ir puoselėjant Europos vertybes ir ginant pagrindines teises ir jos gali atlikti svarbų vaidmenį kovojant su rasizmu, neapykantos kurstymu ir diskriminacija, skatinant lyčių lygybę, apsaugant pažeidžiamas grupes ir mažumas ir stiprinant socialinę sanglaudą;

45. tvirtai tiki, kad vietos ir regionų valdžios institucijos, atlikdamos ypatingą savo funkciją priimant vietos sprendimus ir teikiant viešąsias paslaugas, gali atlikti svarbesnį vaidmenį šalinant kai kuriuos teisinės valstybės ir pagrindinių teisių srityje egzistuojančius trūkumus, skatinant skaidresnį ir atsakingesnį vietos politinių priemonių įgyvendinimą ir užtikrinant geresnę pažeidžiamų grupių teisių apsaugą;

46. ragina Komisiją toliau remti šalių kandidačių ir potencialių šalių kandidačių vietos ir regionų valdžios institucijas, siekiant gerinti standartus, taikomus suinteresuotųjų visuomenės dalyvių įtraukimui formuojant ir įgyvendinant vietos politiką, įskaitant dalyvaujamąjį investicijų planavimą arba savivaldybių biudžetų rengimą;

47. išpėja dėl didelės korupcijos rizikos šalyse kandidatėse ir potencialiose šalyse kandidatėse vietos ir regionų valdžios institucijų lygmeniu vykdant viešuosius pirkimus ir ragina Komisiją imtis veiksmų konkrečiomis priemonėmis siekti aktyvesnės skaidrumo politikos ir geresnės kokybės kontrolės viešųjų pirkimų srityje, taip pat visais viešųjų pirkimų etapais įtvirtinti atvirųjų duomenų politiką;

48. ragina Europos Komisiją labiau pripažinti vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmenį sprendžiant pagrindines problemas vietos lygmeniu, palengvinti jų gebėjimų ir kompetencijos stiprinimą teisinės valstybės ir pagrindinių teisių srityje ir suteikti joms konkrečių priemonių ir instrumentų, kad būtų lengviau atlikti šias užduotis, kartu pripažįstant atitinkamą nacionalinių ir tarptautinių vietos ir regionų valdžios institucijų asociacijų vaidmenį ir indėlį;

Vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmuo įgyvendinant ekonomikos ir investicijų planą

49. palankiai vertina tai, kad priimtas Vakarų Balkanų šalių ekonomikos ir investicijų planas, kuris artimiausiu metu bus pagrindinė priemonė remti regiono šalių ekonomikos atsigavimą ir vystymąsi, ir atkreipia dėmesį į tai, kad svarbu laiku ir tinkamai įtraukti vietos ir regionų valdžios institucijas į paramos priemonių ir projektų planavimą ir įgyvendinimo stebėseną, taikant aukštus skaidrumo, prieigos prie informacijos ir duomenų atskleidimo standartus;

50. ragina imtis konkrečių priemonių siekiant išplėsti ES žaliosios ir skaitmeninės transformacijos iniciatyvas įtraukiant Vakarų Balkanų šalis, taip šio regiono šalyse dar prieš įstojimą į ES aiškiai pabrėžiant jo, kaip svarbios Europos dalies, vaidmenį, taip pat strateginę investicijų į socialinį ir ekonomikos vystymąsi, darniojo transporto infrastruktūrą ir aplinkos apsaugą svarbą;

51. pabrėžia, kad planuojant dideles investicijas į infrastruktūrą, kaip numatyta ekonomikos ir investicijų plane transporto, energetikos ir žaliosios bei skaitmeninės infrastruktūros srityje, lėšas reikėtų numatyti ne tik pagrindiniams tinklams, bet ir visada jų numatant regionų ir vietos junglumui, siekiant užtikrinti, kad investicijos, ypač tiesiant naujus privažiavimo kelius į miestus ir kaimus, būtų naudingos ir vietos gyventojams;

52. pritaria principui investicijas pagal ekonomikos ir investicijų planą susieti su reformomis ir ragina Europos Komisiją kiekvienos investicijos atveju nurodyti, kokių reformų tikimasi vietos ir regionų lygmeniu;

53. atkreipia dėmesį į tai, kad didesnis ES investicijų regionų ir vietos lygmeniu matomumas, taip pat aiškesnis esminių principų ir vertybių, pavyzdžiui, viešųjų pirkimų taisyklių, aplinkos apsaugos standartų ir finansinio tvarumo standartų, perteikimas padėtų stiprinti įsipareigojimą vykdyti reformas vykstant ES stojimo procesui ir sumažinti išorės dalyvių neigiamą įtaką regione (pvz., Kinijai teikiant paskolas);

54. remia pastangas ruošiantis naujam pasirengimo narystei paramos priemonės (PNPP III) programavimo ciklui ir, atsižvelgdamas į savo ankstesnę nuomonę⁽³⁾, patvirtina, kaip yra svarbu teminę paramą pagal PNPP III skirti regionų ir vietos valdžios institucijų gebėjimų stiprinimui;

55. ragina Europos Komisiją, remiantis savo parengtomis gairėmis dėl šio regiono šalių pilietinės visuomenės ir nepriklausomos žiniasklaidos rėmimo, parengti gaires dėl ES paramos plėtros šalių vietos ir regionų valdžios institucijoms naujuoju 2021–2027 m. finansiniu laikotarpiu ir jose aiškiai nurodyti tikslus, laukiamus rezultatus ir rodiklius padarytai pažangai įvertinti;

56. atsižvelgdamas į tai ragina Europos Komisiją įsteigti nepriklausomą regioninį ekonomikos ir investicijų plano ir PNPP III įgyvendinimo stebėsenos komitetą ir remiantis viešu kvietimu ir iš anksto nustatytais skaidriais kriterijais į šį organą išrinkti plėtros šalių vietos ir regionų valdžios institucijų, pilietinės visuomenės ir žiniasklaidos atstovus;

57. pabrėžia, kad aktyvi skaidrumo politika ir duomenų atskleidimas didina visuomenės pasitikėjimą, kad lėšos tinkamai naudojamos, ir ragina Komisiją sukurti atvirą duomenų portalą, kuriame būtų pateikiama išsami, viešai prieinama ir per paieškos sistemą randama informacija apie visus ekonomikos ir investicijų plano ir PNPP III lėšų gavėjus.

Bruselis, 2021 m. gegužės 7 d.

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽³⁾ Europos regionų komiteto nuomonė dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl Pasirengimo narystei paramos priemonės (PNPP III), COR 2018/04008, OL C 86, 2019 3 7.

Europos regionų komiteto nuomonė „Lygybės sąjunga. 2020–2025 m. ES kovos su rasizmu veiksmų planas“

(2021/C 300/05)

Pranešėja	Yoomi RENSTRÖM (SE / PES), Ovanåker savivaldybės tarybos narė
Pamatinis dokumentas	Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Lygybės sąjunga. 2020–2025 m. ES kovos su rasizmu veiksmų planas“ COM(2020) 565 <i>final</i>

POLITINĖS REKOMENDACIJOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

1. palankiai vertina komunikatą „Lygybės sąjunga. 2020–2025 m. ES kovos su rasizmu veiksmų planas“. Komitetas pabrėžia, kad lygybė yra viena iš pagrindinių vertybių, kuriomis grindžiama Europos Sąjunga, kaip nurodyta Sutartyse ir Pagrindinių teisių chartijoje, pagal kurias ES suteikiami įgaliojimai ir atsakomybė kovoti su diskriminacija;
2. yra susirūpinęs dėl Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūros (FRA) parengtoje 2019 m. ataskaitoje apie pagrindinių teisių būklę pateiktų išvadų, kuriose patvirtinama, kad etninės mažumos ir migrantai toliau patiria priekabiavimą ir yra diskriminuojami visoje ES, nepaisant jau seniai priimtų ES kovos su rasizmu teisės aktų. Remiantis šia ataskaita, tik 15 iš 27 ES valstybių narių yra parengusios konkrečius kovos su rasizmu ir etnine diskriminacija veiksmų planus ir strategijas, o nacionalinės teisės aktuose, kurie kriminalizuoja rasizmą, vis dar yra spragų;
3. taip pat reiškia susirūpinimą dėl specialiosios „Eurobarometro“ apklausos dėl *diskriminacijos ES rezultatų* ⁽¹⁾. Ataskaitoje teigiama, kad beveik 59 proc. respondentų mano, kad jų šalyje yra plačiai paplitusi diskriminacija dėl etninės kilmės, ypač diskriminacija dėl odos spalvos. Tačiau suvokimas, nuomonės ir nuostatos vis dar labai skiriasi priklausomai nuo diskriminuojamos grupės ir kiekvienos šalies;
4. palankiai vertina Komisijos įsipareigojimą atlikti išsamų esamos ES kovos su diskriminacija, rasizmu ir ksenofobija teisinės sistemos vertinimą, stebėti Rasinės lygybės direktyvos ⁽²⁾ taikymą ir užtikrinti, kad Pamatinis sprendimas dėl kovos su rasizmu ir ksenofobija ⁽³⁾ būtų tinkamai įgyvendinamas;
5. pabrėžia, kad kova su diskriminacija visose srityse turi būti ES prioritetas, tačiau pažymi, kad dabartiniuose ES kovos su diskriminacija teisės aktuose esama spragų, nes remiantis jais kai kurios diskriminavimo priežastys šalinamos tik užimtumo ir profesinėje srityse. Komitetas ragina valstybių narių atstovus Taryboje užbaigti derybas dėl 2008 m. Komisijos pasiūlytos horizontaliosios direktyvos dėl vienodo požiūrio ⁽⁴⁾, kurios priėmimas buvo sustabdytas;
6. teigiamai vertina tai, kad Komisija pirmą kartą pripažino struktūrinio rasizmo egzistavimą ir jo įsitvirtinimą socialinėje, ekonominėje ir politinėje sistemoje, kurioje mes gyvename, taip pat tai, kad ji mano, jog šį klausimą būtina spręsti vykdant visapusišką politiką. Todėl reikia pakeisti ES požiūrį į rasizmą;

⁽¹⁾ https://data.europa.eu/euodp/en/data/dataset/S2251_91_4_493_ENG/resource/afca8c2e-a0a8-4a22-84ef-29a3a1fb9a1b

⁽²⁾ Direktyva 2000/43/EB, įgyvendinanti vienodo požiūrio principą asmenims nepriklausomai nuo jų rasės arba etninės priklausomybės.

⁽³⁾ Tarybos pamatinis sprendimas 2008/913/TVR.

⁽⁴⁾ Pasiūlymas dėl direktyvos, kuria įgyvendinamas vienodo požiūrio principas, COM(2008) 426 *final*.

7. palankiai vertina tai, kad veiksmų plane siūlomos įvairios priemonės, suburiančios visus visuomenės sprendimų priėmimo lygmenis kartu su pilietine visuomene ir lygybės įstaigomis, siekiant veiksmingiau kovoti su rasizmu Europoje, pavyzdžiui, įgyvendinant nacionalinius kovos su rasizmu veiksmų planus;

8. pažymi, kad veiksmų planas yra žingsnis į priekį siekiant Darbotvarkėje iki 2030 m. nustatytą darnaus vystymosi tikslų, ypač 10-ojo tikslo dėl nelygybės mažinimo;

9. tikisi, kad Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų planu, kuris bus paskelbtas 2021 m., bus teikiama papildoma parama lygybei darbo rinkoje, įskaitant mažumų rasinės⁽⁵⁾ ir etninės kilmės asmenis;

Struktūrinis rasizmas. Esminės problemos sprendimas

10. pabrėžia, kad svarbu pripažinti istorines rasizmo šaknis. Siekiant skatinti įtrauktį ir supratimą, svarbu užtikrinti kolonializmo, vergijos ir Holokausto atminimą. Komitetas pasisako už atsvaros naratyvą, kuriuo būtų smerkiamas rasizmas, skatinama socialinė įtrauktis ir užtikrinamas žmonių įgalėjimas nepriklausomai nuo jų rasės ar etninės kilmės;

11. pabrėžia, kad siekiant veiksmingai spręsti struktūrinio rasizmo problemą itin svarbu nustatyti sritis, kuriose tebevyrauja rasizmas, kaip antai švietimas, būstas, sveikatos priežiūra, užimtumas, galimybė naudotis viešosiomis paslaugomis, teisinė sistema, teisėsauga ar migracijos kontrolė ir politinis dalyvavimas bei atstovavimas;

12. ragina Komisiją apsvarstyti kovos su rasizmu veiksmų planą platesniu aspektu, siejant jį su Europos imigracijos politika ir bendra Europos prieglobsčio politika;-

13. pabrėžia, kad Europoje reikia rinkti išsamius duomenis apie diskriminaciją dėl rasinės ar etninės kilmės. Jei nematysime ir kiekybiškai neįvertinsime diskriminacijos ir nelygybės masto, bus labai sunku veiksmingai jas įveikti. Duomenys apie lygybę gali būti galingi kovos su diskriminacija ir atskirtimi ginklai ir nušviesti grupių, kurioms gresia diskriminacija, padėti, kad būtų galima planuoti įtraukią politiką ir užtikrinti jos įgyvendinimą;

14. laikosi požiūrio, kad duomenys apie lygybę leidžia suprasti struktūrinio rasizmo mastą ir tai, kaip su juo galima kovoti, tačiau reikia naujų duomenų apie diskriminaciją ir lygybę rinkimo metodų. Visapusiška atitiktis konstitucinėms normoms, ES duomenų apsaugos teisei ir ES pagrindinių teisių chartijai yra būtina išankstinė sąlyga siekiant sumažinti bet kokią galimą netinkamo naudojimo ar piktnaudžiavimo riziką;

15. palankiai vertina Komisijos sprendimą savanoriškai ir anonimiškai rinkti duomenis apie savo darbuotojų rasinę ir etninę įvairovę, visapusiškai laikantis duomenų rinkimo taisyklių; šiuo atžvilgiu pabrėžia, kad visos ES institucijos turi atlikti panašius vertinimus, nes rasinis ir etninis reprezentatyvumas visais ES viešojo administravimo lygmenimis yra labai svarbus lygybei pasiekti;

16. dar kartą pabrėžia, kad „svarbu taikyti tarpsektorinę perspektyvą, kurios reikia norint, kad įgyvendinant strategiją dalyvautų asmenys, esantys pažeidžiamoje padėtyje ir galintys patirti daugialypę diskriminaciją“⁽⁶⁾, ypač daug dėmesio skiriant pažeidžiamoms grupėms, pavyzdžiui, be kitų, moterims migrantėms, nelydimiems vaikams ir paaugliams migrantams arba LGBTI asmenims; todėl ragina Europos Komisiją bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis toliau plėtoti šį tarpsektorinį požiūrį ir parengti gaires, kurios palengvintų šio požiūrio įgyvendinimą planuojant, valdant ir vertinant viešąją politiką;

17. primena, kad nelydimi nepilnamečiai užsieniečiai yra grupė, kuri yra labai pažeidžiama rasizmo ir jai reikia skirti ypatingą dėmesį pagal 2021–2024 m. ES vaiko teisių strategiją;

⁽⁵⁾ Terminas „rasinė kilmė“ vartojamas šiame dokumente, kaip ir veiksmų plane, nereiškia, kad pritariama teorijoms, kuriomis siekiama nustatyti, jog egzistuoja atskiros žmonių rasės.

⁽⁶⁾ RK nuomonė 2016/2020 „Lygybės sąjunga. 2020–2025 m. lyčių lygybės strategija“.

18. ragina kovos su rasizmu politiką įtraukti į visas ES politikos sritis. Europos regionų komitetas pabrėžia, kad siekiant veiksmingai kovoti su daugialype diskriminacija, visose kovos su diskriminacija politikos srityse taip pat turėtų būti vadovaujamosi tarpsektoriniu požiūriu;

19. mano, kad dažnai neatsižvelgiama į struktūrinio rasizmo ekonominį aspektą. Jis turi didelę ekonominę kainą, nes neleidžia žmonėms išnaudoti savo potencialo. Mažiau rasistinė visuomenė bus ekonomiškai stipresnė;

20. pabrėžia, kad COVID-19 išryškino ir padidino Europoje esamą nelygybę, marginalizaciją bei diskriminaciją ir sustiprino struktūrinį rasizmą. Skaudžiau nukenčia jau ir taip pažeidžiami asmenys. Be milijonų darbuotojų, kurie prarado darbą ir pajamas, labiausiai nukentėję žmonės – tai migrantai pasienyje, mažų garantijų darbą dirbantys asmenys, dokumentų neturintys asmenys, mažas pajamas gaunančios šeimos, benamiai, vyresnio amžiaus žmonės, moterys ir neįgalieji ar lėtinėmis ligomis sergantys asmenys, o daug jų kilę iš rasinių ir etninių mažumų. Todėl reaguojant į pandemiją turi būti laikomasi antidiskriminacinio požiūrio ir daromas tiesioginis ir netiesioginis poveikis rasizmui įvairiose visuomenės srityse;

21. dar kartą ragina „imtis ryžtingų veiksmų ginant pilietines laisves ir demokratiją vis labiau skaitmeniniame amžiuje, be kita ko, mažinant skaitmeninio visa apimančio stebėjimo pavojų ir kovojant su melagingų naujienų skleidimu, dezinformavimo kampanijomis, neapykantos kurstymu ir diskriminacija, ypač rasizmu, skaitmeninėje erdvėje, nepriklausomai nuo to, ar tokios neigiamos veiklos ištakos yra ES, ar už jos ribų“⁽⁷⁾;

22. taip pat pakartoja, kad „vienas svarbiausių bet kokios būsimos dirbtinio intelekto reguliavimo sistemos elementų yra apsaugos priemonių nustatymas siekiant užtikrinti, kad dirbtinis intelektas būtų nešališkas ir neatsirastų diskriminacija dėl lyties, etninės kilmės, amžiaus, negalios ar seksualinės orientacijos“⁽⁸⁾;

23. pabrėžia, kad reikia kovoti su teisėsaugos institucijų diskriminaciniu požiūriu, policijos brutalumu ir tam tikrų rasinių ar etninių grupių rasiniu profiliavimu, ir mano, kad policijos ir teisėsaugos institucijos turi rodyti pavyzdį kovos su rasizmu ir diskriminacija srityje;

24. mano, kad tose valstybėse narėse, kuriose vietos ir regionų valdžios institucijos yra atsakingos už viešosios tvarkos palaikymą, būtina imtis veiksmų siekiant kovoti su rasizmu ir užkirsti jam kelią teisėsaugos srityje, tikrinti viešosios tvarkos palaikymo praktiką, investuoti į teisėsaugos organų mokymą ir ugdymą bei skaidriai tvarkyti duomenis, susijusius su rasiniu profiliavimu. Vietos ir regionų valdžios institucijos taip pat turėtų parengti išsamias bendruomenės smurto prevencijos programas, pagrįstas visuomenės saugumu ir visapusišku ES nediskriminavimo normų laikymusi viešosios tvarkos palaikymo srityje;

25. dar kartą pabrėžia, kad „pagrindinis smurtinio radikalėjimo prevencijos ir kovos su juo veiksnys yra gyvenimas visuomenėje, kurioje visapusiškai gerbiamos visų visuomenės grupių žmogaus teisės ir kuri atitinka tarptautinius ir regioninius standartus, įskaitant kovą su diskriminacija, rasizmu ir kitų formų netolerancija“⁽⁹⁾;

Priešakinėse linijose – vietos ir regionų valdžios institucijos

26. palankiai vertina tai, kad 2020–2025 m. ES kovos su rasizmu veiksmų plane vietos ir regionų valdžios institucijoms skiriama itin svarbi vieta kovojant su rasizmu. Komitetas pažymi, kad vietos ir regionų valdžios institucijos, būdamos arti plačiosios visuomenės, atlieka lemiamą vaidmenį propaguojant ir laikantis Europos vertybių ir jos yra priešakinėse linijose kovojant su rasizmu ir neapykantos nusikaltimais, apsaugant pažeidžiamas grupes bei mažumas ir skatinant socialinę sanglaudą;

⁽⁷⁾ RK nuomonė 2354/2020 „Europos skaitmeninės ateities formavimo strategija ir Europos duomenų strategija“.

⁽⁸⁾ RK nuomonė 2014/2020 „Dirbtinis intelektas. Europos požiūris į kompetenciją ir pasitikėjimą“.

⁽⁹⁾ RK nuomonė 6329/2015 „Kova su radikalėjimu ir smurtiniu ekstremizmu. Prevencijos mechanizmai vietos ir regionų lygmeniu“.

27. ragina vietos ir regionų valdžios institucijas pripažinti strateginėmis partnerėmis rengiant, įgyvendinant ir stebint nacionalinius veiksmų planus, atsižvelgiant į jų pareigas ir svarbų darbą kovojant su rasizmu, kurį jos jau atlieka savo kompetencijos srityse;

28. atkreipia dėmesį į svarbų vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmenį skatinant informuotumą, mokymą ir švietimą kovai su rasizmu, ypač jaunimo;

29. mano, kad itin svarbu 2021–2027 m. daugiametėje finansinėje programoje vietos ir regionų valdžios institucijoms skirti finansinių išteklių iš ES fondų ir pagal priemonę „Next Generation EU“, siekiant skatinti socialinę įtrauktį ir kovoti su rasizmu ir diskriminacija galimybių dalyvauti darbo rinkoje, švietimo, socialinės rūpybos, sveikatos priežiūros, būsto ir panašiose srityse. Be kita ko, reikia skirti ypatingą dėmesį labiau pažeidžiamoms grupėms ir numatyti išteklių apsaugoti nelydimus nepilnamečius užsieniečius, nes daugeliu atvejų už tai yra atsakingos vietos ir regionų valdžios institucijos;

30. mano, kad gali būti naudinga ne tik patvirtinti kovos su rasizmu veiksmų planus nacionaliniu lygmeniu, bet ir parengti vietos ir regionų veiksmų planus. Jie galėtų padėti spręsti struktūrinio rasizmo problemą konkrečiomis priemonėmis. Tai taip pat atspindi poziciją, kurios Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūra (FRA) laikėsi savo 2019 m. ataskaitoje, kurioje ji pabrėžia, kad kovos su rasizmu veiksmų planai turi būti parengti visais lygmenimis. Vietos ir regionų valdžios institucijos turėtų gauti tinkamą paramą rengdamos subnacionalinius veiksmų planus, įskaitant ir *ad hoc* gebėjimų stiprinimo iniciatyvas;

31. galėtų dalyvauti šioje veikloje ir tapti platforma, skirta toliau plėtoti kovos su rasizmu priemones vietos ir regionų lygmeniu, pavyzdžiui, remiant socialinę integraciją, šalinant energijos nepriteklį ir gerinant galimybes gauti deramą būstą;

32. pabrėžia, kad svarbu įtraukti nacionalines, regionų ir vietos valdžios institucijas, taip pat pilietinę visuomenę, siekiant užtikrinti nacionalinių kovos su rasizmu veiksmų planų teisėtumą ir veiksmingiau kovoti su rasizmu Europoje. Taip pat svarbu, kad įvairios šalys ir vietos ir regionų valdžios institucijos dalytųsi gerąja patirtimi, keistųsi informacija apie skirtingų valdymo lygmenų parengtuose kovos su rasizmu planuose numatytus tikslus ir priemones;

33. mano, kad, norint išnaudoti būsimų Komisijos pasiūlymų dėl nacionalinių kovos su rasizmu veiksmų planų teikiamas galimybes, turi būti vykdomi tvirti procesai, užtikrinantys, kad šie planai būtų įgyvendinti per nustatytą laikotarpį išsikėlus aiškius ir išmatuojamus tikslus, ir kad pažanga būtų stebima nacionaliniu ir Europos lygmenimis, Komisijai prisiimant visą atsakomybę už jai tenkančius tolesnius veiksmus;

34. pabrėžia, kad nacionalinių kovos su rasizmu veiksmų planų efektyvumo vertinimas turėtų būti numatytas praėjus dvejiems metams nuo jų parengimo, naudojant išsamią informaciją, surinktą iš vietos ir regionų valdžios institucijų;

Europos regionų komitetas, ES institucijos ir kovos su rasizmu iniciatyvos

35. remia UNESCO Europos miestų kovos su rasizmu koalicijos (ECCAR) iniciatyvą ir ypač palankiai vertina Europos projektus, susijusius su kova su rasizmu, įskaitant neseniai pradėtą projektą „Support Everyday Fight Against Racism“ (SUPER) pagal Europos Komisijos Teisių, lygybės ir pilietiškumo programą;

36. primygtinai ragina Komisiją kiekvienais metais oficialiai įtraukti Komitetą, kai ji pasirenka vieną ar daugiau Europos įtraukties ir įvairovės sostinių, nes tai būdas pripažinti ir pabrėžti miestų pastangas nustatyti tvirtas įtraukties strategijas vietos lygmeniu;

37. labai nori kaip oficialus partneris dalyvauti organizuojant 2021 m. kovo 21 d. vyksiantį aukščiausiojo lygio kovos su rasizmu susitikimą, rengiamą minint Tarptautinę rasinės diskriminacijos panaikinimo dieną;

38. mano, kad Komitetas bei vietos ir regionų valdžios institucijos yra priešakinėse linijose kovojant su rasizmu ir diskriminacija, todėl jos turėtų atlikti oficialų vaidmenį keičiantis informacija, reguliariai konsultuojantis ir palaikant dialogą su ES institucijomis;

39. palankiai vertina dideles Komisijos pastangas stiprinti pagrindinėmis vertybėmis grindžiamą politiką ir kurti ES lygybės sąjungą pateikiant keletą veiksmų planų ir strategijų, skirtų diskriminacijai dėl konkrečių priežasčių (dėl rasės, lyčių lygybės, LGBTIQ asmenų, romų, neigaliųjų, antisemitizmo) šalinti. Vis dėlto, atsižvelgdamas į pirmiau minėtų strategijų kompleksinį pobūdį Komitetas mano, jog nacionaliniu, regionų ir vietos lygmeniu reikėtų rengti ne tik individualias pažangos ataskaitas, bet ir tarpsektorines ataskaitas, kuriose būtų vertinama skirtingų strategijų sąveika ir jų kumuliacinis poveikis esant įvairioms diskriminacijos formoms;

40. pritaria Komisijos pastangoms sukurti lygybės sąjungą, kuri, padedant naujai vidaus lygybės darbo grupei, gins visų žmonių interesus, nepriklausomai nuo jų rasės ar etninės kilmės, integruojant lygybę ir tarpsektoriškumą į visas ES politikos sritis, teisės aktus ir finansavimo programas;

41. yra pasirengęs užmegzti ryšius ir bendradarbiauti su būsimu kovos su rasizmu koordinatoriumi, kurį skirs Komisija;

42. atsilieps į Komisijos raginimą rodyti gerą pavyzdį ir gerinti RK darbuotojų reprezentatyvumą taikant įdarbinimo ir atrankos priemones.

Bruselis, 2021 m. gegužės 7 d.

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Europos regionų komiteto nuomonė „Neigaliųjų teisių strategija“

(2021/C 300/06)

**Pagrindinė
pranešėja**

Daniela BALLICO (IT / ECR), Čampino miesto merė (Romos provincija, RM)

**Pamatinis
dokumentas**

Komisijos komunikato Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Lygybės Sąjunga. 2021–2030 m. neigaliųjų teisių strategija“

COM(2021) 101 *final***POLITINĖS REKOMENDACIJOS**

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

1. pabrėžia, kad neigaliųjų teisės, įtvirtintos Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 2, 9, 10, 19, 168 straipsniuose ir 216 straipsnio 2 dalyje ir Europos Sąjungos sutarties (ES sutarties) 2 ir 21 straipsniuose, Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 3, 15, 21, 23 ir 26 straipsniuose, Europos socialinių teisių ramsčio 3 ir 17 straipsniuose, taip pat 2009 m. lapkričio 26 d. ratifikuotoje JT neigaliųjų teisių konvencijoje, turi būti užtikrinamos ir skatinamos visose Europos Sąjungos ir valstybių narių srityse ir visais lygmenimis;
2. palankiai vertina komunikatą „Lygybės Sąjunga. 2021–2030 m. neigaliųjų teisių strategija“, kaip strateginę priemonę skatinti jų savarankiškumą ir įtrauktį, užtikrinti jų teisių įgyvendinimą lygybės pagrindais ir apsaugoti piliečius, kuriems kyla didžiausias diskriminacijos ir socialinės marginalizacijos pavojus;
3. mano, kad vietos ir regionų valdžios institucijos turi būti pripažintos strateginėmis partnerėmis rengiant, įgyvendinant ir stebint šią strategiją atsižvelgiant į jų kompetenciją ir į su šia kompetencija susijusį jų darbą;
4. prašo labiau pripažinti vietos ir regionų valdžios institucijas, atsižvelgiant į tai, kad didžioji dalis neigaliųjų įtraukties politikos turi būti vykdoma ir įgyvendinama vietos lygmeniu, kuo arčiau neigaliųjų. Norint užtikrinti visapusišką atsakomybę, reikia ne tik atitinkamos nacionalinės, regioninės ir vietos politikos ir išteklių, bet ir Europos fonduose turi būti pakankamai papildomų išteklių, kad būtų galima įgyvendinti neigaliesiems teisingą perėjimą prie savarankiško gyvenimo ir užtikrinti dalyvavimą bendruomenės gyvenime;
5. pabrėžia strategijos politikos principų ir jos veiksmų svarbą, nes ji suteikia naują galimybę pasiekti vietos lygmeniu konkrečių neigaliųjų įtraukties ir jų savarankiškumo tikslų Europos Sąjungoje, visų pirma valstybėse narėse. Strategija paskelbta sunkiu metu, nes dėl COVID-19 pandemijos kilo didelis pavojus neigaliųjų išgyvenimui, sveikatai ir orumui ir išryškėjo visi socialinės apsaugos ir įtraukties sistemų trūkumai;
6. palankiai vertina tai, kad sukurta konkrečių priemonių sistema, kuria siekiama užtikrinti teises ir galimybes fizinę ir (arba) nematomą, jutimo, intelekto negalią, psichinės sveikatos sutrikimų ar daugybinę negalią turintiems asmenims, kurie sudaro penktadalį Europos gyventojų. Neigalumas yra didesnės skurdo, atskirties ir depresijos rizikos veiksnys, ypač jeigu aplinka nepritaikyta patiems įvairiausiems žmonėms;
7. palankiai vertina JT neigaliųjų teisių konvencijos strategiją, kuri yra pirmasis visuotinis veiksmų planas, kuriuo siekiama užtikrinti neigaliųjų teises ir galimybes;

8. pritaria tam, kad 2021 m. būtų sukurta Neįgaliųjų platforma, ir prašo leisti RK stebėtojo teisėmis dalyvauti šioje Europos Komisijos kuriamoje platformoje ir stebėti, kad neįgalieji būtų veiksmingai įtraukiami į visas politikos sritis ir programas; pabrėžia, kad būtina visapusiškai įtraukti vietas ir regionų valdžios institucijas, nes jos yra pagrindiniai veikėjai valdant politines priemones, turinčias tiesioginio poveikio neįgaliesiems;

9. ragina vykdyti tvirtesnę bendradarbiavimą su atstovaujamaisiais Europos instituciniais lygmenimis ir todėl pabrėžia, kad RK gali prisidėti prie platformos veiklos ir šiuo tikslu sutelkti vietas ir regionų valdžios institucijas siekiant didinti jų informuotumą apie naujosios strategijos iššūkius kovojant su stereotipais ir neįgaliųjų diskriminacija ir skatinant tinkamą ir vienodą požiūrį kasdieniame gyvenime;

10. pabrėžia, kad svarbu bendradarbiauti su pilietinės visuomenės organizacijomis, neįgaliųjų asociacijomis ir jų šeimos nariais siekiant įgyvendinti principą „nieko apie mus be mūsų“, užtikrinti neįgaliųjų ir jų šeimų dalyvavimo mechanizmus pasitelkiant sektoriuje veikiančias įstaigas, tuo pat metu sukuriant specialias erdves neįgaliosioms moterims ir mergaitėms;

11. dar kartą pabrėžia, kad svarbu laikytis holistinio tarpsektorinio požiūrio; ragina įtraukti konkrečias priemones, skirtas pažeidžiamoms grupėms, kurios susiduria su kliūtimis dėl įvairių veiksmų sąryšio, pavyzdžiui, biologinės ar socialinės lyties, seksualinės orientacijos, rasinės ar etninės kilmės, amžiaus, religijos ar tikėjimo, sunkios socialinės ir ekonominės ar kitokios padėties; todėl ragina Europos Komisiją labiau išplėtoti šį tarpsektorinį požiūrį ir parengti iniciatyvas, kurias įgyvendinant būtų galima geriau planuoti, valdyti ir vertinti viešąją politiką;

12. pabrėžia, kad reikia laikytis principo, pagal kurį viešojo administravimo institucijos turėtų rodyti pavyzdį, kaip struktūrizuoti socialinę įtrauktį ir kaip užtikrinti teises ir lygias galimybes neįgaliesiems integruotis į atvirą darbo rinką ir gauti prieinamas paslaugas. Šiuo tikslu RK, kaip darbdavys ir institucinis veikėjas, taip pat turėtų vadovautis šiuo principu, rodyti pavyzdį ir nustatyti terminus;

13. pabrėžia, kad būtina nurodyti privačiojo sektoriaus dalyvavimo būdus įsidarbinimo ir prekių bei paslaugų prieinamumo srityje, visų pirma pasitelkiant viešojo ir privačiojo sektorių partnerystę;

14. atkreipia dėmesį į tai, kad strategijoje pandemijos reiškinys nagrinėjamas tik savarankiško gyvenimo požiūriu ir tik šiek tiek dėmesio skiriama įtraukiam švietimui; be to, pažymi, kad nepakankamai pripažįstami slaugantys šeimos nariai (neformalioji priežiūra), ypač prižiūrinčios moterys; per pandemiją sumažėjus jų artimiesiems teikiamų paslaugų, tapo akivaizdu, koks svarbus prižiūrinčių ir slaugančių asmenų darbas, taip pat būtinybė pagerinti prieigą prie technologijų asmeninėje aplinkoje;

15. primygtinai ragina valstybes nares į savo nacionalines reformų programas ir nacionalinius ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus įtraukti konkrečias neįgaliesiems skirtas priemones.

Prieinamumas, savarankiškumas ir lygybė

16. pritaria Europos Komisijos iniciatyvai 2022 m. įsteigti visus suinteresuotuosius subjektus vienijantį išteklį centrą „AccessibleEU“; be to, ragina: iki 2023 m. įvertinti pagalbinių technologijų vidaus rinkos veikimą, remti viešųjų pirkimų direktyvose numatytą prieinamumo užtikrinimo prievolių įgyvendinimą, įvertinti Interneto svetainių prieinamumo direktyvos taikymą, pradėti vykdyti geležinkelio infrastruktūros objektų ir jų prieinamumo inventorizaciją;

17. palankiai vertina tai, kad ES ir jos valstybės narės ratifikavo Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvenciją; ragina Tarybą ir visas valstybes nares pasirašyti Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencijos fakultatyvų protokolą;

18. pritaria Europos Komisijai, kad reikia stebėti įvairių direktyvų dėl prieinamumo įgyvendinimą, kad Europos Sąjunga ir visos institucijos galėtų užtikrinti tinkamą įgyvendinimo politiką; prieinamumo taisyklių turėtų būti griežtai laikomasi ir jos turėtų būti tobulinamos siekiant sukurti prieinamą aplinką gyvenamuosiuose pastatuose ir visuose kituose prieinamumo grandinės elementuose;

19. primena, kad neigaliesiems turi būti suteiktos visos galimybės savarankiškai gyventi ir užtikrinama teisė į savarankiškumą visą gyvenimą. Labai svarbu, kad asmeninė pagalba labiau priklausomiems asmenims su fizine negalia būtų reglamentuojama;

20. atkreipia dėmesį į ypač svarbų vaidmenį, kurį atlieka patys neigalieji, nes jie yra geriausi savo padėties žinovai. Todėl, kai reikia pripažinti aktyvaus neigaliųjų dalyvavimo sprendimų priėmimo procesuose, įskaitant su prieinamumu susijusius klausimus, svarbą, lemiamas vaidmuo tenka vietos ir regionų valdžios institucijoms; primena, kad Europos Komisija Europos apdovanojimą neigaliesiems pritaikytiems miestams (angl. *Access City Award*) kasmet skiria trims Europos miestams, kurie pasižymėjo kurdami visiems piliečiams prieinamesnę miesto struktūrą ir ypatingą dėmesį skyrė problemoms, susijusioms su amžiumi ir apskritai judumu, ir ragina panašiomis iniciatyvomis skatinti prieinamumo gerinimą kaimo vietovėse ir gamtinėje aplinkoje;

21. primygtinai ragina Europos Komisiją prieinamumą laikyti privalomu kriterijumi atliekant 2021 m. numatytą teisės aktų sistemos dėl pastatų energinio naudingumo peržiūrą, siekiant užtikrinti jų prieinamumą neigaliesiems;

Naudojimasis ES teisėmis

Laisvė judėti ir gyventi

22. pritaria, kad iki 2023 m. pabaigos reikia sukurti Europos neigaliojo kortelę siekiant galimybių visapusiškai naudotis Europos Sąjungos teisėmis užtikrinimo ir abipusio neigalumo statuso pripažinimo visose valstybėse narėse; nekantriai laukia būsimo Komisijos pasiūlymo dėl Europos neigalumo kortelės ir tikisi, kad jis padės įveikti sunkumus, su kuriais susiduriama bandomuoju etapu;

23. pritaria Komisijos ketinimui veiksmingiau bendradarbiauti su valstybėmis narėmis siekiant kuo greičiau šią kortelę įdiegti ir kartu siekti suderinti neigalumo statuso pripažinimą, nes tai yra būtina siekiant užtikrinti teisę į judumą Europos Sąjungoje, visų pirma garantuojant teisę naudotis tokiais pačiais paslaugomis ir parama ir pašalinant kliūtis;

Dalyvavimo demokratiname procese skatinimas

24. pritaria strategijoje minimai būtinybei skatinti neigaliųjų dalyvavimą pilietiniame ir politiniame gyvenime, nes jie vis dar diskriminuojami net ir norėdami pasinaudoti savo teise balsuoti;

25. ragina Europos Komisiją apsvarstyti galimybę sudaryti Europos susitarimą dėl neigaliųjų teisės balsuoti, kad būtų pašalintos įvairios kliūtys ir kad neigalieji galėtų visapusiškai pasinaudoti savo teise išreikšti savo politinę valią, kaip ir bet kuris kitas Europos pilietis; atkreipia dėmesį į tai, kad šiuo metu Komisija yra patvirtinusi konsultacijų dėl įtrauktų Europos Parlamento rinkimų programą, kurioje negalios klausimas nepamintas; rekomenduoja kuo skubiau į šią programą įtraukti neigaliuosius ir visas sritis, kuriose vykdomi rinkimai;

26. remia nuomonę, kad reikia gerinti neigaliųjų prieigą prie visų rūšių sveikatos priežiūros paslaugų; pritaria Europos Komisijos atliktam vertinimui dėl nepakankamų socialinės gerovės ir socialinių bei priežiūros paslaugų; per pandemiją išryškėjo visi jų trūkumai; atkreipia dėmesį į itin sudėtingą padėtį atokiose ir kaimo vietovėse; pažymi, kad pirmą kartą tokios svarbos Europos dokumente nagrinėjamas segregacijos klausimas ir tai vertina palankiai; mano, kad būtų visiškai teisinga spręsti neigaliųjų segregacijos ir jų deinstitutionalizavimo klausimą taip, kad jie galėtų įgyvendinti savo teisę siekti visiško ir veiksmingo savo savarankiškumo bendruomenėje, plėtojant bendruomenines paslaugas, apimančias sveikatos stebėseną, paramos asmeniniam savarankiškumui ir asmeninės pagalbos skaitmeninimą, sudarant galimybę rinktis, kur, su kuo ir kaip gyventi;

Naujoms darbo vietoms reikalingų naujų įgūdžių ugdymas

27. atkreipia dėmesį į tai, kad dėl pandemijos krizės visoje Europos Sąjungoje neigalieji prarado darbo vietas; taip pat pabrėžia, kad su šia problema susidūrė ir neigaliuosius globojantys artimieji, visų pirma motinos, žmonos ir dukros;

28. pritaria nuomonei, kad skaitmeninės ir žaliosios pertvarkos spartinimas suteikia galimybių, paremtų informacinėmis ir ryšių technologijomis, dirbtiniu intelektu ir robotika, pritaikytų prie neigaliųjų poreikių, ir pabrėžia poreikį investuoti į jų skaitmeninius įgūdžius;

29. primena, kad reikia rinkti palyginamus duomenis apie negalią, kad būtų galima geriau suprasti neigaliųjų padėtį įvairiose situacijose, įvertinti politiką ir veiksmus, stebėti jų įgyvendinimo pažangą ir imtis atitinkamų priemonių;

30. prašo Komisijos sistemingai spręsti informacijos apie neigaliuosius trūkumo klausimą, ypač kaimo vietovėse. Kaip raginama Jungtinių Tautų neigaliųjų teisių konvencijoje (JT NTK) ir dar kartą patvirtinta JT Žmogaus teisių komitete, būtina pateikti reikiamą informaciją ne tik apie suskirstytus duomenis, bet ir apie įtraukties rodiklius, kuriais remiantis būtų stebima politika ir neigaliųjų teisių laikymasis;

31. pritaria, kad reikia pritaikyti neigaliųjų profesinius igūdžius pasitelkiant švietimą ir profesinį mokymą ir kitą 2021–2027 m. Skaitmeninio švietimo veiksmų planą; taip pat remia šių veiksmų įgyvendinimo strategiją, grindžiamą tvirtu valstybių narių išipareigojimu parengti įtraukias ir prieinamas programas, taip pat būtinus išteklius, kiek įmanoma pasinaudojant esamais ištekliais ir užtikrinant jų papildomumą; be to, pabrėžia, kad reikia labiau remti neigaliųjų galimybes studijuoti aukštosiose mokyklose;

32. pabrėžia, kad reikalingos specialios nuostatos, kuriomis būtų sudaromos sąlygos neigaliųjų kvalifikacijos kėlimui ir perkvalifikavimui, visų pirma siekiant išnaudoti perėjimo prie skaitmeninių technologijų potencialą; atsižvelgdamas į tai, palankiai vertina pameistrystės, kaip socialinės įtraukties priemonės, taikymą įgyvendinant Jaunimo garantijų iniciatyvą;

33. pritaria Europos Komisijos iniciatyvai primygtinai raginti valstybes nares nustatyti aiškius neigaliųjų užimtumo didinimo tikslus visų pirma atviroje darbo rinkoje ir stiprinti užimtumo tarnybų gebėjimus; dar kartą pabrėžia, kad reikia sudaryti palankesnes sąlygas neigaliųjų savarankiškam darbui ir savarankiškam verslumui; primygtinai ragina valstybes nares apsvarstyti galimybę taikyti mokesčių lengvatas įmonėms, įdarbinančioms neigalius darbuotojus, arba taikyti lengvatinių apmokestinimą savarankiškai dirbantiems neigaliesiems ir ypač neigaliams verslininkams;

34. palankiai vertina tai, kad paskelbtas Socialinės ekonomikos veiksmų planas, kurio tikslas – pagerinti socialinei ekonomikai palankią aplinką, įskaitant su neigaliaisiais susijusias galimybes; ragina daugiau investuoti į socialines įmones ypatingą dėmesį skiriant integracijai; pabrėžia, kad socialinės įmonės gali skatinti modelį, pagal kurį plėtojama į rinką orientuota veikla, kuri, jei sėkmingai valdoma, gali būti išplėsta ir finansiškai tvari atviroje darbo rinkoje ⁽¹⁾;

Lygios galimybės ir nediskriminavimas

35. pripažįsta, kad teisės kreiptis į teismą klausimas yra ne mažiau svarbus ir jis yra visų pirma susijęs su intelekto, psichosocialinių ir psichikos sutrikimų turinčių asmenų institucine diskriminacija; primygtinai ragina valstybes nares užtikrinti gerosios patirties matomumą, siekiant jos platesnės sklaidos ir didinamojo poveikio;

36. primena, kad daugeliui raidos sutrikimų turinčių ir (arba) psichine liga sergančių ES piliečių gali būti taikomos globos (angl. *plenary guardianship*) arba rūpybos (angl. *partial guardianship*) nuostatos; tačiau išreiškia savo susirūpinimą, kad taikomos globos atveju susijęs asmuo gali prarasti beveik visas įstatymu nustatytas teises – beveik dėl visų jo gyvenimo aspektų sprendimus priima jo teisinis atstovas. Daugelis suaugusiųjų teismo paskirto atstovo sprendimu prieš savo valią apgyvendinami priežiūros įstaigoje. RK ragina valstybes nares priimti Jungtinių Tautų neigaliųjų teisių konvencijos 12 straipsnio ⁽²⁾ įgyvendinimo taisykles ir į sprendimų priėmimo procesą įtraukti susijusius asmenis, jų šeimos narius, jų interesus ginančias organizacijas ir specialistus;

37. mano, kad būtina spręsti smurto prieš neigaliuosius, ypač prieš neigalias moteris, vaikus ir paauglius, ir asmenis, turinčius intelekto ir tarpasmeninių santykių sutrikimų, problemų; mano, kad naujojoje strategijoje turėtų būti numatyta stiprinti veiksmus šioje srityje. Pavyzdžiui, turėtų būti geriau prižiūrimos globos struktūros, o visi konsultaciniai centrai ir prieglaudos moterims turėtų būti visiškai prieinami;

⁽¹⁾ Eurofound (2021), *Disability and labour market integration: Policy trends and support in EU Member States*, https://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/ef_publication/field_ef_document/ef20013en.pdf.

⁽²⁾ https://www.un.org/disabilities/documents/convention/convention_accessible_pdf.pdf

38. pritaria, kad vienas iš pagrindinių iššūkių, su kuriais negalios srityje susiduria Europos Sąjunga, yra būtinybė kovoti su diskriminacija visose neįgalųjų gyvenimo srityse;

39. pripažįsta, kad švietimas yra pagrindinė kovos su nelygybe, įskaitant neįgalųjų atžvilgiu, priemonė; pritaria, kad įtraukus švietimas turi būti užtikrinamas neįgaliesiems vaikams, paaugliams ir suaugusiems; pripažįsta, kad šios srities Europos programomis remiama ir skatinama tokia veikla; ragina vietos ir regionų valdžios institucijas, taip pat neįgalųjų asociacijas ir jų šeimos narius dalyvauti neįgaliesiems skirtose mokymosi programose, siekiant skatinti keistis gerąja patirtimi, ir aktyviai prisidėti integruojant socialinės įtraukties ir švietimo politiką;

Galimybių naudotis menu ir kultūra, pramogomis, laisvalaikio, sportu ir turizmu gerinimas

40. pritaria, kad reikia skatinti neįgalųjų, ypač vaikų ir jaunimo, kaip ir visų kitų asmenų, savirealizaciją suteikiant galimybę naudotis menu, kultūra, pramogomis, laisvalaikio, sportu ir turizmu;

41. ypač pabrėžia sporto vaidmenį skatinant neįgalųjų įtrauktį ir ragina valstybes nares skatinti programas, kuriomis būtų sudarytos palankesnės sąlygos dalyvauti neįgaliesiems vaikams, jaunimui ir asmenims su didesniais apribojimais;

Rodyti pavyzdį

42. pripažįsta, kad siekiant veiksmingai įgyvendinti strategiją svarbu parengti daugialypę sistemą. Pirmasis žingsnis – sistemingas neįgalųjų įtraukimas į sprendimų priėmimo procesą;

43. pabrėžia, kad reikia veiksmingai kovoti su fizinės ir psichinės negalios stereotipais viešajame diskurse, žiniasklaidoje ir švietimo sektoriuje, netoleruojant su fizine ir psichine negalia susijusio išankstinio nusistatymo ir stigmatizacijos, įskaitant diskriminacinės leksikos vartojimą. Vietos ir regionų valdžios institucijos yra labai gerai pasirengusios būti pavyzdžiu tiek kaip darbdaviai, tiek kaip paslaugų teikėjai, nes jos yra arti savo piliečių;

44. palankiai vertina Komisijos įsipareigojimą stiprinti žmogiškųjų išteklių strategiją siekiant skatinti neįgalųjų integraciją darbo vietose ir jiems padėti sudarant tinkamas sąlygas, kad jie galėtų būti produktyvūs, kaip ir jų kolegos: tai apima pastatų ir visų darbo priemonių prieinamumą, ypatingą dėmesį skiriant žmonėms naudingų technologijų kūrimui, vystymui ir naudojimui;

45. pritaria, kad reikia stiprinti strategijos įgyvendinimo stebėsenos sistemą turimų duomenų pagrindu nustatant veiksmingus rodiklius, pagal kuriuos būtų matuojamas ir vertinamas neįgalųjų socialinės įtraukties poveikis, taip pat siekiant rengti ir naudoti priemones remiantis tokiu vertinimu; pažymi, kad svarbu rengti metines ataskaitas, kuriose būtų apibendrinta valstybių narių pažanga integruojant neįgaliuosius, įskaitant vietos ir regionų valdžios institucijų, neįgalųjų asociacijų ir jų šeimos narių gerąją patirtį;

46. ragina Europos Sąjungą, valstybes nares ir jų regionų bei vietos valdžios institucijas stiprinti negalios aspektą nacionalinėse ir regioninėse statistikos sistemose, kad, konsultuojantis su Eurostatu, būtų sukaupiti patikimi ir reguliariai renkami duomenys.

Bruselis, 2021 m. gegužės 7 d.

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Europos regionų komiteto nuomonė „Saugios ir tvarumo principus atitinkančios cheminės medžiagos kuriant aplinką be toksinių medžiagų Europos miestuose ir regionuose“

(2021/C 300/07)

Pranešėjas	Adam STRUŽIK (PL / EPP), Mazovijos vaivadijos maršalka
Pamatinis dokumentas	Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Cheminių medžiagų strategija tvarumui užtikrinti. Aplinkos be toksinių medžiagų kūrimas“ COM/2020/667 final

POLITINĖS REKOMENDACIJOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

Cheminių medžiagų strategijos svarba

1. palankiai vertina ir remia priemones dėl cheminių medžiagų strategijos nustatymo, nes cheminės medžiagos šiuo metu dominuoja beveik visoje produktų gamybos rinkoje ir yra labai svarbios kasdieniam gyvenimui; pabrėžia, kad šios medžiagos yra itin svarbios žmonių sveikatai ir aplinkos bei ekonomikos apsaugai; tai pasakyta ir apie saugų ir tvarumo principus atitinkančių cheminių medžiagų kūrimą;
2. mano, kad strategija suteikia pridėtinę vertę stiprinant Europos chemijos pramonės konkurencingumą, pasinaudojant pagrindiniu cheminių medžiagų vaidmeniu siekiant neutralizuoti poveikį klimatui, įgyvendinant Paryžiaus susitarimo tikslus, laikantis su žiedine ekonomika susijusių plataus užmojo reikalavimų, remiant gaivinimo planą ir energetikos pertvarką ir integruojant įvairius cheminių medžiagų valdymo aspektus, pavyzdžiui, saugą, energijos vartojimo efektyvumą, poveikį aplinkai, mokslą ir inovacijas;
3. atkreipia dėmesį į tai, kad COVID-19 krizė aiškiai parodė, kad mūsų visuomenė yra labai pažeidžiama grėsmių atveju ir kaip svarbu stiprinti jos atsparumą ekonominiams, socialiniams ir ekologiniams sukrėtimams; patvirtina, kad nauja Europos ekonomikos gaivinimo priemonė atlieka lemiamą vaidmenį remiant ES, tačiau kartu ir ruošiant dirvą labiau į ekologiją orientuotai, teisingesnei pertvarkai ir tvaresnei atečiai;
4. mano, kad itin svarbūs yra technologinis suverenumas ir atsparus bei tvarus Europos vertės tinklas, taip pat uždaras Europos vertės grandinės, ypač žaliojo kurso ir energetikos pertvarkos įgyvendinimui; atkreipia dėmesį į tai, kad ieškant tvarių sprendimų reikėtų vengti perkelti ES reguliuojamų medžiagų gamybą ar naudojimą į trečiąsias valstybes, kuriose neužtikrinami panašaus aukšto lygio darbuotojų saugos ir aplinkos apsaugos standartai. Tik užtikrinus patrauklias ir stabilias sąlygas Europos regionuose galima išsaugoti arba susigrąžinti vertės grandines ir gamybą ir įgyvendinti uždaras vertės grandines;
5. ragina pripažinti, koks svarbus yra daugiapakopis valdymas kaip priemonė siekiant veiksmingai susieti cheminių medžiagų strategijos tikslus ir uždavinius su žaliuoju Europos ekonomikos gaivinimu; pabrėžia, kad platus klausimų, kuriems taikomos cheminių medžiagų strategijos nuostatos, spektras leidžia integruoti naujus ir esamus planus į chemijos pramonę ir parengti bei įgyvendinti priemones, kurios tinkamai atsižvelgtų į vietos rinkos poreikius ir papildytų nacionalines pastangas laikantis subsidiarumo principo;
6. pabrėžia, kad nacionaliniai ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planai suteikia galimybę išnaudoti daugiapakopio valdymo potencialą – taip pat ir įgyvendinant cheminių medžiagų strategiją. Šiuos veiksmus reikia remti tinkama reglamentavimo sistema ir ištekliais visapusiškai įtraukiant vietos ir regionų valdžios institucijas, kad jos dalyvautų apibrėžiant ir įgyvendinant planus bei suteikiant joms tiesioginę prieigą prie ES fondų;

7. atkreipia dėmesį į keletą teisinių, finansinių ir techninių kliūčių, su kuriomis susiduria vietos ir regionų valdžios institucijos spręsdamos su cheminėmis medžiagomis susijusius klausimus. Nuosekli, nuspėjama ir supaprastinta teisinė sistema leis taikyti vienodą metodą vertinant ir valdant chemines medžiagas visose ES valstybėse. Šios priemonės ne leis atsirasti naujiems teisiniams skirtumams tarp ES ir kitų regionų. Be to, pagalba ir techninė parama leidžia vietos ir regionų valdžios institucijoms skatinti investicijas į saugių ir tvarumo principus atitinkančių cheminių ir kitų medžiagų bei gaminių kūrimą, komercializaciją, diegimą ir naudojimą;

8. palankiai vertina tai, kad Europos Komisija turi galimybę remti mokslinius tyrimus ir inovacijas, be kita ko, pažangiųjų medžiagų, skirtų taikyti energetikos, statybos, judumo, sveikatos, žemės ūkio ir elektronikos sektoriuose, technologinę plėtrą, kad būtų prisidedama prie žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos, cheminių ir kitų medžiagų gamybos procesų, kuriuos vykdant išmetama mažai anglies dioksido ir padaromas nedidelis poveikis aplinkai, mokslinius tyrimus, technologinę plėtrą ir diegimą, novatoriškų verslo modelių, tokių kaip veiklos rezultatais grindžiamas verslo modelis, mokslinius tyrimus ir technologinę plėtrą, kad cheminės medžiagos ir kiti išteklių būtų naudojami kuo efektyviau, o atliekų ir išmetamųjų teršalų susidarytų kuo mažiau⁽¹⁾;

Cheminių medžiagų strategijos derėjimas su kituose ES dokumentuose iškeltais klausimais

9. palankiai vertina tai, kad cheminių medžiagų strategija tvarumui užtikrinti, atsižvelgiant į daugelį žmonių sveikatos ir aplinkos apsaugos sprendimų, yra glaudžiai susijusi su žaliuoju kursu. Nustačius išsamias taisykles chemijos pramonei, galima prisidėti prie skaidraus jos taikymo ir veiksmingo įgyvendinimo. Naujų reikalavimų ir apribojimų nustatymas cheminių medžiagų naudojimo vartotojų prekėse, pavyzdžiui, plovikliuose, kosmetikoje ir su maistu besiliečiančiose medžiagose, turės teigiamo poveikio aplinkai ir vartotojų sveikatai. Ar planuojami pokyčiai chemijos pramonėje bus tvarūs ir veiksmingi, didele dalimi priklausys nuo to, ar jie dera su šiuo metu jau galiojančiomis taisyklėmis ir jų įgyvendinimui numatytais laiko ir finansinėmis sąnaudomis;

10. ragina parengti aiškią ir nuoseklią strategiją, pagal kurią būtų vietos, regionų ir pasaulio lygmeniu numatytos priemonės ir ištekliai žiedinei ekonomikai remti – nuo sprendimų ieškojimo iki tvarumo tokiose srityse kaip gamyba, platinimas ir naudojimas, taip pat iki perdirbimo ir cheminių medžiagų regeneravimo ir šalinimo vienu metu užtikrinant aplinkos ir piliečių sveikatos apsaugą, todėl ragina užtikrinti didesnę reglamentavimo aiškumą dėl cheminių medžiagų, produktų ir atliekų sąsajos, kad žiediško principą būtų galima įgyvendinti visose valstybėse narėse;

Ypatingas regionų ir vietos valdžios institucijų vaidmuo

11. atkreipia dėmesį į tai, kad regionai ir vietos valdžios institucijos yra labai suinteresuoti ir pasirengę imtis priemonių saugesnei cheminių medžiagų gamybai ir tvaram jų naudojimui užtikrinti. Šios priemonės turi būti remiamos tinkama reguliavimo sistema ir atitinkamais iškeltais, kartu valdžios institucijoms suteikiant galimybę nevaržomai naudotis mokslinėmis išvadomis ir garantija, kad bus skiriama finansinių lėšų. Be to, vietos ir regionų valdžios institucijos galėtų gauti naudingos grįžamosios informacijos apie sunkumus ir problemas perkeltant teisės aktus į nacionalinę teisę ir juos taikant;

12. atsižvelgdamas į glaudžius vietos ir regionų valdžios institucijų ir gyventojų ryšius ir tiesiogines žinias apie atskirų regionų ypatumus, pabrėžia, kad būtų galima rengti ir vykdyti kampanijas, skirtas didinti visuomenės informuotumą apie cheminių medžiagų strategijos principus ir tikslus. Tiesioginis vietos valdžios institucijų ir jų regione veikiančių įmonių bendradarbiavimas leidžia praktiškai įvertinti problemas, kylančias taikant naujas taisykles. Svarbu, kad tiek vietos valdžios institucijos, kurios yra atsakingos už tiesioginių teisės aktų taikymą, tiek įstaigos, atsakingos už jų laikymosi priežiūrą, turėtų tinkamas teises priemones, skirtas stebėti ir kontroliuoti, kaip laikomasi teisės akto;

13. mano, kad vietos ir regionų valdžios institucijos gali svariai prisidėti prie cheminių medžiagų strategijos įgyvendinimo; atsižvelgdamas į tiesiogines žinias apie atskirų regionų ypatumus, pabrėžia, kad svarbu įtraukti šias institucijas į (pvz., MVĮ ir gyventojų bei piliečių) informuotumui didinti skirtos informavimo kampanijos rengimą ir numatyti paskatas atskiriems sektoriams motyvuoti pavojaingas chemines medžiagas pakeisti alternatyviomis bei pasirinkus atitinkamą projektavimą bandyti gaminti saugias ir tvarias chemines ir kitas medžiagas;

⁽¹⁾ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Cheminių medžiagų strategija tvarumui užtikrinti. Aplinkos be toksinių medžiagų kūrimas“

14. pabrėžia, jog svarbu, kad vietos ir regionų valdžios institucijos, viešųjų pirkimų srityje ragintų produktuose ir prekėse naudoti saugias chemines medžiagas, taip prisidedant prie laipsniško nepageidaujamų produktų ir prekių nykimo;

15. pabrėžia ypatingą inovacijų ir MVĮ gebėjimo investuoti svarbą saugiai ir tvariai medžiagų gamybai ir naudojimui; jų potencialą galima atskleisti teikiant paramą ir vedant dialogą vietos ir regionų lygmeniu. Būtent MVĮ novatoriškiems specialiams ir nišiniams produktams siūlo specifines chemines medžiagas ir jų pritaikymą pagal poreikius. Kadangi reikia veikia nedidelio kiekio, bet labai įvairių cheminių medžiagų, kyla problema, kad tam tikrai medžiagai nustatytos procedūros brangiai kainuoja ir atima daug laiko ir joms reikalinga informacija arba bendradarbiavimas su preliminariais registruotojais, registruotojais, tiekėjais ir klientais. Šiuo atveju labai naudinga gali būti tarpreiginė parama;

16. primygtinai ragina, kad reikalavimai vietos institucijoms ir MVĮ būtų suprantami, skaidrūs ir įgyvendinami bei įvykdomi neužkraunant pernelyg didelės administracinės naštos; atsižvelgdamas į tai primena, kad daug svarbios informacijos pateikiama tik anglų kalba ir šis kalbos barjeras yra problema;

Strategijos įgyvendinimas

17. mano, kad pastangos turi būti grindžiamos principu „iš apačios į viršų“ ir vadovaujantis subsidiarumo ir proporcingumo principais teisingai paskirstytos visoms ES teritorijoms, siekiant sėkmingai įgyvendinti cheminių medžiagų strategiją, ir kartu atsižvelgiant į sąnaudas ir naudą turėtų būti užtikrinamas reikiamas lankstumas;

18. pabrėžia, kad reikia parengti cheminių medžiagų strategijos įgyvendinimo planą, kuris sustiprintų įpareigotųjų šalių tikrumo jausmą ir sumažintų su jos taikymu susijusią riziką, taip pat leistų nuolat stebėti pažangą ir veiksmingai reaguoti į grėsmes;

19. kartu atkreipia dėmesį į tai, kad tam tikrai paskirčiai reikalingas tam tikrų cheminių medžiagų funkcionalumas ir reaktyvumas dažnai yra neatsiejamas nuo jų pavojingų savybių. Todėl taip pat būtina įtraukti ir skatinti procesus ir technologijas, kurie leidžia saugiai naudoti pavojingą cheminę medžiagą per visą jos gyvavimo ciklą, užtikrinant tinkamą atliekų tvarkymą, pasibaigus jos naudojimo laikotarpiui. Būtina nustatyti konkrečią nepriimtina riziką ir jai užkirsti kelią;

20. atkreipia dėmesį į tai, kad strategijai įgyvendinti reikės lanksčių ir novatoriškų sprendimų, taip pat naujų verslo modelių, kurie leis diegti ir populiarinti novatoriškas technologijas. Šios priemonės padės atgaivinti ekonomiką, stiprinti MVĮ konkurencingumą ir taikyti sprendimus žmonių sveikatai ir aplinkos būklei gerinti. To būtų siekiama:

- žiedinės ekonomikos taikymu ir tvarių žemės ūkio pramonės sistemų diegimu,
- sprendimų, grindžiamų tvariomis biologinėmis medžiagomis, taikymu,
- sveikatos ir aplinkos politikos priemonių įgyvendinimu,
- perėjimu į tvarią mėlynąją ekonomiką,
- pasitelkiant skaitmeninį junglumą ir ekosistemas, kaip papildantį technologinį sprendimą;
- tvaria ir teisinga pertvarka ir darbo vietų kūrimu teikiant finansinę paramą strategiją atitinkantiems projektams;

21. rekomenduoja rengiant nacionalinius strategijai skirtus ir atsparumo didinimo planus rengti konsultacijas su vietos ir regionų valdžios institucijomis; ragina Europos Komisiją naudotis RK regioninių centrų tinklo sukaupta patirtimi;

22. ragina Komisiją ir su cheminių medžiagų reglamentavimu susijusias institucijas (ECHA, valstybių narių institucijas) bei ekspertų grupes (pvz., RAC) ieškant praktinių ir tvarių sprendimų užtikrinti didesnę procedūrų skaidrumą ir mokslinius bei techninius mainus su atitinkamomis įmonėmis ir regionais, taip pat ragina Komisiją užtikrinti, kad Europos teisės aktų pakeitimai, susiję su šia strategija, atitiktų Komisijos geresnio reglamentavimo darbotvarkės nuostatas ir todėl būtų visuomet

atliekami atitinkami jų poveikio vertinimai. Tai visų pirma būtina vertinant poveikį, kai apibrėžiama ir nustatoma esminė visuomeninė paskirtis, dėl kurios negali būti atmetamas saugus medžiagų naudojimas, jei nėra tinkamo pagrindimo; prašo išnagrinėti, ar prieš priimant sprendimą dėl medžiagos įtraukimo į galimų medžiagų sąrašą (dėl reikalavimo gauti leidimą) būtina atlikti rizikos valdymo galimybių analizę;

23. mano, kad yra daug galimybių įgyvendinti cheminių medžiagų strategiją žemės ūkio, tekstilės, elektronikos ir statybų sektoriuose. Šie sektoriai yra svarbūs viso proceso dalyviai, nes jie plačiai naudoja chemines medžiagas ir taip daro įtaką tvarumo principus atitinkančių saugių cheminių medžiagų kūrimui;

24. atkreipia dėmesį į tai, kad žemės ūkio pramonė yra svarbi cheminių medžiagų, įskaitant augalų apsaugos produktus ir trąšas, naudotoja, daranti tiesioginį poveikį žmonių sveikatai ir aplinkos būklei. Žaliuoju kursu įsipareigojama plėtoti ekologiško maisto gamybą, todėl cheminių medžiagų naudojimas žemės ūkio sektoriuje sumažės; atsižvelgdamas į tai, pabrėžia, kad reikia rasti novatoriškus sprendimus, kurie suteiktų mokslininkams galimybę kurti chemines medžiagas iš biologinių žaliavų;

Parama taikant reguliavimo priemones

25. primena Europos aplinkos agentūros tyrimą, kuriame teigiama, kad nepakankamą ES aplinkos teisės aktų įgyvendinimą daugeliu atvejų lemia nepatenkinamas vietos, regionų ir nacionalinių valdžios institucijų veiksmų koordinavimas. Tai yra susiję su administracinių gebėjimų trūkumu ir nepakankamu finansavimu, žinių, duomenų trūkumu ir nepakankamomis vykdymo užtikrinimo priemonėmis, taip pat nepakankamu politikos sričių integravimu; todėl pabrėžia, kad reikia šalinti esamos strategijos ir galiojančių teisės aktų trūkumus, užtikrinti priemonių nuoseklumą ir teisinių nuostatų tvarumą ir skirti lėšų verslininkų prisitaikymui prie naujų taisyklių ir administracijos darbuotojų mokymuisi;

26. atkreipia dėmesį į tai, kad atliekant planuojamus pakeitimus regionų ir vietos valdžios institucijoms reikėtų suteikti veiksmingas teises priemones, kurios leistų apsaugoti savo teritoriją ir gyventojus nuo grėsmių, susijusių su cheminių medžiagų naudojimu, taip pat susijusių su pavojingų cheminių medžiagų tvarkymu vykstant chemijos pramonės pertvarkai;

27. mano, kad reikia persvarstyti ir sugriežtinti REACH ir CLP reglamentus ir jų sąsają su DSS (darbuotojų saugos ir sveikatos) teisės aktais, taip pat supaprastinti procedūras; mano, jog Europos Komisijai, prieš pradėdant taikyti naujus teisės aktus, vertėtų atsiklausti už REACH reglamento ir DSS teisės aktų įgyvendinimą atsakingų nacionalinių institucijų nuomonės; Naujosios nuostatos turėtų papildyti dabartinę teisę ir padidinti jos taikymo ir vykdymo užtikrinimo veiksmingumą naudojant nustatytus ir gerai veikiančius procesus;

28. pažymi, kad reikia sugriežtinti su REACH reglamento reikalavimus susijusias nuostatas dėl perdirbtų medžiagų naudojimo atsižvelgiant į saugų naudojimą;

29. pabrėžia būtinybę koordinuoti viešuosius veiksmus naudojant vieną priemonę. Taip bus užtikrinta galimybė susipažinti su atnaujinta informacija apie planuojamas ir vykdomas iniciatyvas, susijusias su cheminėmis medžiagomis, kurias valdžios institucijos vykdo visose teisės aktų srityse;

Kontrolės ir reikalavimų vykdymo užtikrinimo griežtinimas

30. mano, kad Europai reikia tvirtos ir koordinuotos nuostatų vykdymo užtikrinimo strategijos, ypač importo srityje, įskaitant ir prekybą internetu, kur dažniausiai pažeidžiamos nuostatos dėl medžiagų gaminiuose;

31. atkreipia dėmesį į tai, kad teisės aktų pakeitimai turi būti stebimi ir apie juos turi būti pranešama. Turėtų būti reaguojama, kontroliuojama ir užtikrinamas jų laikymasis, taip pat turėtų būti imamasi taisomųjų veiksmų;

32. pabrėžia, kad reikia griežtinti kontrolę ir galiojančių taisyklių laikymąsi. Nuoseklios ir supaprastintos teisinės nuostatos visai ES rinkai yra skirtos užtikrinti vienodą ir suderintą jų kontrolės ir vykdymo užtikrinimo strategiją;

33. atkreipia dėmesį į tai, kad sistemoje numatytos leidimų išdavimo procedūros turėtų būti vienodai taikomos tiek ne ES gamintojams, tiek ir Europos gamintojams. Todėl strategijoje daugiausia dėmesio turėtų būti skiriama vienodų sąlygų sudarymui visiems suinteresuotiesiems subjektams. Tai leis sukurti sistemą, pagal kurią visos įmonės tiek iš valstybių narių, tiek iš ne ES rinkų prieš įstatymą būtų lygios ir taip būtų užtikrintas Europos įmonių konkurencingumas ir inovacijos;

Inovacijos ir konkurencingumas

34. pabrėžia, kad norint iki 2050 m. neutralizuoti poveikį klimatui, chemijos pramonė turi pakeisti savo gamybos procesus. Energetikos pertvarka daugeliu atvejų vyks iš esmės atnaujinant esamus įrenginius arba juos visiškai pakeičiant, o tai gali kelti problemų, jei vienu metu bus diegiamos inovacijos siekiant saugesnių tvarumo principus atitinkančių cheminių medžiagų. Tačiau su poveikio klimatui neutralumu susiję iššūkiai ir novatoriški sprendimai gali palaikyti ir sustiprinti įmonių konkurencingumą;

35. pažymi, kad Europos įmonių, ypač MVĮ, novatoriškumą ir konkurencingumą reikia apsaugoti, turint galvoje intelektinės nuosavybės apsaugą. Planuojamų priemonių atveju reikia užtikrinti, kad atsakingi organai sukurtų vienodas taisykles ir sistemą, pavyzdžiui, sudarydami patikimas teises sąlygas ir saugodami turimą konfidencialią verslo informaciją;

36. rekomenduoja, atliekant pakeitimus, susijusius su cheminių medžiagų strategija, atsižvelgti ir į laiką, būtiną pritaikyti ar modernizuoti įrenginius ir tvarkyti pavojingas chemines medžiagas, kurios pašalinamos iš ES rinkos. Taikomos priemonės taip pat gali turėti įtakos tolesniems cheminių medžiagų naudotojams ir jų verslo modeliams. Šiuo požiūriu, nustatant Europos lygmens taisykles, būtina atsižvelgti į visos pramonės poziciją dėl galimybės naudoti alternatyvias medžiagas, kurios pakeistų iš rinkos pašalintas žaliavas ar produktus. Be to, poveikio vertinime turėtų dalyvauti regionų ir vietos valdžios institucijos bei visuomenė;

37. mano, kad leidimų suteikimą medžiagoms remiantis cheminių medžiagų teise būtina laiko požiūriu geriau suderinti su investicijų ir inovacijų ciklais, ypač sudėtingų produktų atveju, taip pat atsižvelgiant į procedūrų trukmę norint gauti produkto ir medžiagos patvirtinimą ir leidimą naudoti įrenginį;

38. pabrėžia priemonių, kuriomis siekiama gilinti mokslines žinias apie pavojingas chemines medžiagas aplinkoje, taip pat žemėje ir ore, geriamajame vandenyje, augaluose ir gyvūnuose, maiste, taip pat apie jų šaltinius ir poveikį žmonių sveikatai, svarbą; todėl palankiai vertina tai, kad strategijoje numatoma stiprinti principą „teršėjas moka“;

Medžiagų srautas

39. pabrėžia, kad reikia remti įvairių sektorių ir įmonių pastangas pakeisti galimai pavojingas medžiagas skatinant mokslinius tyrimus ir technologinę plėtrą, investicijas į tvarumo principus atitinkančias chemines medžiagas ir technologines inovacijas;

40. pabrėžia, kad būtina skleisti ir diegti naujus tvarumo principus atitinkančių cheminių medžiagų standartus ir sertifikatus. Regionų ir vietos valdžios institucijos, taikydamos aplinkos kriterijus, motyvuotų tvarių gaminių naudojimą ir skatintų jų žinomumą;

41. remia tvarumo koncepcijos įgyvendinimą dar cheminių medžiagų kūrimo etape. Tvarumo principus atitinkančioms medžiagoms turi būti būdinga tai, kad iš jų pagamintus gaminius būtų galima visiškai perdirbti ir kad jie galėtų būti naudojami kaip saugi žaliava tolesnei gamybai; gamybos procesas yra tiesiogiai ir neatskiriama susijęs su produkto projektavimo ir kūrimo procesu. Jei į gaminio gyvavimo ciklą bus atsižvelgta jau projektavimo etape, tvari gamyba atliks tam tikrą vaidmenį, skatinant tvarių produktų kūrimą, mažinant arba pašalinant neigiamą poveikį aplinkai ir visuomenei. Siekiama, kad chemijos pramonė būtų mažataršė, efektyviai vartojanti energiją, saugi gamybos ir naudojimo požiūriu, taip pat konkurencinga ir kad jai būtų nustatomos įgyvendinamos užduotys;

42. pabrėžia, kad cheminių medžiagų strategijos įgyvendinimas labai priklauso nuo to, ar bus pasiekti žiedinės ekonomikos tikslai. Chemijos pramonei galimybių suteikia cheminis perdirbimas, kuris sumažina poveikį aplinkai ir skatina ieškoti novatoriškų sprendimų, leidžiančių gaminiuose naudoti perdirbtąsias medžiagas ir gaminti aukštos kokybės perdirbtas medžiagas; atsižvelgdamas į tai pabrėžia, kad šioje srityje reikia sukurti ypatingą paramos sistemą, kuri paspartintų perdirbtųjų medžiagų naudojimą;

43. pabrėžia klausimų, susijusių su būtinu atliekų, susidarančių pašalinus kai kurias medžiagas ir (arba) gaminius iš ES rinkos, tvarkymu, svarbą. Šiuo atveju svarbūs ne tik finansiniai aspektai, bet ir aplinkos apsaugos sąnaudos. ES turėtų remti tiek regionų ir vietos valdžios institucijas, tiek įmones pertvarkant arba modernizuojant įrenginius, investuojant į tvarias inovacijas atliekų srautų valymui, plečiant perdirbimą ir mažinant atliekų, ypač plastiko ir tekstilės, šalinimą;-

Cheminių medžiagų vertinimas ir prieiga prie atitinkamos informacijos

44. pabrėžia tarpregioninio bendradarbiavimo svarbą plėtojant nuoseklią politiką, kuria skatinamos saugios cheminės medžiagos, ir priemonės saugesniam jų naudojimui, taip pat skatinant žiedinę ekonomiką;

45. pabrėžia produktų saugos svarbą, ypač siekiant kiek įmanoma sumažinti potencialiai pavojingų medžiagų naudojimą produktuose ir palengvinti prieigą prie informacijos apie chemines sudedamąsias dalis per visą produkto gyvavimo ciklą;

46. atsižvelgdamas į tai atkreipia dėmesį į teisę gauti informacijos, kuri yra svarbi, kad vartotojai galėtų priimti informacija pagrįstus sprendimus; pažymi, kad šias priemones galima įgyvendinti nustatant veiksmingas pareigas teikti informaciją, t. y. sudarant galimybę pavojingų medžiagų buvimą sekti nuo pat gaminio pagaminimo, pavyzdžiui, naudojant SCIP duomenų bazę ir įvedant gaminių pasus;

47. pabrėžia, kad reikia sukurti visiškai tarpusavyje susietą ir tarpdalykinę ES cheminės saugos duomenų bazę, kurią parengtų Europos cheminių medžiagų agentūra; šie veiksmai užtikrins vienodo ir skaidraus požiūrio į chemines medžiagas ir į cheminių medžiagų rizikos vertinimą nustatymą. Be to, jie užtikrins, kad būtų nustatytos tikslios ir nedviprasmiškos apibrėžtys ir kriterijai, atsižvelgiant į gerą cheminių medžiagų naudojimo ir galimo poveikio supratimą ir remiantis patikimais ir naujausiais moksliniais įrodymais;

48. Vertinant gaminio tvarumą būtina atsižvelgti į visą gyvavimo ciklą ir kuo didesnę žiediško lygį – tai pasakytina apie žaliavos veiksmingumą, energijos, vandens suvartojimą ir naudojamą plotą, taip pat šiltnamio efektą sukeliančių išmetamųjų dujų ir kitų teršalų kiekio mažinimą. Papildomai turėtų būti taikomi gaminių tvarumo vertinimo metodai, kuriuos jau pradėjo rengti Europos chemijos įmonės; pabrėžia, kad šis vertinimas gali būti labai svarbus informacijos šaltinis priimant sprendimus dėl medžiagų keitimo;

Bioekonomika

49. pabrėžia pramonės ir žemės ūkio bendradarbiavimo svarbą. Žemės ūkis yra svarbus informacijos šaltinis biologinių medžiagų gamybos ir naudojimo srityje, tačiau ypatingą dėmesį reikėtų skirti biomasės kaip cheminių medžiagų gamybos žaliavos potencialui. Be to, siekiant išsaugoti biologinę įvairovę ir sumažinti žalą aplinkai, labai svarbu gerokai sumažinti pesticidų, insekticidų ir kitų agrocheminių medžiagų kiekį, atsižvelgiant į strategijoje „Nuo ūkio iki stalo“ nustatytus tikslus;

50. pabrėžia vandenilio svarbą didinant energijos vartojimo efektyvumą ir plėtojant inovacijas. Vandenilio technologijos yra prioritetas įgyvendinant Europos žaliąjį kursą ir esminis chemijos pramonės pertvarkos elementas, o joms diegti reikia parengti nuoseklias ir supaprastintas teisės nuostatas ir numatyti finansinę paramą;

51. pripažįsta vandenilio, galinčio tapti pagrindiniu elementu pertvarkant chemijos pramonę, kuri yra viena iš daugiausiai energijos reikalaujančių pramonės šakų, potencialą; tačiau pabrėžia, kad norint išnaudoti jo galimybes reikia finansinės paramos;

Ilgūdžių ugdymas

52. pažymi, kad įgyvendinant cheminių medžiagų strategiją svarbi sritis yra žmogiškasis kapitalas; atkreipia dėmesį į tai, kad reikia užtikrinti darbuotojų veiklos tęstinumą šioje srityje vykstant skaitmeninimui ir žaliajai pertvarkai, taip pat transformacijai ir restruktūrizacijai. Be to, svarbu numatyti pakankamai laiko darbuotojų mokymui, kaip elgtis su cheminėmis medžiagomis. Norint išsaugoti konkurencingumą, labai svarbus vaidmuo tenka darbuotojų tęstiniam mokymui ir kvalifikacijos kėlimui;

53. palankiai vertina tai, kad darbuotojų, kurie gamina ir naudoja chemines medžiagas, tęstiniam mokymui ir perkvalifikavimui gali būti skiriama ES lėšų ⁽²⁾. Šiomis priemonėmis sukuriamos naujos ekonominės galimybės, vienu metu skatinamas socialinis teisingumas ir atsparumas, pirmiausia itin sunkioje padėtyje esančiuose regionuose, ir skatinama ekologinė pertvarka;

54. atkreipia dėmesį į tai, kad dalykiniam rizikos vertinimui, prioritetinių priemonių nustatymui, saugių ir tvarumo principus atitinkančių medžiagų paieškai ir atitinkamų pranašumų bei trūkumų aptarimui įmonėms ir institucijoms reikia visapusiškų žinių, specializuotų žinių ir didelių laiko sąnaudų ir dėl to nuolat reikalinga informacija, konsultacijos ir tolesnis mokymas;

Finansinė parama

55. ragina sukurti finansinę sistemą, kuri sudarytų vienodas sąlygas sektoriaus pertvarkai kuriant saugias ir tvarias chemines ir kitas medžiagas ir skatintų keisti elgseną, kartu užtikrinant konkurencingumą Europos ir tarptautinėse rinkose. Šių priemonių tikslas – sudaryti sąlygas tvariai pertvarkai, skatinančiai socialinę ir ekonominę sanglaudą;

56. mano, kad Europos Sąjunga, atsižvelgdama į tai, kad COVID-19 pandemijos sukelta krizė daro didelį poveikį vietos ir regionų valdžios institucijų finansams ir veikimui, turi užtikrinti tiesioginę prieigą prie finansavimo projektams, kurie yra skirti tvarumo principus atitinkančioms cheminėms medžiagoms. Be to, pertvarką vykdančioms regionams ES turi suteikti papildomą paramą;

57. pabrėžia, kad reikia suteikti teises ir finansines priemones, padedančias populiarinti ir remti novatoriškus sprendimus naujos kartos cheminių medžiagų kūrimui vietos ir regionų lygmeniu ir chemijos pramonės ekologiškai pertvarkai;

58. pritaria fondo, skirtą žmonių ir aplinkos (biologinei) stebėsenai visoje ES steigimui pagal programą „Europos horizontas“.

Briuselis, 2021 m. gegužės 7 d.

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽²⁾ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Cheminių medžiagų strategija tvarumui užtikrinti. Aplinkos be toksinių medžiagų kūrimas“.

Europos regionų komiteto nuomonė „Vietos ir regionų valdžios institucijos ir jūrų aplinkos apsauga“

(2021/C 300/08)

Pranešėja	Emma NOHRÉN (SE / Žalieji), Lisešilio savivaldybės mero pavaduotoja
Pamatinis dokumentas	Tarybai pirmininkaujančios Portugalijos prašymas

POLITINĖS REKOMENDACIJOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

1. palankiai vertina Tarybai pirmininkaujančios Portugalijos pateiktą prašymą parengti nuomonę dėl vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmens saugant jūrų aplinką;
2. yra labai susirūpinęs dėl to, kad iki 2020 m. ES nebuvo užtikrinta gera jūrų aplinkos būklė, kaip reikalaujama Jūrų strategijos pagrindų direktyvoje ir pagal ES išsipareigojimą 2017 m. JT konferencijoje dėl vandenynų;
3. primena, kad geros būklės jūros yra labai svarbios planetai, nes atlieka gyvybės palaikymo funkcijas, pavyzdžiui, deguonies gamybą, klimato reguliavimą, maisto gamybą ir daugelį kitų ekosistemų funkcijų;
4. pažymi, kad pakrantės yra tankiausiai apgyvendintos ES teritorijos, jos taip pat yra daugelio įvairių organizmų buveinės; šiose pažeidžiamose jūrų ekosistemose žuvims reikia neršimo ir maitinimosi vietų, kad jos galėtų augti ir vystytis; yra susirūpinęs dėl žuvų išteklių, įskaitant komerciniais tikslais naudojamus išteklius, nes plečiantis miestams ir augant turizmui didėja spaudimas pakrantėms;
5. įspėja, kad Sąjungos pakrančių ir jūrų būklė dar labiau blogina klimato kaita ir vandenynų rūgštėjimas, dėl kurių kinta jūrų fizinės ir cheminės savybės ir pasiekiamos planetos galimybių ribos vykstant negrįžtamiems ekologinių gyvenimo Žemėje sąlygų pokyčiams;
6. remia ES žaliajame kurse ir 2030 m. ES biologinės įvairovės strategijoje nustatytus biologinės įvairovės apsaugos tikslus ir uždavinius; pabrėžia, kad gyvybiškai svarbus vandenynų vaidmuo Europos Sąjungai turi būti geriau matomas ir akcentuojamas; primygtinai ragina Komisiją į savo veiksmų planą dėl žuvininkystės išteklių išsaugojimo ir jūrų ekosistemų apsaugos, kuris turi būti paskelbtas 2021 m. ⁽¹⁾, vadovaujantis JT BJK COP 15 pasaulinės biologinės įvairovės politikos po 2020 m. programa, įtraukti aiškius, išmatuojamus tikslus ir su jais susijusius terminus; primena, kad siūlomuose sprendimuose turi būti tinkamai atsižvelgta į esminį mūsų vandenynų ir pakrančių vaidmenį klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo strategijose ⁽²⁾;
7. pabrėžia, kad 94 proc. ES piliečių mano, jog saugoti aplinką yra svarbu ⁽³⁾, o tai rodo, kad aplinkos apsauga turi būti visapusiškai integruota į viešuosius sprendimų priėmimo procesus visais lygmenimis, taikant sistemingą ir tarpsektorinį požiūrį;

⁽¹⁾ COM(2020) 380 *final*.⁽²⁾ Kaip pabrėžta IPCC specialiojoje ataskaitoje dėl vandenynų ir kriosferos keičiantis klimatui.⁽³⁾ (EK, 2017b) EAA ataskaita 17/2019 „II-asis pranešimas apie jūrų būklę“.

8. mano, kad pandemija ir dėl jos nustatyti apribojimai dar labiau parodo gamtos svarbą poilsiui, sveikatai ir psichinei gerovei; pabrėžia, kad žaliųjų ekonomikos atsigavimo ir atsparumo didinimo planų pagalba atkuriant mūsų ekonomiką reikia visapusiškai atsižvelgti į tikrąją gamtos ir biologinės įvairovės vertę; pabrėžia, kad investicijos į jūrų aplinką trumpuoju laikotarpiu gali suteikti socialinės ir ekonominės naudos, o vidutinės trukmės ir ilguoju laikotarpiu – naudos aplinkai, be kita ko, aktyviai atkuriant jūrų ekosistemas, didinant nuotolinę elektroninę stebėseną (REM) ir sustabdant plastikinę taršą jos susidarymo vietoje⁽⁴⁾;

9. pabrėžia, kad norint sėkmingai atkurti biologinę įvairovę ir sustabdyti aplinkos būklės blogėjimą, labai svarbu pereiti prie tikros žiedinės ekonomikos, kuri būtų grindžiama atsakinga gamyba, nustatant aiškius pakartotinio prekių naudojimo, vartojimo mažinimo ir medžiagų perdirbimo tikslus, nes taip būtų iš esmės sumažintas naujų žaliavų naudojimas; yra tvirtai įsitikinęs, kad tarpusavyje susijusios klimato, biologinės įvairovės ir išteklių naudojimo krizės turėtų būti sprendžiamos kartu;

10. pabrėžia, kad ekosisteminis metodas, atsargumo principas ir principas „teršėjas moka“ yra pagrindiniai politikos principai, kuriais vadovaujamosi priimant ES teisės aktus dėl jūrų aplinkos;

11. mano, kad atėjo laikas imtis veiksmų ir ištaisyti struktūrines problemas, susijusias su Jūrų strategijos pagrindų direktyvos įgyvendinimu, ir kartu imtis veiksmų, kuriais būtų galima pritaikyti nepanaudotas vietas ir subnacionalinių valdžios institucijų galimybes apsaugoti ES jūrų aplinką;

Jūrų strategijos pagrindų direktyvos įgyvendinimo gerinimas prisidedant vietos ir regionų valdžios institucijoms

12. atkreipia dėmesį į tai, kad daugelis vietos ar subnacionalinio lygmens valdžios institucijų priimtų sprendimų, susijusių su planuojamais ir išduodamais leidimais vykdyti žmogaus veiklą tokiose srityse, kaip miestų statyba, transporto projektai, nuotekų valymas, atliekų tvarkymas, pramoninė gamyba, ūkininkavimas, energijos gamyba ir t. t., daro tiesioginį ar netiesioginį poveikį vandens kokybei, jūroms ir jūrų biologinei įvairovei tiek pakrančių zonose, tiek pačioje jūroje; pabrėžia, kad žalieji viešieji pirkimai gali atlikti svarbų vaidmenį padedant bendruomenėms ir regionams efektyviai naudoti išteklius ir užtikrinti aplinkos tvarumą;

13. giria daugelį savivaldybių ir regionų, kurie jau bendradarbiauja tarpusavyje įgyvendindami nemažai sėkmingų jūrų aplinkos gerinimo priemonių, ir tikisi, kad valstybės narės visapusiškai atsižvelgs į šias pastangas ir įtrauks jas į savo nacionalinių jūrų aplinkos strategijų planavimą ir vertinimą; pakartoja, kad valstybės narės turi užtikrinti savo jūrų aplinkos strategijų tęstinumą, koordinavimą ir bendradarbiavimą jų klausimais, kad būtų stiprinamas ir gerinamas vertikalusis nacionalinių, subnacionalinių ir vietos valdžios institucijų veiksmų koordinavimas;

14. pažymi, kad daugelis savivaldybių ir regionų nežino nei apie savo teisę imtis veiksmų, nei apie savo pareigas, susijusias su Jūrų strategijos pagrindų direktyvos įgyvendinimu; ragina kiekvieną valstybę narę įvertinti procedūras, kurias jos įdiegė, kad pasiektų Jūrų strategijos pagrindų direktyvos tikslus, išaiškinti įvairių sprendimų priimančių institucijų atsakomybę ir jas apie tai informuoti, siekiant užtikrinti strategijos veiksmingumą ir efektyvumą;

15. pabrėžia, kad reikia pripažinti vietos ir subnacionalinių valdžios institucijų vaidmenį įgyvendinant Jūrų strategijos pagrindų direktyvą; ragina Komisiją pasiūlyti valstybėms narėms taisykles, kaip šias institucijas įtraukti į konsultavimosi procedūrą ir į priemonių nustatymo, rengimo ir planavimo procesą, aiškiai apibrėžiant pareigas ir skatinant aktyvesnį vietos ir regionų valdžios institucijų dalyvavimą ir atsakomybę;

16. atkreipia dėmesį į įmonių norą remti konkrečius aplinkos atkūrimo projektus; pabrėžia jūrų strategijos tęstinumo ir ilgalaikės vizijos svarbą, taip pat ir vietos lygmeniu; mano, kad aiškos ir skaidrios jūrų strategijos krypties nustatymas suteikia įmonėms galimybių investuoti;

⁽⁴⁾ Žr. https://www.birdlife.org/sites/default/files/turning_the_tide_june2020_1.pdf.

17. atkreipia dėmesį į Komisijos pastangas suderinti valstybių narių ir ES nepriklausančių kaimyninių šalių standartus, procesus, ribines vertes ir ataskaitų dėl vandens ir biologinės įvairovės teikimą pagal įvairius ES teisės aktus;

18. remia tolesnį bendradarbiavimą pasitelkiant regionines jūrų konvencijas; pabrėžia, kad labai svarbus bendras regioninis supratimas apie tai, kas yra gera aplinkos būklė; yra tvirtai įsitikinęs, kad suderintas požiūris ir sinchronizuotas ataskaitų teikimas galiausiai padės sukurti sąveiką ir taupyti išteklius; ragina valstybes nares remti suderintą ir patikimą duomenų rinkimo sistemą ir šiuo tikslu imtis veiksmų;

19. pabrėžia, kad ilgalaikės duomenų sekos yra labai svarbios siekiant nustatyti lėtus aplinkos pokyčius, sekti ekosistemų būklės blogėjimą skatinančius veiksnius ir įvertinti veiksmus bei priemones;

20. rekomenduoja, kad valstybės narės į duomenų rinkimą ir vertinimą įtrauktų vietos padėtį žinančias pakrančių savivaldybes ir regionus; siūlo laikytis atviro požiūrio į piliečių mokslą;

21. palankiai vertina tai, kad Komisija leidžia viešai naudotis interneto portalu „Europos vandens informacinė sistema“⁽⁹⁾, kuriame, be kita ko, skelbiama informacija apie kiekvieno deskriptoriaus statusą, apie kurį praneša valstybės narės; jos turėtų nedelsdamos pagerinti elektroninį ataskaitų teikimą;

22. supranta, kad pirmasis Jūrų strategijos pagrindų direktyvos įgyvendinimo ciklas buvo sudėtingas uždavinys ir iššūkis, bet pabrėžia, kad nenustačius ribinių verčių ir aiškių, platus užmojo ir išmatuojamų tikslų, pažangos pasiekti nepavyks; todėl primygtinai ragina nedelsiant nustatyti tokius tikslus;

23. pabrėžia, kad Jūrų strategijos pagrindų direktyvos įgyvendinimas visiškai priklauso nuo sėkmingo Vandens pagrindų direktyvos ir Miesto nuotekų valymo direktyvos įgyvendinimo; todėl prašo Komisijos ištirti, kaip pagerinti direktyvų koordinavimą ir nuoseklumą, ir pasiūlyti valstybėms narėms gaires, kaip koordinuoti direktyvų įgyvendinimą;

24. mano, kad reikia nuoseklaus įvairių suinteresuotųjų subjektų vykdomo jūrų erdvės valdymo; pabrėžia, kad ekosistemomis grindžiamas požiūris sudaro pagrindą įgyvendinti Jūrinių teritorijų planavimo direktyvą siekiant vykdyti valdymo sprendimus, kurie padeda pasiekti gerą aplinkos būklę;

Išnaudoti vietos ir regionų valdžios institucijų potencialą

25. siūlo pakrančių bendruomenėms ir regionams pasinaudoti galimybe skatinti vietos ekonomiką, kurti naujas darbo vietas ir kartu gerinti savo pakrančių vandenų būklę naudojantis Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondu, programa LIFE ir kitais ES fondais priemonėms ir projektams, kuriais prisidedama prie Jūrų strategijos pagrindų direktyvos tikslų;

26. atkreipia dėmesį į tai, kad vietoje įgyvendinamų priemonių rezultatai turi būti įtraukti į nacionalinės jūrų strategijos vertinimą; pabrėžia, jog pageidautina, kad priemonės būtų ilgalaikės, nes dėl lėto atsigavimo jūrų aplinkoje rezultatams pasiekti reikia daugiau laiko; atkreipia dėmesį į tai, kad būtina numatyti finansinių išteklių tinkamam ilgalaikiam vertinimui atlikti;

27. pažymi, kad turizmas yra vienas iš pagrindinių pakrančių regionų ekonomikos sektorių; pabrėžia, kad tvarus turizmas turi būti grindžiamas holistiniu požiūriu, taip pat atsižvelgiant į vietos gyventojų gerovę ir „gyvenimą žemiau vandens paviršiaus“;

28. atkreipia dėmesį į tai, kad plastiko šiukšlės ir povandeninis triukšmas, kurie susidaro dėl turizmo, gali daryti didžiulį poveikį jūrų gyvūnams, todėl pabrėžia, kad svarbu saugoti gamtą ir jūrų gyvūniją – pagrindinius pakrančių traukos objektus; ragina pakrančių bendruomenes populiarinti tokias idėjas kaip „tyliosios įlankos“, kuriose nebūtų baidarių ar variklinių laivų, derinant vietos gyventojų gerovę su „žemiau vandens paviršiaus“ gyvenančiųjų gerove;

⁽⁹⁾ <https://water.europa.eu/marine>

29. pažymi, kad aplinkos požiūriu diferencijuoti uosto mokesčiai gali būti veiksmingas būdas pakrančių regionams gerinti aplinką ir mažinti į orą ir vandenį išmetamų teršalų kiekį, taip pat atliekų kiekį ir triukšmą;

30. ragina konsultuotis su pakrančių savivaldybėmis ir regionais priimant sprendimus dėl laivų maršrutų;

31. mano, kad gerai valdomos mišrios sausumos ir jūrų saugomos teritorijos gali sustiprinti trapių pereinamųjų zonų tarp sausumos ir jūrų aplinkos apsaugą ir kartu padidinti pakrančių regionų, kaip poilsio ir tvaraus turizmo centrų, patrauklumą;

32. atkreipia dėmesį į tai, kad prieigos prie jūros neturinčios bendruomenės ir regionai taip pat priklauso nuo vandenynų gyvybės palaikymo funkcijų, taip pat nuo maisto, poilsio, transporto, energetikos ir t. t. ir yra atsakingi už pradinės grandies taršą;

33. ragina savivaldybes ir regionus imtis savo iniciatyvų ir bendradarbiauti tarpusavyje, taip pat ir tarpvalstybiniu lygmeniu, ir bendradarbiauti su pradinės grandies regionais siekiant nustatyti ir sukurti priemones, kurios padėtų spręsti konkrečias problemas, pavyzdžiui, taršos plastikui, perteklinių maisto medžiagų, taršaus likvidavimo, perteklinio laivų eismo ar visas kitas būtinas spręsti problemas; primena, kad tokioms iniciatyvoms remti skiriamos ES lėšos;

34. yra pasirengęs paremti visas iniciatyvas, kurių imamasi siekiant įsteigti platformą „ES miestai už sveikus vandenynus“; ji gali padėti ES miestams kartu šalinti jūrų biologinės įvairovės nykimo ir jūrų aplinkos blogėjimo priežastis;

35. atkreipia dėmesį į tai, kad sausumos ir jūros sąveika ir įvairių politikos sričių sąsajos yra sudėtingi klausimai jūrų apsaugos srityje, o tai kelia sunkumų daugeliui vietos ir subnacionalinių valdžios institucijų, kurių pajėgumai, žmogiškieji ištekliai, laikas ir finansiniai ištekliai yra riboti;

36. yra tvirtai įsitikinęs, kad vietos ir subnacionalinėms valdžios institucijoms suteikus žinių, techninės pagalbos ir išteklių būtų galima išlaisvinti neišnaudotą platesnio užmojo veiksmų ir priemonių subnacionaliniu lygmeniu potencialą siekiant veiksmingiau įgyvendinti Jūrų strategijos pagrindų direktyvą;

37. siūlo pasinaudoti atitinkamomis ES lėšomis ir įsteigti „ES vandenynų akademiją“, kurią sudarytų visų valstybių narių jaunieji mokslininkai, turintys gerų bendravimo įgūdžių. Jie, bendradarbiaudami su universitetais, skatintų ir nuolat skleistų naujas žinias ir informaciją apie sveikų vandenynų svarbą, jūrų aplinkos ir kitų politikos sričių sąsajas, galimas priemones ir geriausią patirtį;

38. ragina Komisiją įgyvendinti subsidiarumo principą ir įsteigti 2030 m. Europos jūrų biologinės įvairovės darbo grupę, kurią sudarytų keletas aplinkosaugos projektų vadovų, pasirengusių padėti subnacionalinio lygmens valdžios institucijoms imtis savanoriškų projektų ir priemonių, skirtų konkrečiai problemai konkrečioje jūros dalyje arba sausumoje spręsti; siūlo, kad ši darbo grupė padėtų bendrai valdomiems regionams įgyti reikiamų įgūdžių sudarant sutartis su ekspertais, taip pat teiktų operatyvinę paramą planavimo ir organizavimo srityje, konsultuotų projektų ir paraiškų dėl ES finansavimo teikimo klausimais;

Sritys, kuriose ES turi užtikrinti vienodas sąlygas

39. palankiai vertina strategijos „Nuo ūkio iki stalo“ tikslus mažinti pesticidų ir maisto medžiagų kiekį ir pažymi, kad vienas iš pagrindinių eutrofikacijos ES jūrose šaltinių yra žemės ūkio trąšos; mano, kad nustatant naujus tikslus reikia užtikrinti tvarumą aplinkosaugos, ekonominiu ir socialiniu požiūriu;

40. pabrėžia jūrų aplinkos svarbą veiksmingam plataus užmojo ES nulinės vandens, oro ir dirvožemio taršos veiksmų plano, kuris turi būti paskelbtas 2021 m. gegužės mėn., įgyvendinimui;

41. suprantą, kad azotas ir fosforas, kaip maistinės medžiagos, yra gyvybiškai svarbios žaliavos ir kad fosforas yra įtrauktas į ES svarbiausių žaliavų sąrašą; buvo informuotas, kad maisto medžiagos gali būti veiksmingai perdirbamos valant nuotekas ir gali pakeisti pirminės kasybos žaliavas; ragina Komisiją pasiūlyti ES taisykles dėl ES parduodamose trąšose esančių perdirbtų maisto medžiagų kvotų įpareigojimų;

42. tvirtai remia Komisijos pasiūlymą sukurti nuoseklų veiksmingai valdomų saugomų jūrų teritorijų tinklą. Šios teritorijos apima 30 proc. ES jūrų, įskaitant žuvų išteklų atkūrimo rajonus, kaip numatyta pagal bendrą žuvininkystės politiką (BŽP), ir rajonus, kuriuose ribojami žalingiausi žvejybos būdai ir ekonominė veikla;

43. pritaria tikslui, kad 10 proc. ES jūrų turi būti užtikrinta aukšto lygio apsauga, įskaitant teritorijas, kuriose draudžiama bet kokia žvejyba ir bet kokia ekonominė veikla, t. y. uždraustos veiklos zonos; pabrėžia, kad saugomų jūrų teritorijų tinklas turi atspindėti ES jūrų ekosistemų įvairovę; pabrėžia, kad kiekviena saugoma jūrų teritorija turi turėti valdymo organą ir valdymo planą, kuriame būtų nustatyti aiškūs apsaugos tikslai, priemonės ir tinkama stebėseną;

44. yra su nerimėmis dėl menkos dabartinių ES saugomų jūrų teritorijų apsaugos ir nepakankamos stebėsenos ir kontrolės; atkreipia dėmesį į tai, kad EAA duomenimis ⁽⁶⁾, mažiau nei 1 proc. ES saugomų jūrų teritorijų galėtų būti laikomos jūrų rezervatais, kuriuose taikoma visapusiška apsauga; pažymi, kad didelė dalis žmogaus veiklos yra neregamentuojama saugomose jūrų teritorijose, pavyzdžiui, naftos gavyba atviroje jūroje, naudingųjų iškasenų gavyba, dugno gilinimas, jūrų eismas, žvejyba, akvakultūra ir kt.; prašo atitinkamo tinklo lygmeniu apriboti destruktiviausią veiklą saugomose jūrų teritorijose;

45. atkreipia dėmesį į tai, kad, remiantis Audito Rūmų ataskaita ⁽⁷⁾, didelė dalis ES aplinkos teisės aktų, pavyzdžiui, Jūrų strategijos pagrindų direktyva ir Gamtos direktyvos, nebuvo pakankamai įgyvendinta ir kad, atsižvelgiant į jūrų aplinkos būklę, reikalingos griežtesnės apsaugos priemonės; primygtinai ragina Komisiją ir valstybes nares dėti daugiau pastangų siekiant įgyvendinti atitinkamas priemones, kad būtų sudarytos sąlygos veiksmingesnei jūrų aplinkos apsaugai;

46. pabrėžia, kad nuo 2013 m. ir vykdant BŽP reformą aiškiai supratome, kokią poveikį klimato kaita ir vandenynų rūgštėjimas daro vandenynams ir kaip greitai šie pokyčiai vyksta; mano, kad nebegalime telkti dėmesį vien tik į žuvininkystės didinimą kaip į pagrindinį ES žuvininkystės valdymo tikslą; yra tvirtai įsitikinęs, kad turi būti siekiama sudaryti sąlygas atkurti žuvų populiacijas iki tokio lygio, kad jos galėtų atlikti savo itin svarbų vaidmenį jūrų ekosistemose, kad būtų galima atremti didėjančią stresą sukeliančių veiksnių, pavyzdžiui, klimato kaitos ir biologinės įvairovės nykimo, poveikį, kad tos ekosistemos galėtų toliau atlikti itin svarbias funkcijas, pavyzdžiui, gaminti deguonį, reguliuoti klimatą, saugoti anglies dioksidą ir aprūpinti maistu;

47. yra tvirtai įsitikinęs, kad turi būti panaikintos visų rūšių kenksmingos žuvininkystės subsidijos, kuriomis prisidedama prie perteklinių žvejybos pajėgumų, peržvejojimo, klimato kaitos ir vandenynų rūgštėjimo; ragina teikti didesnę paramą moksliniams tyrimams ir inovacijoms siekiant padėti sumažinti Europos laivyno ekologinį pėdsaką, visų pirma kuriant alternatyviuosius degalus, kurie galėtų būti naudojami esamuose laivuose, ir panaikinant Energijos mokesčių direktyvoje numatytą išimtį žvejyboje naudojamam kurui;

48. atkreipia dėmesį į lėtą pažeidžiamų giliavandenių jūrų ekosistemų atsigavimą ir su tuo susijusį poreikį veiksmingai įgyvendinti ES giliavandenių išteklų žvejybos reglamentą; primena reikalavimą nutraukti žvejybą dugną liečiančiu žvejybos įrankiu didesniame nei 400 m gylyje teritorijose, kuriose, kaip žinoma, yra pažeidžiamų jūrų ekosistemų arba tikėtina, kad jų gali būti; primygtinai ragina apibrėžti dugninės žvejybos pėdsaką vietovėse, kurių gylis siekia nuo 400 iki 800 metrų, ir uždaryti teritorijas, kuriose, kaip žinoma, yra pažeidžiamų jūrų ekosistemų arba tikėtina, kad jų gali būti;

⁽⁶⁾ Žr. EAA ataskaitos 17/2019 „II-asis pranešimas apie jūrų būklę“ 3.2 langelį.

⁽⁷⁾ Europos Audito Rūmų specialioji ataskaita 26/2020 „Jūros aplinka: ES apsauga – plati, bet neišsami“.

49. primygtinai ragina Komisiją griežčiau įgyvendinti ekosisteminių žuvininkystės valdymo metodą, be kita ko, vis dažniau taikant įvairioms rūšims skirtus metodus, kad būtų galima kuo labiau sumažinti neigiamą žvejybos veiklos ir kitų veiksmų, pavyzdžiui, klimato kaitos, poveikį jūrų ekosistemoms, žuvų populiacijoms ir visuomenei ir užtikrinti vandenynų atsparumą klimato kaitai; pakartoja, kad visapusiškai dokumentuota žvejyba ir kokybiški duomenys yra labai svarbūs siekiant pagerinti žuvininkystės valdymą; ragina Komisiją ir valstybes nares imtis reikiamų veiksmų siekiant pagerinti duomenų apie mėgėjų žvejybą rinkimą, atsižvelgiant į jos poveikį aplinkai ir socialinę bei ekonominę vertę;

50. palankiai vertina Komisijos pasiūlymą dėl ES klimato teisės akto; pabrėžia, kad vandenynai atlieka pagrindinį vaidmenį reguliuojant Žemės klimatą ir užtikrinant mums gyvybės palaikymo funkcijas; pabrėžia, kad vandenynams yra daromas didelis spaudimas ir kad jų būklė sparčiai blogėja; todėl ragina Komisiją atsižvelgiant į klimato teisės aktą pateikti pasiūlymą dėl vandenynų teisės akto;

51. yra tvirtai įsitikinęs, kad įgyvendinus šioje nuomonėje pateiktus pasiūlymus būtų galima išlaisvinti vietas ir regionų valdžios institucijų potencialą įgyvendinant Jūrų strategijos pagrindų direktyvą; ES turi imtis lyderės vaidmens rengiant pasaulinę biologinės įvairovės programą po 2020 m. ir ją įgyvendinant, o taip pat ir atsižvelgiant į JT 14-ąją darnaus vystymosi tikslą – išsaugoti ir tausiai naudoti vandenynus, jūras ir jūrų išteklius;

52. ragina Komisiją dėti daugiau pastangų siekiant žvejybos laivyno pajėgumų ir žuvų išteklių pusiausvyros, labiau koordinuotai ir aktyviau naudojant BŽP ir EJRŽAF reglamentuose numatytas priemones;

53. yra labai susirūpinęs dėl to, kad laivuose vis dažniau naudojami skruberiai siekiant patenkinti sumažintas išmetamo sieros teršalų kiekio ribas; atkreipia dėmesį į tai, kad iš skruberių išleidžiamose nuotekose yra labai toksiškų medžiagų, turinčių ilgalaikį poveikį jūrų aplinkai, sukeliant bioakumuliaciją, rūgštėjimą ir eutrofikaciją; ragina Komisiją pasiūlyti uždrausti išleisti skruberių nuotekas ES viduje, taip pat pasiūlyti priemones, skirtas skatinti diegti alternatyvius sprendimus sunkiesiems naftos produktams laivyboje;

54. ragina Komisiją įsteigti Vandenynų fondą, kaip Europos Parlamentas siūlė savo ataskaitoje dėl Pasaulinės laivų kuro sąnaudų duomenų rinkimo sistemos bei dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2015/757⁽⁸⁾ pakeitimo, siekiant pagerinti laivų energijos vartojimo efektyvumą ir remti investicijas į naujoviškas technologijas ir infrastruktūrą, kuriomis siekiama sumažinti jūrų transporto priklausomybę nuo iškastinio kuro ir taip skatinti tvirtų alternatyviojo kuro, pagaminto iš atsinaujinančiųjų išteklių, ir visiškai netaršių varymo technologijų, diegimą; pritaria tam, kad 20 proc. fondo įplaukų būtų naudojama siekiant prisidėti prie visuotinio atšilimo paveiktų jūrų ekosistemų, pavyzdžiui, saugomų jūrų teritorijų, apsaugos, atkūrimo ir geresnio valdymo;

55. ragina Komisiją persvarstant direktyvą dėl pramoginių ir asmeninių laivų nustatyti griežtas išmetamųjų dujų ir skleidžiamo triukšmo ribas, įskaitant virš žemės paviršiaus ir po juo išmetamų teršalų kiekį; primygtinai ragina Komisiją įtraukti elektrinius variklius į direktyvos taikymo sritį;

56. yra giliai susirūpinęs dėl negrįžtamos aplinkos taršos, kurią sukelia mikroplastikų išleidimas į aplinką; atkreipia dėmesį į tai, kad mikroplastikų pašalinimo iš vandens sąnaudas padengia vietos valdžios institucijos, vandens valymo ir vandens tiekimo įmonės; todėl ragina Komisiją priimti griežtas privalomas reguliavimo priemones, kad būtų sumažintas netyčinis visų rūšių mikroplastikų paskleidimas jų susidarymo vietoje, ir patvirtinti bendrą laipsnišką sąmoningai pridedamų mikroplastikų naudojimo nutraukimą, įskaitant nanoplastikus, biologiškai skaidžius ir tirpius polimerus;

57. pabrėžia, kad sporto aikštelės yra tarp labiausiai prisidedančių prie sąmoningai pridedamų mikroplastikų išleidimo į aplinką ir kad šio išleidimo į aplinką mažinimo išlaidas daugiausia dengia vietos bendruomenės ir savivaldybės; pabrėžia, kad yra keletas natūralių alternatyvų gumos granulėms, todėl ragina Komisiją uždrausti bet kokią naują sporto aikštelių užpildymą gumos granulėmis, nustatant šešerių metų pereinamąjį laikotarpį;

⁽⁸⁾ <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2015/757/oj>

58. pripažįsta, kad užstato grąžinimo sistemos yra veiksmingos priemonės siekiant privalomo tikslo – iki 2029 m. pasiekti 90 proc. plastikinių gėrimų pakuočių surinkimo lygį, kaip nustatyta ES Vienkartinių plastikų direktyvoje; kviečia valstybes nares, kurios dar neturi plastikinių gėrimų pakuočių užstato grąžinimo sistemos, sukurti tokią sistemą ir siūlo joms pasinaudoti sėkminga kaimyninių valstybių narių patirtimi; ragina Komisiją padėti valstybėms narėms naudoti suderinamas nacionalines užstato grąžinimo sistemas, kad būtų galima kurti bendrą pakuočių rinką.

Briuselis, 2021 m. gegužės 7 d.

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Europos regionų komiteto nuomonė „Per COVID-19 krizę regionų ir miestų įgyta patirtis ir išmoktos pamokos“

(2021/C 300/09)

Pranešėja

Joke SCHAUVLIEGE (BE / EPP), Flandrijos parlamento pirmininkės pavaduotoja

POLITINĖS REKOMENDACIJOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

Įžanginės pastabos

1. pažymi, kad reaguojant į COVID-19 sveikatos krizę reikėjo plataus masto ir visuotinio atsako, atsižvelgiant ne tik į nacionalinę, bet ir į tarptautinę bei tarpvalstybinę situaciją, taip pat į vietos ir regionų poreikius;
2. patvirtina savo išipareigojimą glaudžiai bendradarbiauti su Europos miestais ir regionais bei jų tinklais, valstybėmis narėmis, ES institucijomis ir tarptautinėmis organizacijomis, kad būtų galima įvertinti patirtį, įgytą valdant COVID-19 krizę ir atsigavimą visais valdymo lygmenimis, siekiant pagerinti ES reagavimo pajėgumus būsimų pandemijų ir kitų krizių metu;
3. pažymi, kad šiuo atveju negalima nuvertinti vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmens. Jų pranašumas yra artumas piliečiams, o tai leidžia joms suprasti vietos poreikius; be to, į situacijas joms tenka reaguoti pirmosioms. Įvairios pilietinės visuomenės aktyvumo formos atlieka labai svarbų vaidmenį palaikant ryšį su piliečiais ir teikiant jiems paslaugas;
4. atkreipia dėmesį į tai, kad 19 iš 27 valstybių narių vietos ir regionų valdžios institucijoms priskiria pagrindinę ir (arba) išimtinę atsakomybę už visuomenės sveikatą;
5. pabrėžia, kad vietos ir regionų valdžios institucijos buvo ir tebėra kovos su COVID-19 priešakyje, kaip piliečiams artimiausias lygmuo reaguodamos į jų bendruomenėms kylančias sveikatos, socialines ir ekonomines ekstremalias situacijas ir vedančios mūsų visuomenę link tvaraus ir atsparaus atsigavimo;
6. yra įsitikinęs, kad norint užtikrinti nuoseklų ir veiksmingą atsaką į būsimas krizes, reikia labiau koordinuotų veiksmų visais valdymo lygmenimis. Tai turėtų būti taikoma ne tik tokioms sritims kaip medicinos reikmenų viešieji pirkimai, bet ir pasienio susitarimams, sienų uždarymui ir žmonių judėjimui, ekonominei paramai, taip pat keitimuisi informacija ir prognozavimo veiklai, kuria padedama geriau pasirengti krizėms;
7. taip pat yra įsitikinęs, kad Konferencijos dėl Europos ateities metu turėtų būti aptartas klausimas dėl ES kompetencijos sveikatos srityje stiprinimo (SESV 168 straipsnis), siekiant gerinti koordinavimą, bendradarbiavimą ir veiksmingą atsaką į būsimas grėsmes sveikatai. Mano, kad būtina plėtoti glaudesnę Europos bendradarbiavimą laikantis subsidiarumo principo;
8. pakartoja, kad pasienio regionai ypač nukentėjo nuo pandemijos, nes jų padėtis dėl priemonių kaimyninėse šalyse nėra nedviprasmiška, taigi pasienio regionų gyventojams ir verslininkams kyla daug netikrumo ir nepatogumų. Todėl reikia daugiau konsultacijų dėl, be kita ko, sienų uždarymo, laisvo asmenų judėjimo apribojimų, ekonominės paramos priemonių ir kitų taisyklių. Pasienio regionai iš tiesų galėtų tapti geresnės Europos strategijos bandymų poligonais;
9. palankiai vertina priemones, kurių buvo imtasi, ir naujus Europos Sąjungos pateiktus pasiūlymus, skirtus kovoti su COVID-19 ir remti visos Sąjungos atsigavimą nuo krizės; siūlo, remiantis kaimo vietovių, miestų ir regionų patirtimi, kruopščiai įvertinti jų efektyvumą vietoje;

10. vertina Regionų komiteto 2020 m. regionų ir vietos barometrą ⁽¹⁾, kuriame pateikiami išsamūs COVID-19 poveikio įrodymai vietos ir regionų lygmenimis ir pristatomi konkretūs geriausios patirties pavyzdžiai ir problemos, su kuriomis susiduria miestai ir regionai, įskaitant kaimo vietoves ir mažiau išsivysčiusius regionus;

11. ragina Europos institucijas ir nacionalines vyriausybes įtraukti vietos ir regionų valdžios institucijas į nacionalinio ir ES lygmenų ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų rengimą atsižvelgiant į COVID-19 ir galimas būsimas pandemijas; yra įsitikinęs, jog norint, kad šios priemonės būtų veiksmingos, jos turi turėti vietos ir regionų matmenį;

Regioninių sveikatos priežiūros sistemų krizė

12. pabrėžia vietos ir regionų valdžios institucijų atsakomybę visuomenės sveikatos srityje daugelyje valstybių narių; palankiai vertina savivaldybių, miestų ir regionų veiksmus apsaugant savo piliečių sveikatą, tvarkant pagrindines sveikatos priežiūros paslaugas, remiant sveikatos priežiūros darbuotojus ir investuojant į sveikatos apsaugos sistemas savo teritorijose, glaudžiai bendradarbiaujant su pilietine visuomene ir kitais subjektais bei patiriant nepaprastą spaudimą šios rimtos ekstremaliosios sveikatos situacijos metu;

13. yra įsitikinęs, kad, atsižvelgiant į būsimos Europos sveikatos sąjungos sukūrimą ir paskelbtą diskusiją dėl sveikatos kompetencijų ES konferencijos dėl Europos ateities kontekste, laikantis subsidiarumo principo būtina įtraukti vietos ir regionų valdžios institucijas į šias diskusijas apie sveikatos kompetencijų gerinimą;

14. atkreipia dėmesį į esamus regionų sveikatos apsaugos sistemų skirtumus ir pasirengimo ekstremalioms situacijoms kliūtis, kurios buvo pabrėžtos RK 2020 m. regionų ir vietos barometre; ragina nacionalines valdžios institucijas ir ES institucijas imtis priemonių šiems skirtumams sumažinti remiantis naujausia miestų ir regionų patirtimi vietos lygmeniu; Europos semestro procese turėtų būti labiau atsižvelgiama į didžiulę viešųjų investicijų į sveikatos priežiūros sistemas svarbą;

15. pabrėžia, kad ES lygmens ataskaitos dėl sveikatos priežiūros veiksmingumo ir geresnio pasirengimo duomenų turėtų apimti vietos ir regionų aspektą ir remtis ne tik nacionalinio lygmens duomenimis. Tai ypač svarbu siekiant išsaugoti asmenų, ypač pasienio darbuotojų, judėjimo laisvę tose vietovėse, kuriose viruso plitimas suvaldytas;

16. ragina parengti tvirtą ir sustiprintą ES vakcinų strategiją, kuria būtų parodomas solidarumas; mano, kad dėl kokybės ir saugos priežasčių svarbu laikytis ES lygmens bendro COVID-19 vakcinų tiekimo proceso; pabrėžia, kad ES turėtų išlaikyti ir ginti bendrąją vakcinų ir apsaugos priemonių rinką. Nė viena šalis neturėtų galėti sustabdyti tiekimo ar pasirašyti savo sutarčių su vakcinos gamintojais. Svarbu, kad ES lygmeniu pasirašyti susitarimai būtų skaidrūs ir juose būtų nustatyti aiškūs reikalavimai vakcinų tiekimui, nes ES išleidžia daug lėšų vakcinos kūrimo ir gamybos priemonėms;

17. yra įsitikinęs, kad ES turi spręsti trūkumų problemą ir sumažinti savo priklausomybę nuo trečiųjų šalių, skatinant valstybes nares ir įmones grąžinti tam tikrų vaistų, svarbiausiųjų medžiagų, įskaitant vakcinas, ir apsaugos priemonių gamybą į Europos teritoriją, kad būtų užtikrintas ES strateginis savarankiškumas ir padidinta parengtis ir atsparumas įprastomis aplinkybėmis ir kilus krizėms;

18. yra įsitikinęs, kad Europos regionams būtina rinkti aukštos kokybės ir saugius duomenis, susijusius su sveikatos, biografiniais, socialiniais ir ekonominiais gyventojų veiksniais, siekiant nustatyti pažeidžiamas grupes ir palengvinti veiksmingą sveikatos priežiūros politikos įgyvendinimą. Tai finansuoti reikia tinkamai ir tvariai;

19. atkreipia dėmesį į tai, kad visi valdymo lygmenys turės investuoti į savo vietos sveikatos darbuotojų mokymą ir atsparumą, daugiausia dėmesio skiriant toms vietovėms, kuriose šios srities trūkumai didžiausi, ir pagrindžiant tokius veiksmus biudžeto požiūriu;

⁽¹⁾ Europos regionų komitetas. 2020 m. regionų ir vietos barometras, žr. ES metinis regionų ir vietos barometras (europa.eu).

20. pabrėžia, kad tarpvalstybinis bendradarbiavimas turėtų būti visų ekstremaliųjų situacijų valdymo planų dalis. Europa turi padidinti savo valstybių narių ir regionų solidarumą ir laikytis principo „iš apačios į viršų“. Būtina taip pat ir tarptautiniu lygmeniu bendradarbiauti su esančiais nepalankiausioje padėtyje, nes žinome – arba visi kartu išbrisisime iš sveikatos krizės, arba nepajėgsime jos įveikti. Bendros investicijos gali būti daug efektyvesnės – tai buvo gerai matyti sveikatos priežiūros srityje, kai regionai ir šalys perkeldavo pacientus iš vienos valstybės į kitą. Be to, apsaugos priemonių įsigijimas ir bendras požiūris į žinių rinkimą ir tyrimus visomis su pandemija susijusiomis temomis būtų sukūrę didelę pridėtinę vertę; Europa turi stiprinti ir saugoti savo mokslinių tyrimų pajėgumus ir su šia bei kitomis ateityje galimomis pandemijomis susijusių vakcinų, medžiagų bei įrangos vidaus gamybą, užtikrindama savo savarankiškumą ir nepriklausomumą išorės rinkoje;

21. ragina imtis veiksmų siekiant padidinti skirtingų valdymo lygmenų patikimumą, atskaitomybę ir abipusę pagarbą tinkamai paskirstant atsakomybę tarp skirtingų lygmenų ir užtikrinant gerą komunikaciją; geresnį koordinavimą tarp politinių lygmenų oficialioje ir neoficialioje aplinkoje galima pasiekti įsteigiant veiksmingas nacionalinio, regioninio ir vietos lygmenų darbo grupes ir tinkamai remiant vietos subjektus tiek finansiškai, tiek atsižvelgiant į sistemas ir gaires;

22. yra įsitikinęs, kad Europos regionai turi atlikti specialų pandemijos poveikio gyventojų, ypač pažeidžiamiausių grupių, psichikos sveikatai vertinimą, didinti investicijas į psichikos sveikatą ir parengti nepilnamečių apsaugos strategijas sveikatos krizės sąlygomis;

Pandemijos poveikis kaimo vietovėms

23. nurodo, kad pandemija padidino ir sustiprino daugelį žinomų kaimo vietovių problemų ir dar kartą išryškino šių regionų pažeidžiamumą; tačiau pabrėžia, kad kaimo vietovės, ypač ūkininkai, atliko lemiamą vaidmenį sustiprinant Europos maisto sistemų atsparumą pandemijos laikotarpiu. Norint ir toliau užtikrinti maisto gausą, įperkumą ir prieinamumą Europoje ūkininkams reikės pagalbos švelninant dabartines ir būsimas grėsmes. Šiuo požiūriu svarbus vaidmuo galėtų tekti naujausiems inovatyviems ūkininkavimo metodams ir technologijoms;

24. pabrėžia, kad apskritai politika formuojama iš miestų ir miesto teritorijų perspektyvos. Ši politika ne visada gerai pritaikyta kitokioms kaimo vietovių aplinkybėms, poreikiams ir galimybėms; ragina Europos Komisiją imtis priemonių geriau atsižvelgti į kaimo vietovių perspektyvą. Dabartinėmis aplinkybėmis labai tikėtina, kad dėl ekstremalaus krizės pobūdžio, ekonomikos gaivinimo planas ir kitos ES politikos priemonės gali būti įgyvendinami tokiu būdu, kuris bus palankesnis miestams ir miestų zonoms. Jei į ekonomikos gaivinimo plano rengimo ir įgyvendinimo procesą nebus įtraukti regionai, nebus atsižvelgiama į kai kuriuos kaimo vietovių poreikius ir galimybes. Be to, svarbu pabrėžti, kad kaimo politika yra ne tik žemės ūkio politika: ji apima ir socialinę bei paslaugų valdymo politiką kaimo vietovėse, kurios dažnai yra nereikšmingos gamybos požiūriu, tačiau labai svarbios aplinkos, kraštovaizdžių ir biologinės įvairovės apsaugos požiūriu. Daugiau dėmesio turi būti skiriama verslo plėtrai, paslaugoms, inovacijoms, laukinės gamtos ir kraštovaizdžio apsaugai ir susisiekimui su kaimo vietovėmis;

25. palankiai vertina Europos Komisijos konsultacijas dėl naujos ilgalaikės kaimo vietovių vizijos; atkreipia dėmesį į tai, kad norint išspręsti skirtingas problemas, svarbu, kad Europos Komisija nustatytų konkrečius šių problemų sprendimo tikslus ir rodiklius. Siekiant išvengti paralelinių sistemų, tokie tikslai ir rodikliai turėtų būti įtraukti į stebėseną ir plėtrą regioninės plėtros kontekste. Tai taptų labiau privalomu dokumentu ir paskatintų valstybes nares bei politikos formuotojus apmąstyti, kaip geriausiai pasiekti šiuos tikslus. Remiantis skirtingų valstybių narių ataskaitomis apie konkrečius tikslus ir rodiklius, būtų galima stebėti pažangą ir prireikus skirti papildomą biudžetą ar paramą. Konkretūs pavyzdžiai:

— skaitmeninė pertvarka – sparčiojo interneto infrastruktūros tikslai, pritaikytas požiūris į pažangiuosius kaimus ir (arba) kaimo vietoves, skaitmeninių įgūdžių tikslai,

— gera sveikatos, švietimo, įgūdžių mokymo, plačiajuosčio ryšio paslaugų kokybė ir jų teikimas,

— betarpiškų priemonių taikymas socialinės ir aplinkos gerovės srityje, aktyviai nustatant ir tenkinant gyventojų poreikius;

26. pabrėžia, kad pandemija turi ne tik neigiamų padarinių kaimo vietovėms. Nuotolinis darbas greičiausiai turės ilgalaikių pasekmių darbo rinkai, nes jis atveria naujas galimybes tiek verslui, tiek darbuotojams dirbti už miestų ribų. Jei kaimo vietovės būtų sujungtos sparčia plačiajuosčio ryšio prieiga ir tuo pačiu metu galėtų pasiūlyti svarbias viešąsias paslaugas, žmonėms būtų dar lengviau pasirinkti gyvenimą kaimo vietovėse;

27. yra įsitikinęs, kad dvejopa – skaitmeninė ir ekologinė – pertvarka gali suteikti galimybių paremti kaimo atsigavimą;

28. pabrėžia itin svarbų moterų vaidmenį kaimo vietovėse pandemijos metu priiimant atsakomybę už rūpinimąsi aplinka ir žmonėmis, todėl primygtinai ragina Europos Komisiją vykdančią bet kokią kaimo politiką atsižvelgti į lyčių aspektą;

29. pabrėžia, kad greitai keičiantis situacijai dar labiau išryškėja informacijos trūkumas, o tokios informacijos reikia norint priimti informacija grindžiamus sprendimus. Dalijimasis duomenimis tarp regionų ir valstybių narių gali padėti įveikti šią problemą. Kad tai būtų įmanoma, reikia įdiegti tam tikras technologijas ir infrastruktūrą. Naudojant dalijimosi duomenimis platformas galima greitai gauti duomenis. Esamos sistemos galima pritaikyti remiantis nauja informacija. Tai turėtų būti taikoma sveikatos sektoriui, bet taip pat labai vertinga kitoms sistemoms, kurioms didelę įtaką padarė logistikos problemos, darbo jėgos pokyčiai ir kt. Būtina sukurti naujas tiekimo grandinių (žaliavų, gamtos išteklių, atliekų tvarkymo ir kt.) koordinavimo formas, atkurti žemės ūkio maisto produktų tiekimo grandinę ir plėtoti žiediškesnę ir tarpusavyje susietą mąstymą;

30. pažymi, kad lankstumas naudoti nepaskirtas Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai (EŽŪFKP) lėšas spendžiant su COVID-19 susijusias ūkininkų ir MVĮ kaimo vietovėse likvidumo problemas buvo naudingas toms valstybėms narėms, kurių šių lėšų įsisavinimo lygis buvo žemas, o valstybės narės, kurios jau panaudojo joms skirtą finansavimą, negalėjo pasinaudoti šia priemone ⁽²⁾;

31. rekomenduoja investuoti į žemės ūkio maisto produktų tiekimo grandinių, tiek vietos, tiek pasaulinių, atsparumo stiprinimą daugiausia dėmesio skiriant tvariai gamybai, žiedinėms grandinėms ir, kai įmanoma, vietos vertės išsaugojimui. Žvelgiant iš atsparumo perspektyvos, akcentuoti tiekėjų ir klientų įvairovę, kurti buferius ir rezervus bei tiekimo grandinių perteklių, atrodo, yra perspektyvūs būdai, tačiau tokie veiksmai gali brangiai kainuoti atskiroms įmonėms;

32. mano, kad pandemija galėtų būti vertinama kaip galimybė paspartinti perėjimą prie žaliosios ekonomikos mūsų kaimo vietovėse, pavyzdžiui, įgyvendinant vietos ar regionines maisto sistemas ir sparčiau pasiekiant kiekybinius strategijos „Nuo ūkio iki stalo“ tikslus ir apskritai Europos žaliojo kurso tikslus, su sąlyga, kad tai nesumažins Europos ūkininkų ir įmonių ekonominio saugumo;

33. pažymi, kad Europos Komisija siūlo įvertinti maisto sistemos atsparumą ir parengti nenumatytų atvejų planą, siekiant užtikrinti maisto tiekimą ir apsirūpinimo maistu saugumą krizės metu. Plane bus parengtas reagavimo į maisto krizę mechanizmas, kurį koordinuos Europos Komisija ir kuriame dalyvaus valstybės narės. Priklausomai nuo krizės pobūdžio, jis apims įvairius sektorius (pavyzdžiui, žemės ūkio, žuvininkystės, maisto saugos, darbo jėgos, sveikatos ir transporto, alternatyvios energijos ir agroenergijos klausimų bei kt.). Bus svarbu užtikrinti, kad vietos ir regionų valdžios institucijos kaimo vietovėse taip pat galėtų prisidėti prie šio mechanizmo;

34. pritaria tam, kad kartu su viešojo ir privataus sektoriaus organizacijomis būtų kuriamos naujos piliečių dalyvavimo galimybės ir didinamas bendruomenių vaidmuo bendrai siekiant rasti šiuolaikinių miesto teritorijų ir kaimo vietovių problemų sprendimus, pavyzdžiui, kuriant bendrus kaimo ir miesto išteklius;

35. pabrėžia solidarumo tinklų ir bendradarbiaujamosios ekonomikos vaidmenį pandemijos metu kaimo bendruomenėse, taip pat kaimo ir miesto vietovėse;

⁽²⁾ Ten pat.

36. yra įsitikinęs, kad norint išspręsti COVID-19 krizės sukeltas problemas kaimo vietovėse, yra naudinga remti ir stiprinti iniciatyvą LEADER ir visose valstybėse narėse sutelkti dėmesį į atitinkamos bendruomeninės ir verslo veiklos plėtojimą, atsisakyti siauro susitelkimo tik į žemės ūkį ir ištirti pažangiųjų kaimų koncepciją, kaip galimybę suteikti daugiau lankstumo. Administracinius reikalavimus reikia pritaikyti taip, kad savanoriai ar gyventojų grupės taip pat galėtų dalyvauti programoje. Taip pat reikės lankstesnio ir principu „iš apačios į viršų“ grindžiamo požiūrio, siekiant rasti pusiausvyrą tarp trumpalaikių vietos gyventojų poreikių tenkinimo ir inovacijų diegimo vietos lygmeniu. Pavyzdžiui, tai galima padaryti susiejant vietos veiklos grupes su novatorių tinklais;

37. pabrėžia, kad veiksmingas žemės ūkio krizių rezervas yra neabejotinai svarbi priemonių rinkinio, skirto reaguoti į bet kokią būsimą pandemiją, dalis, ir jį finansuoti reikia tinkamai ir tvariai;

38. prašo įtraukti vietos ir regionų valdžios institucijas, įskaitant ir atokiausių regionų, į naujų ES priemonių kūrimą, pavyzdžiui, kuriant naujos kartos ES ekonomikos gaivinimo planus ir reagavimo į maisto krizes mechanizmą, kurį Komisija pasiūlė strategijoje „nuo ūkio iki stalo“;

39. pabrėžia, kad Europos inovacijų partnerystės žemės ūkio našumo ir tvarumo srityje veiklos grupių priemonė yra gera priemonė remti inovacijas žemės ūkio srityje. Panašus mechanizmas turėtų būti sukurtas skatinti kaimo inovacijas už žemės ūkio sektoriaus ribų. Šis požiūris turėtų apimti visus susijusius subjektus, turinčius žinių ir patirties konkrečių kaimo problemų srityje, ir remti žinių tarpininkų tinklų kūrimą, o tai leistų diegti inovacijas kaimo vietovėse, pavyzdžiui, tokiose srityse kaip sveikata ar švietimas;

40. pabrėžia regioninio lygmens svarbą nustatant kritinius taškus maisto sistemose, siekiant geriau suprasti vietines maisto sistemas ir taip geriau išnaudoti vietos subjektų pajėgumus; akcentuoja, kad reikia pažvelgti į vietines maisto sistemas holistiškai, ne tik sutelkiant dėmesį į trumpas tiekimo grandines, bet ir įtraukiant stambiuosius mažmenininkus, pavyzdžiui, skatinant prekybos centrus dalytis informacija ir duomenimis apie maisto produktus, pagamintus tiek regione, tiek už jo ribų; akcentuoja, kad reikia kurti vietos maisto strategijas, pasinaudojant krize kaip galimybe tvariau atkurti gamybos procesus; remia priemones, padedančias maisto gamybą priartinti prie vietos teritorijų ir įtraukti miestus bei kaimo vietoves į maisto išteklių valdymą;

Rekomendacijos dėl Europos Komisijos pagalbos kaimo vietovėms schemų krizės metu

41. pažymi, kad ES sudarė galimybę teikti nacionalinių valdžios institucijų paramą dviem būdais. Pirma, ji sukūrė naują priemonę SURE, suteikiančią šalims iki 100 mlrd. EUR paskolų, paremtų valstybių narių teikiamomis garantijomis. Ūkininkai, maisto perdirbimo įmonės ir kitos kaimo įmonės, pavyzdžiui, apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų sektoriuje, pasinaudojo šiomis schemomis, kuriomis užtikrinama, kad darbuotojai gautų pajamas, o įmonės išlaikytų savo darbuotojus. Antra, ji sušvelnino sąlygas ir ribas valstybėms narėms teikti valstybės pagalbą nukentėjusiems verslams. Pastarasis būdas buvo reikšmingiausias, nes dėl jo pandemijos metu ūkininkams ir žvejams buvo suteikta milijardų eurų vertės parama;

42. pabrėžia, kad sezoninių darbuotojų judėjimo ir žemės ūkio prekių vežimo per sienas palengvinimas buvo dvi tiesioginės priemonės, kurių imtasi ES lygmeniu, kad būtų išvengta žemės ūkio maisto produktų tiekimo grandinių trikdymo; ilgainiui, siekiant užtikrinti Europos maisto saugą, būtų veiksmingiau sukurti teritorinę maisto sistemą; pabrėžia, kad siekiant sukurti trumpąsias ir vietos maisto tiekimo grandines gali pririnkti persvarstyti konkurencijos taisykles;

43. mano, kad greta žemės ūkio politikos būtina pripažinti kaimo vietovių politiką kaip nepriklausomą politiką, ją derinti su regionine politika ir į ją integruoti. Kaimo plėtra apima ne tik žemės ūkio įmones ir žemės ūkio paskirties žemės valdymą. Tokia politika taip pat turėtų apimti priemones, skirtas skatinti ekonomikos plėtrą, turizmą, paslaugų teikimą kaimo vietovėse, plačiajuosčio ryšio plėtrą, prieinamumą ir ryšius;

44. ragina išnagrinėti galimybes imtis priemonių siekiant padidinti ES biudžeto lankstumą. Pavyzdžiui, bendros maržos priemonės naudingumas būtų didesnis, jei būtų panaikintas reikalavimas, kad sumos, sutelktos viršijant atitinkamas metines viršutines ribas, būtų kompensuojamos iš atitinkamos maržos einamiesiems ar ateinantiems metams. Kita galimybė būtų padidinti didžiausią leistiną lankstumo priemonės dydį;

45. pabrėžia, kad veiksmingas žemės ūkio krizių rezervas yra neabejotinai svarbi priemonių rinkinio, skirto reaguoti į bet kokią būsimą pandemiją, dalis, ir jį finansuoti reikia tinkamai ir tvariai;

46. pažymi, kad pagrindinis ES reagavimo į COVID-19 krizę aspektas buvo sudaryti sąlygas reagavimui nacionaliniu lygmeniu. Tai buvo pasiekta konkurencijos ir ypač valstybės pagalbos taisyklių lankstumu. Valstybės pagalbos teikimo taisyklių lankstumas atliko pagrindinį vaidmenį apibrėžiant valdžios institucijų veiksmų laisvę remti įmones ir namų ūkius, taigi ir jų sugebėjimą sušvelninti dabartinės pandemijos poveikį. Siūlo atidžiai stebėti nacionalinių valdžios institucijų teikiamą paramą, kad būtų išvengta iškraipymų tarp valstybių narių;

47. pasisako už tai, kad valstybėse narėse būtų sukurtas mechanizmas, kurį taikant būtų galima vesti visų atitinkamų suinteresuotųjų subjektų (įskaitant, bet neapsiribojant, regionų valdžios institucijomis, verslo bendruomene ir pilietine visuomene) dialogą politikos klausimais. Vietos ir regionų valdžios institucijoms ypač svarbu, kad jų investicijų poreikiai, įskaitant kaimo vietoves, būtų visiškai atspindėti valstybių narių ekonomikos gaivinimo planuose;

48. rekomenduoja investuoti į žemės ūkio maisto produktų tiekimo grandinių, tiek vietos, tiek pasaulinių, atsparumo stiprinimą. Žvelgiant iš atsparumo perspektyvos, būtina reguliuoti rinkas, stiprinti ūkininkų padėtį kitų sektoriaus suinteresuotųjų subjektų atžvilgiu, keisti tarptautines žemės ūkio prekybos taisykles, kad būtų skatinamas didesnis sąžiningumas ir solidarumas prekybos santykiuose ir plėtojamos teritorinės maisto sistemos;

Nenumatytas spaudimas vietos ir regionų viešiesiems finansams

49. pabrėžia, kad įvairių neatidėliotinų priemonių įgyvendinimas turėjo rimtą poveikį viešiesiems finansams ir vietos bei regionų ekonomikai, viešųjų paslaugų organizavimui ir tiek trumpalaikiai, tiek ilgalaikiai vietos bei regionų valdžios institucijų veiklai. Kartu, vietos ir regionų valdžios institucijos susiduria su didėjančia būtinybe patenkinti piliečių sveikatos, sanitarijos ir socialinių paslaugų, viešojo transporto, švietimo ir kitų viešųjų paslaugų poreikius ir poreikiu sustiprinti ekonomines paskatas vietos įmonėms ir įgyvendinamus veiksmus siekiant tvarumo ir neutralaus poveikio klimatui tikslo;

50. ragina skirti daugiau išteklių vietos ir regionų valdžios institucijoms iš centrinių valdžios institucijų ir Europos Sąjungos, kad būtų galima sustiprinti jų sveikatos ir priežiūros sistemas bei pasirengimą ekstremaliosioms situacijoms dabar ir ilguoju laikotarpiu;

51. atkreipia dėmesį į tai, kad įmonėms kaimo vietovėse reikia galimybių gauti paskolas ir nuosavą kapitalą. Bankai uždaro filialus kaimo vietovėse, nes vis daugiau sąskaitų tvarkoma internetu. Skatindama rizikos kapitalą, ES gali suteikti tokią prieigą, kad kaimo įmonės turėtų tokias pat plėtros galimybes, kaip ir tankiau apgyvendintų vietovių įmonės;

52. ragina Europos institucijas užtikrinti, kad būtų pakankamai aišku, kokia yra sąveika tarp skirtingų naujų finansavimo mechanizmų, įskaitant ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę ir esamas nacionalines bei ES sistemas, siekiant išvengti papildomo sudėtingumo ir galimai žemo lėšų panaudojimo lygio vietos ir regionų lygmenimis⁽³⁾. ragina valstybes nares ir Europos Komisiją geriau įtraukti vietos ir regionų lygmenis į bendras ekonomikos gaivinimo pastangas. Jų vaidmuo pandemijos valdymo priešakyje, viešųjų investicijų srityje ir vykdant šias dvejopas pertvarkas privalo būti pagrindinio ekonomikos gaivinimo plano dalimi;

53. atkreipia dėmesį į savo naujausios valstybės pagalbos įgyvendinimo ataskaitos išvadą; pažymi, kad dabartiniai regioniniai valstybės pagalbos žemėlapiai ir sistema nepakankamai atspindi tikrąją padėtį ES regionuose dėl naujų problemų, kylančių dėl COVID-19 pandemijos ir jos trumpalaikio bei vidutinės trukmės ekonominio poveikio; pabrėžia, kad iš patirties vietos lygmeniu matyti, jog reikia lankstesnių metodų ir priemonių, kurios padėtų valdžios institucijoms veiksmingai spręsti regioniniu ir vietos lygmenimis jaučiamą poveikį;

54. pabrėžia, kad socialinės investicijos turėtų būti stiprinamos kaip pagrindinis prioritetasis siekiant sąžiningo, vienodo ir įtraukaus ekonomikos gaivinimo, ypatingą dėmesį skiriant prieinamai socialinei infrastruktūrai ir socialinėms paslaugoms vietos ir regionų lygmeniu siekiant gerinti ekonominę, socialinę ir teritorinę sanglaudą, numatant tinkamą politikos priemonių derinį ir finansinius išteklius įgyvendinti Europos socialinių teisių ramstį ir darnaus vystymosi tikslų darbotvarkę. Šiuo atžvilgiu taip pat reikia toliau skatinti skaitmeninę pertvarką ir socialines inovacijas;

⁽³⁾ Europos regionų komitetas. 2020 m. regionų ir vietos barometras, žr. ES metinis regionų ir vietos barometras (europa.eu).

55. akcentuoja, kad ES ekonomikos gaivinimo planas turėtų būti nukreiptas į aplinką tausojantį ir darnų vystymąsi, kuris yra labai svarbus tiek žmonėms, tiek aplinkai ir kuriuo bus paskatintas naujas normalus gaivinimas. Dėl pandemijos tapo aišku, kad reikia daugiau žaliosios infrastruktūros, klimatui nekenkiančio judumo ir tvaraus turizmo;

Rekomendacijos dėl valstybės pagalbos taisyklių

56. pabrėžia tai, kad kai kurioms valstybėms narėms didžiulė valstybės parama prilygsta valdžios sektoriaus deficito ir jų valstybės skolos lygio didėjimui tuo metu, kai mažėja mokestinės pajamos ir didėja bedarbių išmokos, o tai gali būti itin rizikinga, ypač toms valstybėms narėms, kurias labai paveikė pandemija, ir kurios taip pat yra didžiausios euro zonos ekonomikos. Kita vertus, baimė dėl augančios skolos gali paskatinti kai kurias valstybes nars atidėti investicijas arba išlaidas svarbiausiuose atsigavimui sektoriuose, o tai greičiausiai padidins ekonominius skirtumus bendrojoje rinkoje;

57. atkreipia dėmesį į tai, kad pernelyg griežtos ir labai griežtos taisyklės bei sąlygos, apibrėžiančios Komisijos kontrolę, gali trukdyti valdžios institucijoms veiksmingai atlikti savo vaidmenį vykdamas visas šias užduotis, o, kita vertus, labai lanksti valstybės pagalba kelia grėsmę, kad nelygybė ES regionuose dar labiau padidės. Panašu, kad naujoji realybė po koronaviruso pandemijos įpareigoja visas suinteresuotąsias šalis iš naujo apibrėžti teisingą abiejų ribų pusiausvyrą;

58. palankiai vertina laikinosios valstybės pagalbos sistemos veikimo pratęsimą iki 2021 m. gruodžio mėn. Jei po vasaros prasidės naujas protrūkis arba vėl bus įvestos ribojamosios karantino priemonės, ekonominė žala bus daug didesnė, o laikina išimtinė parama bus dar reikalingesnė ir būtina ilgesniam laikotarpiui, kad būtų išvengta iš esmės patikimų įmonių bankroto. Taigi būtų siektina pratęsti laikinosios valstybės pagalbos priemonių sistemos veikimą iki koronaviruso pandemijos pabaigos, ypač labiausiai nuo krizės nukentėjusiuose regionuose;

59. pabrėžia, kad reikia priderinti įvairias taisykles. Pavyzdžiui, pastebima, kad be paskutinio BBIR (Bendrojo bendrosios išimties reglamento) dalinio pakeitimo, susijusio su sunkumus patiriančiomis įmonėmis, reikia nustatyti lankstesnę kriterijų sunkumus patiriančioms įmonėms, ypač startuolių ir veiklą plečiančių įmonių sektoriuje, nes šios įmonės dažnai turi reguliarius finansavimo etapus ir tokiu būdu tampa sunkumus patiriančiomis įmonėmis, net jei jos iš esmės yra patikimos ir sparčiai augančios įmonės. Todėl skubiai reikia daugiau lankstumo, susijusio su *de minimis* režimu, tačiau pageidautina papildyti Komisijos reglamento (ES) Nr. 651/2014 (*) taikymo sritį taip, kad be pagalbos gaivalinių nelaimių padarytai žalai atitaisyti (50 straipsnis), taip pat būtų teikiama parama pandemijos padarytai žalai padengti. Kaupimo taisyklių „priderinimas“ būtų naudingas esant tokioms aplinkybėms, kokios yra susiklosčiusios šiuo metu, taip pat privaloma leisti kaupti *de minimis* pagalbą arba paramą, teikiamą pagal BBIR kartu su parama pagal laikinąją valstybės pagalbos sistemą, atsižvelgiant į jos intensyvumą, taip pat tai pasakytina apie tinkamas finansuoti išlaidas;

60. pritaria prievolės įrodyti perkėlimui taip, kad skundo pateikėjas ir (arba) Europos Komisija turi įrodyti, kad vietos paslauga kelia grėsmę Sąjungos vidaus prekybai. Teigiama, kad jei prievolė įrodyti tektų Komisijai, tai padidintų teisinį tikrumą ir vietos politikos formuotojų norą imtis veiksmų bei sumažintų skundų skaičių. Teigiama, kad reikia skubiai pakeisti esamą situaciją, nes Damoklo kardas dėl lėšų atgavimo kabo virš daugybės priemonių, nes atskiri pagalbos gavėjai negali pateikti išsamių įrodymų. Šiuo atveju taip pat būtų naudinga išplėsti žalos prekybai kriterijų arba labiau patikslinti sąvoką „vietos“;

61. pažymi, kad regionai ir miestai susiduria su nauja realybe, pasižyminčia socialinėmis ir ekonominėmis problemomis, kurias sukėlė koronaviruso pandemija. Šiai naujai realybei reikalingi lankstesni politikos metodai ir priemonės, padedančios valdžios institucijoms veiksmingai spręsti regioniniu ir vietos lygmenimis jaučiamą poveikį. Atsižvelgiant į tai, dabartiniai regioninės pagalbos žemėlapiai (2014–2020 m. programavimo laikotarpis) nepakankamai atspindi tikrąją padėtį ES regionuose dėl naujų problemų, kylančių dėl COVID-19 pandemijos ir jos trumpalaikio ir vidutinės trukmės ekonominio poveikio. Taip pat reikėtų padidinti ir (arba) išplėsti bendrą gyventojų aprėptį, didžiausią leistiną pagalbos lygį ir investicijų rūšį, nustatytą regioninės valstybės pagalbos sistemoje, kad būtų galima spręsti naujas socialines ir ekonomines problemas, iškilusias dėl pandemijos, ES regionuose;

(*) 2014 m. birželio 17 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 651/2014, kuriuo tam tikrų kategorijų pagalba skelbiama suderinama su vidaus rinka taikant Sutarties 107 ir 108 straipsnius (OL L 187, 2014 6 26, p. 1).

62. išpėja, kad regioninės pagalbos žemėlapiai, kurie turi būti patvirtinti iki 2021 m. pabaigos ir kurie rengiami remiantis statistiniais duomenimis iki 2020 m., gali apsunkinti nepalankiausioje padėtyje esančių regionų ekonomikos atsigavimą, iki kol bus priimta 2024 m. laikotarpio vidurio peržiūra. Iš tiesų, remiantis statistiniais duomenimis iki 2020 m., šie žemėlapiai tiksliai neatspindės a ir c punktų vietovių ekonominės padėties ir gali sukelti sunkumų šių regionų ekonomikos atsigavimui, nes bus sumažintas didžiausias pagalbos intensyvumas arba dėl pasikeitusios tam tikrų regionų klasifikacijos bus nustatyti tam tikri pagalbos teikimo didelėms įmonėms apribojimai. Todėl Regionų komitetas ragina Europos Komisiją atsižvelgti į šią padėtį ir po 2024 m. laikotarpio vidurio peržiūros imtis priemonių siekiant užtikrinti, kad nepalankiausioje padėtyje esančios a ir c punktų vietovės nepatirtų neigiamo poveikio dėl pasikeitusios jų klasifikacijos, nes tai gali sukelti sunkumų jų atsigavimui;

63. pripažįsta, kad būtina įvertinti pandemijos poveikį regioniniu lygmeniu, siekiant tai parodyti regioninės pagalbos žemėlapiuose atliekant 2024 m. laikotarpio vidurio vertinimą. Be to, didėjanti ekonominė nelygybė ir neteisingas bendrosios rinkos išmokų pasiskirstymas, atsirandantis dėl asimetriško valstybės kišimosi visoje ES, taip pat turi būti įvertinti atsižvelgiant į riziką, kad kai kurie piliečiai ir (arba) valstybės narės gali prarasti palankumą bendrajai rinkai, kurios išmokos paskirstomos neteisingai. Taigi būtų naudinga, jei Komisija, kuri prižiūri tas priemones ir sumų paskirstymą, atliktų jų poveikio bendrajai rinkai ir regioninei nelygybei analizę. Tai padės formuoti politiką ir užtikrinti, kad visos susijusios ES politikos kryptys būtų geriau pritaikytos konkrečioms ES teritorijų poreikiams;

64. mano, kad bendrieji valstybės pagalbos taisyklių principai, pvz., skatinamasis poveikis, negali tapti kliūtimi ES lėšų panaudojimui siekiant ekonomikos atsigavimo. Atsižvelgdamas į tai, ragina Europos Komisiją daryti prielaidą, kad skatinamasis poveikis yra pasiektas, kai pagalba pasiekiami vienas ar daugiau iš šių rezultatų: dėl pagalbos labai padidėjo projekto ar veiklos matmuo; dėl pagalbos labai padidėjo projekto ar veiklos geografinė aprėptis; dėl pagalbos labai padidėjo projekto ar veiklos vykdytojo investuojama suma; arba dėl pagalbos labai paspartėjo projekto ar veiklos įgyvendinimas;

65. pažymi, kad valstybės pagalbos taisyklių taikymas yra glaudžiai susijęs su sanglaudos politikos priemonių naudojimu. Taip pat rekomenduota, kad supaprastinto išlaidų apmokėjimo, nurodomo BBIR, naudojimas turi būti perkeltas į regioninės pagalbos gaires ir neapsiribotų tik iš ESI fondų bendrai finansuojamomis operacijomis. Šios nuostatos yra įdomus kompromisas tarp būtinos viešųjų lėšų stebėsenos ir pagrįstos bei pakeliamos administracinės naštos. Be to, buvo nustatyta, kad perkėlimo nuostatos, visų pirma susijusios su sanglaudos politika, nėra pakankamai apibrėžtos ir aiškios. Siūlymas nedelsiant suteikti valstybės pagalbos išimtis patvirtinant veiklos programas, įrodo glaudų konkurencijos ir sanglaudos politikos taisyklių ryšį;

Parama skaitmeninei pertvarkai kaimo vietovėse

66. atkreipia dėmesį į RK 2020 m. regionų ir vietos barometro išvadą⁽⁹⁾, kuriose teigiama, kad nauji skaitmeniniai sprendimai, kuriuos vietos ir regionų valdžios institucijos ėmė taikyti reaguodamos į COVID-19 krizę, gali sustiprinti vykstančią skaitmeninę pertvarką, tačiau taip pat gali sustiprinti „skaitmeninę atskirtį“, be kita ko, tarp kaimo vietovių ir miesto teritorijų;

67. atkreipia dėmesį į tai, kad kaimo vietovių ateitis priklauso nuo to, ar joms bus suteiktos pakankamos pagrindinės paslaugos ir infrastruktūra ir, žinoma, ar bus sprendžiama skaitmeninės atskirties problema; pabrėžia didelę jų svarbą perėjimui prie tvarios neutralaus poveikio klimatui ekonomikos ir visuomenės. Tvarūs efektyviai išteklius naudojantys verslo modeliai, orientuoti į žiedinę ekonomiką ir didesnę biologinių medžiagų naudojimą, atveria naujų galimybių, kuriomis reikia pasinaudoti pasitelkiant ES priemones;

68. ragina formuoti politiką ir skirti finansavimą, kuriais būtų remiamas didelis skaitmeninis junglumas visuose ES regionuose ir savivaldybėse, įskaitant kaimo vietoves, siekiant užtikrinti, kad žmonės ir įmonės galėtų prisitaikyti prie krizės ir besikeičiančio darbo pasaulio; pažymi, kad dažnesnis nuotolinis darbas gali sukelti demografinius ir ekonominius pokyčius, kurių kryptis būtų iš miestų į tarpinius regionus ar kaimo vietoves; vis dėlto pažymi, kad toks pokytis būtų galimas tik plėtojant tvarias judumo jungtis tarp kaimo, tarpinių ir miesto vietovių;

⁽⁹⁾ Europos regionų komitetas. 2020 m. regionų ir vietos barometras, žr. ES metinis regionų ir vietos barometras (europa.eu).

69. ragina investuoti į sparčiojo interneto teikimą visur, ypatingą dėmesį skiriant kaimo ir mažiau išsivysčiusioms vietovėms. Be to, bus svarbu parengti strategijas, kaip aprūpinti (kaimo) namų ūkius reikalinga įperkama ir pakankama aparatine įranga. Labai konkretus veiksmas galėtų būti Europoje skatinti įmones žmonėms dovanoti aparatinę įrangą. Būtina nustatyti konkrečius tikslus kaimo vietovėms teikti plačiąjuosį ryšį, aparatinę įrangą ir skatinti įgūdžius. Ši informacija turėtų būti pateikta naujausioje DESI (skaitmeninės ekonomikos ir visuomenės indekso) ataskaitoje;

70. pabrėžia skaitmeninio švietimo ir mokymo poreikį žmonėms, kuriems reikalingi geresni skaitmeniniai įgūdžiai, atsižvelgiant į skirtingas amžiaus grupes, pajamų lygį ir konkrečias tikslines grupes, tokias kaip ūkininkai. Mokyklos ir kiti bendruomeniniai ir socialiniai centrai gali atlikti svarbų vaidmenį vykdam skaitmeninimo projektus (visoms amžiaus grupėms), tačiau tai gali padaryti ir kitos agentūros bei įmonės;

71. prašo, kad Skaitmeninės Europos programa su Europos skaitmeninių inovacijų centrų tinklu atkreiptų ypatingą dėmesį į kaimo vietovių poreikius ir siūlytų pritaikytas paslaugas per platformas, kurios gerai supranta jų specifinius poreikius ir yra glaudžiai susijusios su vietos bendruomenėmis;

72. kalbant apie lankstumo priemones, kurias ES įvedė įgyvendindama ESI fondus, kad padėtų įveikti krizę, pabrėžia tai, kad daugelyje valstybių narių vyko faktinis struktūrinių ir sanglaudos lėšų kaimo vietovėms mažinimas. Gebėjimas padidinti ES bendrojo finansavimo normą turėjo neigiamą poveikį – sumažėjo bendri pervedimai kaimo vietovėms, nes dėl to buvo galima sumažinti nacionalinį bendrąjį finansavimą;

Gerovė, skurdas ir gyvenimo kokybė

73. pabrėžia, kad skurdui ir gerovei miestuose ir kaimo vietovėse įtaką daro skirtingi veiksniai. Metodai, kuriais remiamasi sprendžiant problemas, dažnai grindžiami miesto realijomis. Be to, nėra daug lyginamųjų tyrimų apie skirtingus gerovės aspektus, todėl sunku pritaikyti metodą kaimo kontekstui;

74. pabrėžia, kad reikia investuoti į (lyginamuosius) kaimo gerovės, skurdo ir gyvenimo kokybės tyrimus, kad būtų galima geriau suprasti konkrečias kaimo vietovių problemas;

75. pabrėžia, kad savanoriai yra labai svarbūs sprendžiant gyvenimo kokybės ir gerovės aspektus ir atliko svarbų vaidmenį reaguojant COVID-19 į krizę. Savanoriai ir savanorių organizacijos dažnai organizuojamos vietos lygmeniu, pvz., rajonuose ar toje pačioje gatvėje. Dėl šio artumo, prireikus, jie gali padėti, pranešdami žmonėms apie priemones arba aprūpindami juos maisto prekėmis ir (arba) socialinės ir sveikatos priežiūros paslaugomis. Vietos ir regionų valdžios institucijoms rekomenduojama pasinaudoti šiais esamais savanorių tinklais, kad būtų galima rasti naujų būdų pasiekti skurstančius žmones ar žmones, kurių gerovė nėra užtikrinama. Kad būtų atskleistas šių savanorių organizacijų potencialas, ES fondai galėtų leisti šioms organizacijoms taikyti kitokį bendrąjį finansavimą. Pavyzdžiui, leidus savanorių darbo valandas naudoti kaip bendrąjį finansavimą, šios organizacijos galėtų lengviau prašyti ES finansavimo;

76. atkreipia dėmesį į tai, kad visi valdymo lygmenys turi sąmoningai parengti komunikacijos strategiją, kuri padėtų žmonėms suprasti esamą riziką ir paskatintų juos elgtis teisingai. Pranešimų nuoseklumas, patikimų ir prieinamų informacijos šaltinių teikimas ir tinkamos vaizdinės medžiagos naudojimas yra svarbūs šios strategijos aspektai. Reikia mokyti komunikatorių komandas, kurios galėtų tiesiogiai pasiekti žmones, ir komunikacijos mokyti pareigūnus bei ekspertus; RK pabrėžia, kad šioje komunikacijos strategijoje reikia pripažinti vietos valdžios institucijų vaidmenį – jos gali padėti suburti politikos formuotojus, ekspertus ir visuomenę;

77. pabrėžia, kaip svarbu, kad vykdam stebėseną būtų gerbiamas subsidarumo principas. Neatidėliotinos priemonės negali paskatinti nacionalinių valdžios institucijų galių centralizacijos taip apribojant nacionalinių parlamentų bei vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmenis;

78. pabrėžia, kad kai kurie pažeidžiami darbuotojai, pavyzdžiui, skaitmeninių platformų darbuotojai, pristatymo paslaugų sektoriaus darbuotojai ar vairuotojai, taip pat priklausomus asmenis prižiūrintys ir globojantys darbuotojai yra ypatingai svarbūs mūsų ekonomikai ir turėtų būti labiau pripažįstami mūsų visuomenėje; Be to, darbuotojams, dirbantiems nuotoliniu būdu, turi būti užtikrinta teisė atsijungti;

79. pažymi, kad, remiantis Eurostato duomenimis, dėl krizės per pirmuosius tris krizės mėnesius bedarbiais tapo maždaug 900 000 žmonių. Todėl ES ekonomikos gaivinimo pastangoms būtinas tvirtas socialinis aspektas siekiant apsaugoti socialinės apsaugos sistemas, išsaugoti darbuotojų darbo vietas ir išvengti neteisėto atleidimo iš darbo;

80. pabrėžia, kad dėl krizės padidėjo lyčių nelygybė ir smurtas dėl lyties. Kai kuriose ES šalyse smurto šeimoje atvejų skaičius padidėjo trečdaliu. Be to, COVID-19 krizė turi aiškų lyčių aspektą. Kartu pandemija išryškino ir padidino Europoje esančią nelygybę, marginalizaciją bei diskriminaciją ir sustiprino struktūrinį rasizmą; Be to, ji turėjo neigiamo poveikio pažeidžiamiausiosioms grupėms, įskaitant pagyvenusio amžiaus žmones ir neįgaliuosius;

81. atkreipia dėmesį į tai, kad miestai ir ES vadovai gali kurti tvirtesnę socialinę Europą, bendradarbiaudami atnaujintoje strategijoje partnerystėje; taip pat atkreipia dėmesį į tai, kad miesto ir kaimo vietovių bendradarbiavimas suteikia didelį ekonomikos atgaivinimo potencialą („bendros pastangos“);

82. pabrėžia, kad socialinės investicijos turėtų būti stiprinamos kaip pagrindinis prioritetasis siekiant teisingo ir įtraukaus atsigavimo. Mes turime galimybę nuveikti daugiau nei laikinai pašalinti pandeminės krizės padarinius ir tęsti nuo ten, kur sustojome prieš pandemiją. Mes galime viską atkurti geriau. Turėtume užtikrinti, kad visi europiečiai turėtų galimybę gauti įperkama ir kokybišką sveikatos priežiūrą. Mes turėtume sukurti daugiau kokybiškų darbo vietų, kuriose užtikrinamos teisingos darbo sąlygos, labiau įtraukčių švietimo būdų ir įgūdžių tobulinimą, užtikrinti tinkamą ir įperkama būstą, teikti aktyvią paramą pažeidžiamiausiems ir lygias galimybes visiems žmonėms. Kad tai pasiektume, mums reikia didelių investicijų į socialinę infrastruktūrą ir socialines paslaugas vietos lygmeniu su tinkamu politikos priemonių deriniu ir finansiniais ištekliais Europos socialinių teisių ramsčiui ir darnaus vystymosi tikslų darbotvarkei įgyvendinti;

83. pabrėžia tarpvalstybinės strategijos ir tarpvalstybinio komunikacijos, priemonių ir atsigavimo koordinavimo poreikį; pažymi, kad vietos ir regionų savivaldybių solidarumas, peržengiantis valstybių sienas, labai sustiprėjo (dalijantis medicinos reikmenimis, vykdam labdaros veiksmus ir kt.). Kartu dėl skirtingų ir kartais atstumiančių nacionalinio lygmens priemonių paprasti žmonės į kitą sienos pusę pradėjo žvelgti įtariai arba su baime. Net ir tokios stiprios integracijos atvejais, kaip Beneliukso ir Šiaurės Tarybos šalyse, kilo daug konfliktų, o pasitikėjimui atgauti prireiks laiko;

84. pabrėžia, kad krizės atveju skaidrumas yra pagrindinis klausimas – piliečiai turi žinoti, kas yra už ką atsakingas. Tam tikra prasme pandemija labai paveikė politikos formavimo būdą; pažymi, kad, esant tokiai pandemijai, galima įvertinti bendrą demokratijos kokybę;

85. atkreipia dėmesį į tai, kad gerai komunikacijai pasiekti reikia kalbėti žmonėms įprasta kalba. Tokioje kalboje svarbu ne tik žodžiai, bet ir tai, kaip žmonės juos išreiškia ir gali suprasti pranešimus, kultūrinius skirtumus ir nuomones; pažymi, kad komunikacija, skirta prieš skiepus nusiteikusiems asmenimis, šiuo atžvilgiu yra konkreti problema, kaip ir melagingų žinių paneigimas.

86. ši krizė mus išmokė, kad visi planetos žmonės priklauso vieni nuo kitų ir svarbu realių problemų akivaizdoje išlaikyti artumą, kad taip sustiprėtų vietos ir (arba) pasaulinis aspektas. Sužinojome, kad susiduriame su pasauline krize, kuriai reikia pasaulinio ir solidarumu grindžiamo atsako. Tam reikia glaudesnio tarptautinio bendradarbiavimo, siekiant padėti patenkinti skurdesnių regionų poreikius ir užkirsti kelią laisvam viruso plitimui, nes taip kyla pavojus, kad gali atsirasti pavojingesnių jo mutacijų. Decentralizuotas mūsų regionų ir miestų bendradarbiavimas akivaizdžiai pasitvirtino kaip pagrindinė Europos tarptautinio bendradarbiavimo priemonė, padedanti spręsti nepalankiausioje padėtyje esančių teritorijų problemas, t. y. užtikrinti visuotinę ir kokybišką prieigą prie viešųjų paslaugų, kurios labai reikalingos siekiant galutinio tikslo – visiems kartu įveikti šią pasaulinę krizę.

Bruselis, 2021 m. gegužės 7 d.

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Europos regionų komiteto nuomonė. „Europos sveikatos sąjunga: ES atsparumo didinimas“

(2021/C 300/10)

Pranešėjas

Roberto CIAMBETTI (IT / ECR), Veneto regiono tarybos pirmininkas

POLITINĖS REKOMENDACIJOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

Bendrosios pastabos. COVID-19 pandemija

1. pažymi, kad dėl pandemijos visuomenės sveikata tapo dar svarbesniu regionų, miestų, valstybių narių ir Europos Sąjungos darbotvarkės klausimu ir vienu iš pagrindinių politinių prioritetų;
2. šiomis aplinkybėmis palankiai vertina komunikatą dėl sveikatos sąjungos, kuriame siūloma stiprinti dabartinę nuo 2013 m. galiojančią ES sveikatos saugumo sistemą. Iš dalies pasenusi sistema apima Sprendimą dėl didelių tarpvalstybinio pobūdžio grėsmių sveikatai, kuriuo buvo sudarytos palankesnės sąlygos keistis informacija ir remiamos priimtose konkrečios nacionalinės priemonės, tačiau kuris buvo nepakankamas, kad būtų galima sureaguoti į šią pandemiją;
3. pritaria Europos Komisijos nuomonei, kad reikia daugiau viešųjų investicijų į nacionalines sveikatos priežiūros sistemas, kad būtų suteikti ištekliai ir priemonės, kurių joms reikia siekiant įveikti dabartinę krizę, taip pat stiprinti jų atsparumą ilguoju laikotarpiu. Šie tikslai turėtų atspindėti Europos semestro konkrečioms šalims skirtose rekomendacijose. Pandemija parodė, kad daug kur trūksta ne tik intensyvios ir neintensyvios priežiūros išteklių (lovų, įrangos, medicinos ir slaugos darbuotojų), bet ir išteklių vietos sveikatos priežiūrai ir palaikomajai slaugai. Dėl to įvairioms valstybių narių sveikatos priežiūros sistemoms iškilo didelių sunkumų, ypač tuo metu, kai gydymo poreikis buvo didžiausias. Kartu daugelio valstybių narių sveikatos priežiūros sistemos ir sveikatos priežiūros specialistai parodė, kad yra pajėgūs per trumpą laiką perorientuoti savo veiklą ir prisitaikyti prie naujų, dėl COVID-19 pandemijos susidariusių sąlygų;
4. palankiai vertina Europos Komisijos pasiūlymą suteikti didesnius įgaliojimus užtikrinti koordinuotą reagavimą ES lygmeniu Sveikatos saugumo komitete, kuris įsteigtas atsižvelgiant į Europos ligų prevencijos centro (ECDC) parengtas tikslines rekomendacijas dėl reagavimo priemonių;
5. pažymi, kad COVID pandemiją lydėjo griežti judėjimo laisvės Europos Sąjungoje apribojimai, kurie ypač paveikė pasienio regionus. Todėl pakartoja savo prašymą sukurti ES teisinę sistemą, kad būtų galima veiksmingai valdyti tarpvalstybines viešąsias paslaugas, kuriomis būtų tenkinami šiose vietovėse gyvenančių piliečių poreikiai ⁽¹⁾; tokia sistema turėtų remtis neseniai pasiūlytu ES reglamentu dėl didelių tarpvalstybinio pobūdžio grėsmių sveikatai ⁽²⁾;
6. palankiai vertina tai, kad komunikate pateikiami pasiūlymai dėl medicininių atsako priemonių, įskaitant daugelį veiksmų, kaip antai atsargų kaupimas Europos lygmeniu, didesnė gamyba, bendri viešieji pirkimai ir geresnis vakcinų, asmeninių apsaugos priemonių, medicinos prietaisų, terapijos, laboratorinės ir bandymų įrangos paklausos vertinimas, kartu laikantis subsidarumo principo. Siekdama padidinti savo atsparumą ir šalinti trūkumus krizės metu, taip pat norint teikti mokslinę ir techninę pagalbą, įskaitant mokymą, sveikatos priežiūros sektoriuje ES turi tapti suverenesne ir mažiau priklausoma nuo medicinos reikmenų iš trečiųjų šalių, kaip nurodyta ES vaistų strategijoje;

⁽¹⁾ COTER-VII/005.⁽²⁾ COM(2020) 727 final.

ECDC ir vietos valdžios institucijų bendradarbiavimas

7. mano, jog būtina, kad ECDC galėtų tiesiogiai bendradarbiauti su atskirais valstybių narių regionais arba jų grupėmis, kad būtų lengviau analizuoti galimą konkrečią epidemiologinę padėtį. Šis bendradarbiavimas taip pat galėtų apimti paramą visų susijusių subjektų mokymui ir palengvinti informacijos sklaidą bei komunikaciją;

8. ragina Komisiją atkurti Europos labai užkrečiamų ligų tinklą („EuroNHID“), kuris yra bendrai finansuojamas labai užkrečiamų ligų valdymo srities ekspertų iš tokiems pacientams prižiūrėti skirtų nacionalinių ar regioninių centrų tinklas;

9. mano, kad būtina ES daugiau investuoti į mokslinius tyrimus, atsižvelgiant į tai, kad norint pereiti prie atsparesnės visuomenės reikia didelių technologinių pokyčių;

10. atkreipia dėmesį į tai, kad pasienio teritorijose reikia sukurti bendrą pasienio teritorijos duomenų bazę, kuria bendrai naudotųsi kaimyninės šalys ir regionai ir kurioje būtų kaupiami duomenys apie medicinos ir asmeninės apsaugos priemonių atsargas;

11. mano, kad Europos Komisija, bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis ir regionais, turėtų išsipareigoti sukurti bendrą išsamią sveikatos duomenų bazę, kuri leistų visapusiškai valdyti ir stebėti bendras problemas, atsižvelgiant į tai, kad pandemijos nepaiso sienų ir kad dabartinė visuomenė yra globalizuota: atskiros teritorijos nėra izoliuotos, jų ryšiai su likusiu pasauliu yra neišvengiami, o patogenų perdavimo būdus galima numatyti tik *ex post* pagrindu;

Konferencija dėl Europos ateities

12. mano, kad Konferencija dėl Europos ateities yra tinkama platforma aptarti ir skatinti būsimą ES vaidmenį sveikatos srityje siekiant patenkinti piliečių lūkesčius ir pagerinti Europos sveikatos sistemų veiksmingumą; mano, kad būtina plėtoti glaudesnę Europos bendradarbiavimą laikantis subsidiarumo principo ir pagrindinės valstybių narių atsakomybės tiek už sveikatos priežiūros paslaugas, socialines paslaugas ir visuomenės sveikatą, tiek ir už pasirengimą krizėms ir jų valdymą;

13. pažymi, kad nors sveikatos politika ir toliau priklauso pagrindinei valstybių narių kompetencijai, vykstant diskusijoms dėl Europos ateities būtina pradėti svarstymus apie tai, kaip pagerinti koordinavimą sveikatos srityje ir sustiprinti ES atsaką į rimtas tarpvalstybines grėsmes sveikatai, kartu atsižvelgiant į skirtingas subnacionalines struktūras sveikatos srityje ir skirtingą atskirų valstybių narių sveikatos priežiūros institucijų kompetenciją. Tai, be kita ko, galėtų suteikti ES valstybėms narėms galimybę bendrai oficialiai pripažinti ekstremaliąją visuomenės sveikatos situaciją makroregioniniu arba Sąjungos lygmeniu. Jos taip pat galėtų padidinti „rescEU“ pajėgumus, įskaitant atsargų kaupimo pajėgumus ir skubios medicinos pagalbos komandas;

14. atsižvelgiant į tai, kad daugelyje valstybių narių vietos ir regionų valdžios institucijoms tenka svarbi atsakomybė ir kompetencija visuomenės sveikatos srityje, mano, kad RK, kaip ES regionų ir vietos atstovų asamblėja, turi aktyviai dalyvauti visose ES lygmens diskusijose dėl kompetencijų sveikatos srityje, įskaitant Konferencijoje dėl Europos ateities įvyksiančias diskusijas;

15. išreiškia norą aktyviai dalyvauti 2021 m. Italijoje vykstančiame Pasaulio aukščiausiojo lygio susitikime sveikatos klausimais, kuriame ES turės galimybę vadovauti tarptautiniams svarstymams, kaip pandemijos laikotarpiu sustiprinti sveikatos saugumą pasaulyje;

Vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmuo

16. pakartoja, kad vietos ir regionų valdžios institucijos yra kovos su COVID-19 pandemija priešakyje. Daugelyje valstybių narių jos vykdo svarbius veiksmus ir yra atsakingos už piliečių sveikatos apsaugą, didelės dalies sveikatos priežiūros darbuotojų įdarbinimą, sveikatos sistemų ir priežiūros įstaigų finansavimą ir jų valdymą trumpuoju ir ilguoju laikotarpiu, taip pat už sveikatos politikos rengimą ir įgyvendinimą bei prevencijos ir sveikatingumo skatinimo veiklą. Šiuo požiūriu labai svarbios regioninės autonomijos formos, leidžiančios greitai pakeisti esamą organizacinę struktūrą siekiant greitai reaguoti į ekstremaliasias situacijas;

17. atkreipia dėmesį į tai, kad regionas, tiesiogiai komunikuojantis su ES, gali per trumpą laiką rasti geriausias sprendimus, kaip įveikti ekstremaliąsias situacijas, ir veiksmingiau panaudoti geriausiai jo poreikius atitinkančius išteklius, nes regionų realybė atskirose valstybėse narėse dažnai skiriasi ir skirtingų regionų poreikiai gali nesutapti;

18. apgailestauja, kad komunikate, deja, regionų ir vietos lygmenys nėra konkrečiai nurodyti kaip pagrindiniai sveikatos politikos subjektai ir paminimas tik pasienio regionų vaidmuo vykdant tarpvalstybinį bendradarbiavimą sveikatos apsaugos srityje;

19. be to, mano, kad reikia geriau koordinuoti visus valdymo lygmenis, kad būtų išvengta padėties, kai dėl labai svarbios kiekvienos vietovės ar regiono autonomijos atsiranda nelygė pacientų gydymo srityje;

20. pabrėžia, kad būtina sukurti viešojo ir privačiojo sektoriaus kompetencijos tinklą, kurį, taip pat ir didelio masto ekstremaliomis visuomenės sveikatos situacijomis, sudarytų ir aukščiausios kompetencijos ligoninės, tiriančios ir gydančios oru ir pernešėjų platinamas ir kontagines ligas;

Per pandemiją įgyta patirtis

21. pažymi, kad valstybių narių sveikatos priežiūros sistemos buvo nevienodai pasirengusios krizei. Vienos nebuvo pasiruošusios reaguoti į tokio masto krizę dėl nepakankamai visuomenės sveikatai skiriamų lėšų ir dėl medicinos darbuotojų trūkumo, kitos buvo atsparesnės. Todėl Europos Komisija, glaudžiai bendradarbiaudama su kiekviena valstybe nare, gali reguliariai vertinti jų pasirengimą epidemijai;

22. šiuo požiūriu palankiai vertina Europos Komisijos pasiūlymą kaip koordinatori organizuoti valstybių narių sveikatos sistemų testavimą nepalankiausiomis sąlygomis, kad būtų užtikrintas Sąjungos parengties ir atsako veiksmų plano veikimas; mano, kad atliekant tokius testavimus nepalankiausiomis sąlygomis turėtų būti visapusiškai įtraukiami atitinkamų valstybių narių regionai ir miestai, atsižvelgiant į jų kompetenciją;

23. ragina užtikrinti nuolatinę skaitmeninių platformų ir taikomųjų programų plėtrą, įskaitant stebėsenos platformą, sukurtą pagal Reglamento dėl rimtų tarpvalstybinio pobūdžio grėsmių sveikatai 14 straipsnį; taip pat ragina įtraukti vietos ir regionų valdžios institucijas rengiant privalomus pasirengimo sveikatos krizėms ir reagavimo planus, kurie buvo pasiūlyti ir kurie bus parengti nacionaliniu ir ES lygmenimis, taip pat jas įtraukti į šių planų stebėseną ir testavimą nepalankiausiomis sąlygomis;

24. rekomenduoja į siūlomą prognozavimo veiklą ir griežtesnius sveikatos priežiūros duomenų ir veiklos rezultatų teikimo reikalavimus įtraukti ne tik nacionalinį, bet ir regionų aspektą;

25. pažymi, kad vietos sveikatos priežiūros ir socialinės tarnybos bei tarpinės struktūros atliko labai svarbų vaidmenį padedant ligoninėms „Covid ligoninių“ funkcijas užtikrinti kai kuriose ligoninių struktūrose ir priimti neigiamą koronaviruso testo rezultatą turinčius asmenis arba koronavirusu prasirgusius asmenis, kuriems reikia baigti gydymą. Pabrėžia, kad reikia stiprinti vietos sveikatos priežiūros paslaugas užtikrinant rūpinimąsi pacientais prieš jiems atvykstant į ligoninę ir iš jos grįžus. Europos Komisija ir RK turėtų atlikti svarbų vaidmenį skleidžiant gerąją patirtį šioje srityje;

26. pažymi, kad pandemija ypač paveikė pažeidžiamiausias visuomenės grupes (vyresnio amžiaus asmenis, ligonius, vaikus ir jaunimą), kartais parodydama pasaulinės socialinės ir ekonominės sistemos trapumą ir pažeidžiamumą technologijų atžvilgiu (pažangūs darbo metodai, nuotolinis mokymas ir t. t.). Pabrėžia, kad todėl šiems sektoriams reikalinga tikslingesnė parama, įskaitant ES paramą;

27. mano, kad būtina stiprinti koordinavimo po pandemijos pajėgumus skatinant tvarų gyvenimo būdą vietos lygmeniu, visapusišką dėmesį sutelkiant į piliečius, kuriant pažangių paskatų ir standartų sistemą, skatinančią pilietinį elgesį bendros gerovės labui, ir už jį atlyginančią;

28. ragina naudoti bendrus ES viešuosius pirkimus skiepams nuo COVID-19 ir vaistams įsigyti ir sistemingiau jais naudotis, kad būtų išvengta konkurencijos tarp valstybių narių. Komitetas taip pat ragina jais naudotis siekiant užtikrinti vienodą ir finansiškai prieinamą prieigą prie kitų svarbių vaistų ir medicinos priemonių, ypač naujų novatoriškų antibiotikų, naujų vakcinų ir gydomųjų vaistų bei vaistų nuo retųjų ligų;

Investicijos į sveikatos sistemas

29. pabrėžia, kad kalbant apie investicijas į sveikatos sistemas, komunikate minima parama valstybėms narėms, kuria siekiama didinti jų sveikatos sistemų atsparumą, prieinamumą ir veiksmingumą, yra susijusi su Europos semestru, socialinių rodiklių suvestine, ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemone ir nacionaliniais planais. Pritaria, kad, laikantis subsidiarumo principo, reikia užtikrinti ir (arba) stiprinti vietos ir regionų valdžios institucijų dalyvavimą įgyvendinant visas šias priemones ir vykdamas bendrus procesus;

30. nurodo, kad vienas iš strateginių prioritetų yra pagrindinių priežiūros paslaugų, kurias nuotoliniu būdu teiktų integruotos specialistų komandos, skatinimas, siekiant gydyti ir stebėti lėtinėmis ligomis ir keliomis ligomis vienu metu namuose sergančius pacientus. Pabrėžia, kad telemedicina vis dažniau gali namus paversti priežiūros vieta, akivaizdžiai sutaupant lėšų ekonominiu ir socialiniu požiūriu ir užtikrinant didelį gydymo, profilaktikos ir gijimo veiksmingumą;

31. mano, kad valstybės narės gali bendradarbiauti siekdamas užtikrinti, kad lygiavertę veiklą vykdančių sveikatos priežiūros specialistų sutarčių sistema ir finansinės sąlygos būtų panašios, kad – vienodų kompetencijų atveju – nebūtų kuriamos privilegijuotos vietos, kurios būtų patrauklesnės sveikatos priežiūros darbuotojams, ir nepalankios vietos, kuriose nepavyks įdarbinti sveikatos priežiūros darbuotojų;

32. mano, kad sąžiningas darbo užmokestis ir atlyginimo priedai priešakinėse linijose dirbantiems sveikatos priežiūros darbuotojams yra būtini norint išsaugoti sveikatos priežiūros sistemų atsparumą; jie padeda pripažinti sveikatos priežiūros darbuotojų profesionalumą ir yra būdas atlyginti už pasiaukojimą, kuris įrodė savo naudingumą pandemijos metu išlaikant sveikatos sistemų atsparumą įvairiose valstybėse narėse;

33. mano, kad tarpiniai specialistai, dirbantys tarp tų, kurie daugiausia užsiima asmens priežiūra, ir tų, kurie turi slaugos įgūdžių, gali padėti patenkinti priežiūros įstaigų poreikius ir užtikrinti būtiną lankstumą teikiant socialines ir sveikatos priežiūros paslaugas;

34. mano, kad valstybės narės turi reguliariai vertinti struktūras ir darbuotojų kompetenciją, kad būtų galima padėti visiems gyventojams sisteminių ekstremaliųjų situacijų atveju (pvz., imti tepinėlius, skiepyti);

Vakcinų strategija

35. ragina valstybes nares įtraukti vietos ir regionų valdžios institucijas į skiepijimo nuo Sars-Cov2 kampaniją, kad jos padėtų laiku pradėti naudoti ir platinti vakcinas ir teiktų piliečiams aiškią faktinę informaciją apie vakcinas siekiant kovoti su dezinformacija;

36. remia ES vietos ir regionų valdžios institucijų keitimąsi gerąja patirtimi sprendžiant abejonių dėl skiepijimosi problemą ir siekiant suprasti šio nepasitikėjimo vakcinomis, kartais pastebimo tarp sveikatos priežiūros ir socialinės globos specialistų, priežastis;

37. yra tvirtai įsitikinęs, kad buvo teisingas sprendimas leisti Europos Sąjungai įsigyti vakcinas valstybių narių vardu. Teigia, kad siekdamas pagerinti vakcinų, vaistų ir kitų medicinos reikmenų prieinamumą, ES turėtų kuo labiau sumažinti savo priklausomybę nuo trečiųjų šalių vakcinų, vaistų ir kitų medicinos priemonių gamybos. Be to, mano, kad įmonės, kurios sukūrė vakcinas naudojamos viešąsias lėšas, turėtų pasidalyti savo patentais su kitomis įmonėmis ir taip padidinti gamybos pajėgumus Europoje;

38. mano, kad vakcinų strategija turėtų būti plėtojama atsižvelgiant į gyventojų skiepijimo pažangą, kad ši strategija pirmiausia būtų orientuota į rizikos grupes ir pagrindines paslaugas teikiančius darbuotojus, pvz., sveikatos priežiūros bei socialinės globos darbuotojus, ir vėliau apimtų platesnes grupes, taip pat atsižvelgiant į socialinių ir ekonominių apribojimų vietos lygmeniu mažinimą;

39. pritaria tam, kad būtų sukurtas organizacinis modelis, pagal kurį kuo greičiau būtų galima paskiepyti kuo daugiau žmonių, panaudojant visas dozes iš vieno flakono;

Kovos su dezinformacija sveikatos srityje strategija

40. ragina imtis priemonių siekiant koordinuotai stebėti dezinformaciją sveikatos srityje ir su ja kovoti visose valstybėse narėse. Kadangi daugumoje valstybių narių vietos ir regionų valdžios institucijos tiesiogiai susiduria su sveikatos priežiūros problemomis, būtent šioms valdžios institucijoms tiesioginį poveikį daro dažnai tyčinis dezinformacijos apie sveikatą platinimas. Būtina, kad vietos ir regionų valdžios institucijos gautų vieningą ir koordinuotą paramą, kad galėtų veiksmingai kovoti su šia problema.

Briuselis, 2021 m. gegužės 7 d.

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Europos regionų komiteto nuomonė. „Neutralaus poveikio klimatui ekonomikos stimuliavimas: ES energetikos sistemos integravimo strategija“

(2021/C 300/11)

Pranešėjas

Gunārs ANŠIŅŠ (LV / RE), Liepojas miesto tarybos narys

Pamatiniai dokumentai:

Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Neutralaus poveikio klimatui ekonomikos stimuliavimas: ES energetikos sistemos integravimo strategija“

COM(2020) 299

Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „ES jūrų atsinaujinančiųjų išteklių energijos potencialo išnaudojimo žengiant į neutralaus poveikio klimatui ateitį strategija“

COM(2020) 741

Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Europos Vadovų Tarybai, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Išmetamo metano kiekio mažinimo ES strategija“

COM(2020) 663

POLITINĖS REKOMENDACIJOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

Elektros energijos tiekimo išsaugojimas, Europos Sąjungos elektros energijos jungtys ir energetikos pertvarka

1. pabrėžia, kad dabartinė krizė aiškiai parodė, jog būtina užtikrinti energijos ir elektros energijos tiekimo tęstinumą visuose Europos regionuose, taip pat ir tais atvejais, kai pasaulinės tiekimo grandinės gali būti sutrikdytos;
2. mano, kad labai skiriasi Europos regionų energetikos ypatybės, t. y. jų elektros energijos paklausa, gamybos potencialas ir infrastruktūra, netgi ir tos pačios šalies teritorijoje, todėl turėtų būti dedamos papildomos pastangos plėtoti ne tik tarptautinių sistemų jungtis, bet ir tarpregioninę nacionalinę infrastruktūrą, visų pirma siekiant užtikrinti atsinaujinančiųjų išteklių energijos perdavimą regionuose, kuriuose jos yra daug, ir ši infrastruktūra turėtų būti grindžiama bendra Europos vizija, nes ji prisideda prie Europos elektros energijos rinkos sanglaudos;
3. taip pat mano, kad svarbu stiprinti tarptautinį bendradarbiavimą siekiant bendrai įgyvendinti energetikos projektus ir plėtoti tarpvalstybinių elektros energijos tinklų jungiamųjų linijų pralaidumą, kad būtų kompensuotas galimas elektros energijos trūkumas piko metu. Tačiau turi būti pasiektas nacionalinis minimalus saugių jėgainių pajėgumų lygis;
4. atkreipia dėmesį į tai, kad šiuo metu Europos Sąjunga importuoja 58 proc. jai reikalingos energijos, daugiausia tai yra nafta ir gamtinės dujos. Perėjimas prie švarios energijos sumažins ES priklausomybę nuo iškastinio kuro ir jo importą. Energetikos sistemos integravimo strategija padės įgyvendinti šį tikslą ir energetikos bei klimato srities tikslus. Pereinant prie švarios atsinaujinančiosios energijos ir kartu įgyvendinant efektyvaus energijos naudojimo priemones, visoje ES, taikant pasigamintos energijos vartojimo priemones, daugės gamintojų ir energetikos bendruomenių, bus vis daugiau naudojami vietos atsinaujinantieji ištekliai ir palaipsniui bus įvairinamas energijos importas. Energijos taupymas, įvairinimas ir vietos energijos gamyba padės Europos ekonomikai tapti atsparesne ir sumažinti priklausomybę nuo išorės šaltinių;

5. pabrėžia ES energetikos sistemos integravimo strategijoje nurodytą švaraus vandenilio, visų pirma pagaminto naudojant atsinaujinančiųjų išteklių energiją, svarbą tolesniam energetikos sistemos integravimui ir priklausomybės nuo iškastinių išteklių mažinimui; kartu primygtinai ragina įgyvendinti ES vandenilio strategiją ir atkreipia dėmesį į savo nuomonę dėl švaraus vandenilio; tikisi, kad Europos Komisijos paskelbtu Pasirengimo įgyvendinti 55 proc. tikslą priemonių rinkiniu ir ateityje persvarstant ES dujų rinką, bus atsižvelgta į šioje nuomonėje pateiktus raginimus ir paskatinta sektorių integracija;

6. pabrėžia, jog svarbu sudaryti sąlygas taikyti įvairius sprendimus ir energetikos sistemų derinius ir juos propaguoti, atsižvelgiant į technologinę plėtrą ir skirtingas ES regionų sąlygas, susijusias su klimatu, geografija, infrastruktūra, energetikos sistemomis ir kt. ES reguliavimo sistema turėtų, jei įmanoma, būti technologiškai neutrali siekiant išmetamųjų dujų sumažinimo ir tvarumo, sumažinimo ir tvarumo, ir ja turi būti atsižvelgiama į visas esamas alternatyvas, ypač vietos lygmeniu, vengiama perteklinio reguliavimo ir didesnės administracinės naštos tvariams ir saugiams sprendimams ir siekiama mažinti šeimų energijos nepriteklių; Energijos gamyba naudojant branduolio dalijimąsi neatitinka tvarumo kriterijaus;

7. yra nepaprastai sunerimęs dėl dujotiekio „NordStream 2“ statybų, nes jis kelia grėsmę Europos energetiniam saugumui, didina ES priklausomybę nuo Rusijos Federacijos ir jį statant neatsižvelgiama į daugelio ES ir ne ES šalių interesus, be to, atsižvelgiant į visos Sąjungos priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo tikslus jam lemta greitai tapti nebeaktuali. pritaria Europos Parlamento nuomonei, kad būtina nedelsiant stabdyti šį politinį projektą, neleidžiant jo užbaigti;

8. atkreipia dėmesį į penkis energetikos sąjungos sukūrimo matmenis: energijos tiekimo saugumo didinimą, energijos vidaus rinkos stiprinimą, energijos vartojimo efektyvumo didinimą, išmetamo CO₂ kiekio mažinimą (ekonomikos priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas), energetikos sektoriaus mokslinių tyrimų ir inovacijų skatinimą. Siekiant užtikrinti ypatingos svarbos infrastruktūros objektų nuolatinį veikimą visuose regionuose, ypač galimų krizių ar energetikos krizių atveju, pirmenybė turi būti teikiama elektros energijos tiekimo saugumui. Atsižvelgiant į tai, greta pakankamų ir lanksčių gamybos pajėgumų, būtinos vietos kaupimo ir lankstumo galimybės, kad kiekvienoje gyvenamoje vietovėje būtų galima imtis veiksmų susidarius ekstremaliajai situacijai ir atsijungus sistemai, ypač mažiau išsivysčiusiuose regionuose, retai apgyvendintuose regionuose ir izoliuotose energetikos sistemose turinčiuose regionuose. Kartu reikėtų pabrėžti, kad būtina modernizuoti elektros energijos perdavimą. Plėtojant stabilų elektros energijos tinklų sujungimą tarp visų ES regionų pirmiausia turi būti siekiama pašalinti fizines kliūtis, kad būtų užtikrinta tikra elektros energijos sistemos integracija. Sinchroninis kelių nacionalinių energetikos sistemų sujungimas padeda gerokai sumažinti energetikos sistemos eksploatavimo išlaidas ir padidinti saugumą, nes sumažina galimą neigiamą vietinių gedimų poveikį energetikos sistemos stabilumui ir palengvina esminių energetikos sistemos veikimo parametrų, pavyzdžiui, sistemos dažnio, palaikymą;

9. pabrėžia, kad ypač svarbus yra ir elektros energijos sistemos valdymo efektyvumas ir ekonominis efektyvumas, taip pat vietos energijos gamybos ir kaupimo sprendimai (ekonomiškai efektyvios baterijos, hidroakumuliacinės elektros energijos saugyklos ir kiti sprendimai) ir bendras pasigamintos energijos vartojimas;

Ypatingas vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmuo

10. atkreipia dėmesį į tai, kad ES energetikos sistemos integravimo strategija yra svarbi siekiant atgaivinti vietos ir regionų valdžios institucijų ekonomiką, ypač po COVID-19 krizės. Pereinant prie labiau integruotos energetikos sistemos, pagrindiniu vietos ir regionų valdžios institucijų tikslu turėtų būti energijos vartojimo efektyvumas, atsižvelgiant į platesnį kontekstą, visų pirma į šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimą ir į mažiau išsivysčiusių regionų padėtį. Didesnis energijos vartojimo efektyvumas padeda sumažinti bendrus investicijų poreikius ir energijos gamybos, naudojimo ir infrastruktūros sąnaudas. Taip pat reikia mažesnio žemės ploto ir mažiau medžiagų, tad kartu mažėja su tuo susijusi tarša ir biologinės įvairovės nykimas. Sistemos integravimas gali padėti vietos ir regionų valdžios institucijoms veiksmingiau naudoti energiją, nes turimi ištekliai bus naudojami perėjimui prie našesnių energetikos technologijų;

11. mano, kad vietos ir regionų valdžios institucijos turėtų skatinti didinti atsinaujinančiųjų išteklių energijos dalį ir tobulinti politiką bei priemones, visų pirma susijusias su šildymu / vėsinimu ir transportu. Be to, reikia parengti aiškesnį energijos taupymo planą, visų pirma transporto ir pastatų srityse;

12. atkreipia dėmesį į tai, kad transportui tenka apie 30 proc. galutinės suvartojamos energijos Europos Sąjungoje ir jis visų pirma priklauso nuo naftos produktų; norint sumažinti transporto priklausomybę nuo iškastinio kuro reikia labiau elektrifikuoti galutinę energijos suvartojimą tiek tiesioginiam naudojimui transporto sektoriuje, tiek gaminant naujus energijos nešiklius, pavyzdžiui, kurą, neatmetant jokio technologinio sprendimo dėl nepagrįstų priežasčių. Taip pat mano, kad būtina plėtoti būtiną energetikos infrastruktūrą ir taip svariai prisidėti mažinant energetinę priklausomybę nuo trečiųjų šalių ir didinant Europos energetinį saugumą;

13. atkreipia dėmesį į tai, kad 40 proc. visos Europoje suvartojamos energijos tenka pastatams, todėl sistemingas energijos suvartojimo mažinimo ir skatinimo naudoti atsinaujinančiąją energiją pastatuose planas gali labai padėti sumažinti energetinę priklausomybę nuo trečiųjų šalių ir taip padidinti Europos energetinį saugumą;

14. pabrėžia, kad reikia numatyti pakankamą biudžetą investicijoms, skirtoms didinti pastatų energinį naudingumą siekiant padėti žmonėms atlikti šias labai naudingas investicijas, ir pažymi, kad vietos valdžios institucijos turėtų dalyvauti planuojant ir valdant šiuos išteklius;

15. ragina Komisiją kiek įmanoma labiau remti pastatų, kuriems taikomi apribojimai dėl kultūros kraštovaizdžio ar istorinės statybų kultūros išsaugojimo, renovacijos galimybių tyrimą, siekiant užtikrinti, kad laikantis atitinkamų reikalavimų šiuose pastatuose būtų galima naudoti atsinaujinančiąją energiją; be to, ragina paversti šį klausimą laikyti vienu svariausių naujojo europinio bauhauso aspektų;

Regioninės infrastruktūros plėtra taikant labiau pagal regionus diferencijuotus plėtros būdus

16. mano, kad integruojant energetikos sistemą labai svarbu įvertinti priemonių poveikį ekonomikos augimui įvairiuose regionuose ir ypač Sutartyje dėl Europos Sąjungos veikimo nustatytų sanglaudos politikos tikslų įgyvendinimui. Tai vienintelis būdas pasiekti subalansuotą vystymąsi ir tikrą konkurenciją atviroje rinkoje. Deja, viena iš kliūčių yra didelis energijos kainų galutiniams vartotojams skirtumas;

17. mano, kad reikėtų atsižvelgti į papildomas pastangas, kurių reikia atokiausiuose regionuose siekiant įveikti technines kliūtis, susijusias su nesujungtomis, galimybių patekti į energijos vidaus rinką neturinčiomis ir susijusių paslaugų neteikiančiomis sistemomis, o tam reikia didelių investicijų į energetikos infrastruktūrą (rezervinius pajėgumus, perdavimo tinklus, įskaitant tarp salų nutiestus povandeninius kabelius, energijos kaupimo sistemas, pažangiuosius tinklus ir prieigos prie mažiau taršių degalų, jų transportavimo ir saugojimo logistinius aspektus), kuri apskritai gali užtikrinti energijos tiekimo saugumą ir kokybę ir vietos išteklių, ypač įvairių atsinaujinančiųjų išteklių energijos, integravimą;

18. atkreipia dėmesį į tai, kad nedarant poveikio inovatyviems sprendimams, integruojant energetikos sistemą daugiausia dėmesio turėtų būti skiriama esamos pagrindinės regioninės infrastruktūros, kurios privalumai ir nauda pasitvirtino praktiškai, plėtojimui. Atsižvelgiant į labai skirtingas regionines klimato ir infrastruktūros sąlygas, reikėtų ieškoti kūrybiškų ir pažangių sprendimų pažeidžiamoms esamos pagrindinės regioninės infrastruktūros grandims. Todėl nebūtina, kad visuose regionuose pastatai būtų šildomi elektros energija, nes kai kurios šalys turi gerai išvystytą centralizuoto šilumos tiekimo tinklą. Pavyzdžiui, tokiu būdu daugiau kaip 70 proc. Latvijos gyventojų aprūpinama centralizuotai tiekiamą šilumą. Centralizuotas šilumos tiekimas gali prisidėti prie energijos kaupimo ir elektros energijos gamybos, taip pat energijos išteklių, kurių negalima naudoti pastatų lygmeniu, naudojimo užtikrinimo; centralizuoto ir vietos šilumos tiekimo ir šilumos tinklų atveju taip pat reikia palaipsniui pereiti prie atsinaujinančiųjų energijos išteklių;

Išlaidų veiksmingumas piliečiams ir įmonėms

19. pabrėžia, kad toliau plėtojant energetikos sistemą visada reikėtų įvertinti, ar ji padeda įmonėms ir piliečiams sutaupyti lėšų. Principu „svarbiausia – energijos vartojimo efektyvumas“ turėtų būti siekiama sumažinti poveikį klimatui, padidinti efektyvų išteklių naudojimą integruotose energijos tiekimo sistemose ir pagerinti efektyvumą galutiniams

virtotojams. Tačiau kartu reikia užtikrinti, kad perėjimas nepakenktų virtotojų interesams. Pastangos didinti energijos vartojimo efektyvumą neturi lemti didesnių energijos kainų ar kitų išlaidų piliečiams ir įmonėms, kai nenumatyta atitinkama kompensacija;

20. mano, kad išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo tikslas turėtų būti įgyvendinamas taikant atitinkamai valstybei narei palankiausią ir veiksmingiausią būdą, ypač jos socialiai pažeidžiamoms grupėms. Ateityje pereinat prie atsinaujinančiųjų energijos išteklių, taip pat svarbu atsižvelgti į kiekvienos valstybės narės, taip pat kiekvienos regiono ir vietos valdžios institucijos prerogatyvą, nustatyti savo energijos rūšių derinį ir bendrą energijos tiekimo struktūrą;

21. pabrėžia, kad tiek ES teisės aktų kontekste, tiek ir savo būsime darbe Komisija turėtų atlikti svarbų vaidmenį gerinant ES visuomenės žinias ir supratimą apie atsinaujinančiosios energijos technologijų naudojimą ir atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybos skatinimą, nes visuomenės pasipriešinimas tam tikroms atsinaujinančiųjų išteklių energijos technologijoms arba gamybos būdams, kartu su taisyklėmis, kurios nepritaikytos prie technologinės plėtros, yra didelė kliūtis atsinaujinančiųjų išteklių energijos plėtrai. Taip pat svarbu ne tik didinti vietos bendruomenės informuotumą, bet ir informuoti, kad atsinaujinančioji energija duoda praktinės naudos visų pirma vietos bendruomenei;

22. pažymi, kad ypatingą dėmesį reikėtų skirti sprendimams, kurie padėtų šalinti didelius energijos kainų (įskaitant visas susijusias išlaidas) skirtumus galutiniams virtotojams ES vidaus rinkoje. Didesnis atsinaujinančiųjų išteklių naudojimas energetikos sistemoje taip pat turėtų būti vertinamas atsižvelgiant į galutinių virtotojų sąnaudas. Šioje srityje galimybės ieškoti novatoriškų ir ekonomiškai efektyvių sprendimų virtotojams dar toli gražu neišnaudotos;

Poveikio klimatui neutralizavimas iki 2050 m.

23. primena, kad reikėtų atsižvelgti į papildomas pastangas, kurias deda regionai, turintys izoliuotas elektros energijos sistemas, kurioms dar netaikomi inovaciniai technologiniai sprendimai siekiant užtikrinti sujungimą su kitais integruotais tinklais, pavyzdžiui, atokiausi regionai, kuriuose reikia apsvastyti alternatyvius sprendimus, kartu galinčius užtikrinti energijos tiekimo saugumą, kokybę ir poveikio klimatui neutralumą;

24. mano, kad iki 2050 m. šiltnamio efektą sukeliančių dujų ir (arba) poveikio klimatui neutralumo tikslą galima pasiekti tik susiejant energijos taupymą, energijos vartojimo efektyvumą, pastangas atsinaujinančiosios energijos srityje ir atliekinės šilumos naudojimą. Siekiant sumažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimą visuose sektoriuose, reikia ne tik didinti energijos vartojimo efektyvumą ir skatinti naudoti atsinaujinančiuosius energijos išteklius, bet ir plėsti jungtis su pagrindine infrastruktūra;

25. atkreipia dėmesį į tai, kad norint visoje Europoje iki 2050 m. pasiekti poveikio klimatui neutralumo tikslą, kiekvieno regiono energetikos sistemai svarbu ne didinti esamos žaliosios energijos procentinę dalį atsižvelgiant į bendrą suvartojamą energiją, bet parengti konkrečius kiekvieno regiono planus pasiekti bendrą ES tikslą, t. y. nustatyti, kokią dalį bendrame kiekvieno regiono suvartojime sudarys jo žalioji energija. Atsižvelgiant į ligšiolinius pasiekimus⁽¹⁾, akivaizdu, kad atskirose valstybėse narėse ir regionuose reikės labai nevienodų pastangų energetikos sistemai integruoti. Kai kurie regionai turės imtis veiksmų, kad padidintų suvartojamos energijos dalį, kurią sudaro žalioji energija. Kitiems regionams teks imtis būtinų priemonių energijos vartojimo efektyvumui didinti, o dar kitiems – pagrindinei infrastruktūrai gerinti. Todėl regioninis požiūris į ES energetikos sistemos integracijos strategijos įgyvendinimą vietoje yra būtina dinamiškos neutralizuoto poveikio klimatui ekonomikos sąlyga;

Jūrų atsinaujinančiųjų išteklių energijos technologijų perspektyvos

26. palankiai vertina „ES jūrų atsinaujinančiųjų išteklių energijos potencialo išnaudojimo žengiant į neutralaus poveikio klimatui ateitį strategiją“; pabrėžia, kad reikia konkretaus planavimo, kad atsinaujinančiųjų energijos išteklių pajėgumas, įskaitant įrengtą jūros vėjo jėgainių pajėgumą, būtų padidintas. Norint pasiekti 2030 m. ir 2040 m. klimato tikslus, reikia

⁽¹⁾ Eurostatas, „Share of renewable energy in the EU up to 19,7 % in 2019“, <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/ddn-20201218-1>

artimiausiu metu išplėtoti įsitvirtinusius ir ekonomiškai efektyvius atsinaujinančiuosius energijos išteklius, pavyzdžiui, vėjo energiją sausumoje ir saulės energiją. Valstybėms narėms reikia plėtoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją, kad iki 2050 m. būtų pasiektas nulinės taršos tikslas ir poveikio klimatui neutralumas. Todėl šis plėtojimas taip pat svarbus vandenilio gamybai iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių siekiant sumažinti sektorių, kuriuose sunku sumažinti išmetamą teršalų kiekį, priklausomybę nuo iškastinio kuro;

27. pritaria, kad reikia tikslingai remti naujas atsinaujinančiųjų išteklių energijos technologijas (pvz., hidroenergią, geotermiją, saulės energiją, potvynių, bangų ir plūdriąsias jūros vėjo ar saulės energijos jėgaines, vandenilio gamybą jūroje). Kartu atitinkami technologiniai sprendimai turėtų padėti suderinti ES ekonominius ir aplinkos apsaugos tikslus; pabrėžia, kad tuo pačiu metu yra būtinas aiškus planas, siekiant toliau plėtoti tinklus ir atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybos įrenginius, pavyzdžiui, tinklus jūroje ir jūros vėjo energijos gamybą, užtikrinant tiesioginę sąsają su tarpvalstybinėmis jungtimis. Energijos gamyba jūroje ir tarpvalstybinis energijos perdavimas padėtų sutaupyti daug išlaidų ir naudojamos jūrų erdvės. Tačiau žvejyba ir vandens transportas neturi būti ribojami;

28. ragina, atsižvelgiant į biologinę įvairovę nustatyti aiškius ir praktinius reikalavimus dėl jūroje esančių atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimo. „Žaliosios energijos“ ir „biologinės įvairovės“ tikslai neturėtų būti laikomi vienas kitam prieštaraujančiais. Reikia rasti konkrečių būdų, kaip tai realizuoti, kad būtų galima greičiau išnaudoti jūrų išteklių energijos potencialą ir užtikrinti konkretų jūrų erdvės planavimą, kuris atitiktų ne tik gamtos įvairovės reikalavimus mažiau trikdančią jūrų augaliją ir gyvūniją, bet ir piliečių pageidavimą išsaugoti jūrų kraštovaizdį, nuolat augantį ekologinio turizmo potencialą ir natūralios aplinkos patrauklumo reikalavimus;

29. primena salų ir atokiausių regionų potencialą plėtoti atsinaujinančiąją jūrų energiją, kuri galėtų atlikti esminį vaidmenį pereinant prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos ir kuri būtų naudinga pramonei, ekonomikai ir visuomenei visoje ES;

30. atkreipia dėmesį į tai, kad naudojant jūrų išteklių energiją galima sukurti naujų darbo vietų arba perkvalifikuoti daugiau darbuotojų, tačiau tai neturėtų riboti esamų užimtumo formų ir jų teikiamų galimybių. Labai svarbu perkvalifikuoti darbuotojus atsižvelgiant į konkrečius jūrų atsinaujinančiųjų išteklių energijos sektoriaus poreikius;

31. ragina ES jūrų atsinaujinančiųjų išteklių energijos strategijoje ypatingą vaidmenį skirti uostams. Juos reikėtų modernizuoti, kad uostai galėtų pasinaudoti naujomis verslo galimybėmis, kurias teikia energijos gamybos jūroje įrenginių surinkimas, gamyba ir priežiūra;

32. palankiai vertina Komisijos nuomonę, kad norint įgyvendinti „ES jūrų atsinaujinančiųjų išteklių energijos potencialo išnaudojimo žengiant į neutralaus poveikio klimatui ateitį strategijoje“ pasiūlytą plėtrą, reikia bendradarbiauti su visais suinteresuotaisiais subjektais – valstybėmis narėmis, vietos ir regionų valdžios institucijomis, ES piliečiais, socialiniais partneriais ir NVO; pabrėžia, kad norint užtikrinti nuolatinę ir didėjančią pažangą jūrų atsinaujinančiųjų išteklių energijos srityje, reikia užtikrinti teisinį tikrumą ir aiškumą, nes investicijos paprastai yra labai imlios kapitalui, ypač ankstyvuose projektų etapuose;

Išmetamo metano kiekio mažinimo ES strategija. Naujos galimybės

33. pažymi, kad remiantis „Išmetamo metano kiekio mažinimo ES strategija“ ES tenka tik 5 proc. viso pasaulyje išmetamo metano kiekio. Tačiau net plačiausio užmojo ES planai sumažinti išmetamą metano kiekį turėtų nedidelį poveikį pasaulio mastu išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimui. Importuoti į vidaus rinką turėtų būti leidžiama tik iš tų šalių (ar jų regionų), kurios taiko tuos pačius šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo standartus. Tai yra vienintelis būdas užtikrinti, kad ES nustatyti kovos su klimato kaita tikslai nepakenktų ES ir jos įmonių konkurencingumui pasaulyje;

34. ragina greičiau nustatyti metano nuotėkius tiek įgyvendinant programą „Copernicus“, tiek taikant kitas priemones, jei pagal programą „Copernicus“ pakankamai duomenų pateikti neįmanoma. Labai svarbu tiksliai nustatyti, kur trečiojoje šalyse išmetamas didelis metano kiekis. Ši informacija turi būti skelbiama viešai, kad ES piliečiai galėtų priimti informaciją pagrįstus sprendimus, ar pirkti tokiose vietose pagamintas prekes. Remiantis Tarptautinės energetikos agentūros „Pasaulio

energetikos apžvalga“, naftos ir dujų įrenginiai visame pasaulyje išmeta labai skirtingą metano kiekį. Todėl šioje srityje yra daug galimybių sumažinti išmetamą metano kiekį. Reikės ne tik ES užkirsti kelią metano išsiskyrimui gamybos, transporto ir regeneravimo grandinėse, bet ir neleisti importuoti iškastinio kuro, kurį išgaunant, perdirbant ir transportuojant išsiskyrė metanas;

35. atkreipia dėmesį į tai, kad „Išmetamo metano kiekio mažinimo ES strategijoje“ nurodoma, kad apie 41 proc. pasaulinio išmetamo metano kiekio išsiskiria iš gamtinių (biogeninių) šaltinių, pavyzdžiui, šlapynėse ar per miškų gaisrus. ES pirmenybę turėtų teikti miškų gaisrų prevencijai ir veiksmingai kovai su jais, nes jie ne tik daro poveikį atšilimui, bet ir gali padaryti didelę žalą gamtai, žmonėms ir verslui Europoje. RK taip pat ragina apsvarstyti, koku mastu ES galėtų veiksmingiau prisidėti prie miškų gaisrų gesinimo ir jų prevencijos trečiosiose šalyse, kuriose kasmet dega dideli miškų plotai;

36. kartu ragina užtikrinti, kad metano išmetimo mažinimo tikslai nepakenktų Europos regionų konvergencijai ir dėl to nedidėtų Europos regionų socialiniai ir ekonominiai skirtumai;

37. nustatant BŽŪP (bendra žemės ūkio politika) ragina imtis veiksmingų priemonių žemės ūkyje išmetamo metano kiekiui sumažinti. Šiuo požiūriu taikant naujas ekologines sistemas svariai prisidėti gali tiek mažų sąnaudų sistemos, pavyzdžiui, ganymas, tiek dirvožemio apsaugos priemonės;

38. ragina daugiau dėmesio skirti Europos gamintojams kuriant ir taikant technologijas, kad dėl metano išmetimo mažinimo tikslų piliečiai ir įmonės, ypač ūkininkai, nepatirtų dar didesnių išlaidų. Kartu reikia užtikrinti, kad dėl žemės ūkio sektoriuje išmetamo metano kiekio mažinimo nedidėtų maisto produktų kainos;

Išvados

39. pabrėžia, kad svarbu ne tik išnaudoti naujas energijos gamybos iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių galimybes, bet ir užtikrinti, kad Europos tinklas būtų prioritetine tvarka išplėstas ir kad kiekvienas regionas būtų prijungtas prie bendro Europos energetikos tinklo. Tai leis skirtingose vietovėse esantiems atsinaujinantiesiems energijos ištekliais geriau vienas kitą papildyti. Be to, skubiai reikia būtiniausių standartų elektros tiekimui užtikrinti ir tinklo stabilumui išsaugoti;

40. atkreipia dėmesį į tai, kad svarbu atsižvelgti į esamus regioninius skirtumus, ypač kalbant apie kaimo ir retai apgyvendintas vietas, ir remti ekonomiškai veiksmingus sprendimus užtikrinant, kad Europos piliečiams, ypač pažeidžiamų gyventojų grupėms, ir įmonėms sumažėtų su energijos vartojimo mažinimu susijusios išlaidos siekiant išvengti galimų energijos nepritekliaus sąlygų blogėjimo pažeidžiamiausiems asmenims;

41. pažymi, kad COVID-19 pandemija sustiprina poreikį vykdyti energetikos pertvarką, kuria prisidedama prie tvaresnės visuomenės ir ekonomikos ir užtikrinamas kiekvieno Europos regiono gebėjimas krizių metu teikti pagrindines paslaugas. Pertvarka turi būti sąžininga, palaipsninė ir negrįžtama, nes trumpalaikiai netvarūs sprendimai gali padaryti daugiau žalos nei duoti naudos;

42. pabrėžia, kad vietos ir regionų valdžios institucijas reikia sistemingiau įtraukti į sprendimų priėmimo procesą vykstant energetikos pertvarkai. Būtina užtikrinti atitinkamų vietos ir regionų valdžios institucijų dalyvavimą rengiant nacionalinius energetikos ir klimato srities veiksmų planus, prireikus pasitelkiant daugiapakopį dialogą klimato ir energetikos klausimais. RK dar kartą ragina valstybes nares ir Komisiją sukurti nuolatinę platformą daugiapakopiam dialogui klimato ir energetikos klausimais. Tai galėtų paskatinti aktyvų vietos ir regionų valdžios institucijų, pilietinės visuomenės organizacijų, verslo ir kitų suinteresuotųjų subjektų dalyvavimą nustatant energetikos pertvarką. RK atkreipia dėmesį į tai, kad priėmus Europos Parlamento ir Tarybos Atsinaujinančiųjų išteklių energijos direktyvą (ES) 2018/2001⁽²⁾, buvo sukurtas labai geras pagrindas steigti atsinaujinančiųjų išteklių energijos bendruomenes. Valstybės narės raginamos įgyvendinti šią direktyvą, siekiant paskatinti piliečius aktyviau dalyvauti piliečių energetikos bendruomenėse;

⁽²⁾ 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/2001 dėl skatinimo naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją (OL L 328, 2018 12 21, p. 82).

43. atkreipia dėmesį į tai, kad siekiant naujų tikslų būtina bendradarbiauti su vietos ir regionų valdžios institucijomis ir tinkamai informuoti visuomenę ir įmones ir ugdyti jų sąmoningumą. Tai yra tvarios mūsų ateities kūrimo pagrindas;

44. pabrėžia, kad, atsižvelgiant į piliečių dalyvavimo svarbą, svarbu suvokti, kad veiksmingas ES energetikos sistemos integracijos strategijos įgyvendinimas neįsivaizduojamas be iniciatyvų, skatinančių informacijos srautą „iš apačios į viršų“, keitimąsi informacija ir mokymą vietos lygmeniu. RK pažymi, kad tinkamas suinteresuotųjų subjektų dalyvavimas ne tik paskatins visuomenės pritarimą įgyvendinamoms politikos priemonėms, bet ir sudarys galimybę išsamiai bei skaidriai įvertinti padarytą pažangą.

Bruselis, 2021 m. gegužės 7 d.

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Europos regionų komiteto nuomonė „2021–2027 m. skaitmeninio švietimo veiksmų planas“

(2021/C 300/12)

Pagrindinė pranešėja

Gillian COUGHLAN (IE / Renew Europe), Korko grafystės tarybos narė

Pamatinis dokumentas

Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „2021–2027 m. skaitmeninio švietimo veiksmų planas. Švietimo ir mokymo pritaikymas prie skaitmeninio amžiaus“

COM(2020) 624

POLITINĖS REKOMENDACIJOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

1. atkreipia dėmesį į tai, kad dėl COVID-19 pandemijos nustatytų socialinių apribojimų šiuolaikinė visuomenė buvo pastūmėta vis sparčiau žengti į „skaitmeninį amžių“ švietimo srityje;
2. vis dėlto ragina nepamiršti, kad kalbėdami apie švietimą ir mokymą turime omenyje mažų vaikų, įtakai pasiduodančių paauglių ir smalsumo skatinamų suaugusiųjų kritinio mąstymo ugdymą, prekybininkų, specialistų, fizinių darbą dirbančių darbuotojų, priežiūros specialistų, paslaugų sektoriaus darbuotojų, verslininkų ir ūkininkų įgalėjimą įgyjant fizinių ir intelektualinių įgūdžių – trumpai tariant, visada galvojame apie žmones;
3. įspėja, kad šiuo požiūriu svarbu atskirti skaitmeninį švietimą nuo internetinio ar nuotolinio mokymosi, kuris buvo skubotai įvestas pirmojo karantino metu ir pritaikytas vėlesnių apribojimų metu. Šiandienos realybė neatitinka Europos skaitmeninio švietimo vizijos;
4. sutinka, kad COVID-19 krizė taip pat atskleidė pagrindinius veiksmingo skaitmeninio švietimo ir mokymo aspektus ir paspartino šio pokyčio tempą, išryškino skaitmeninio švietimo stipriąsias ir silpnąsias puses, galimybes ir ribas;
5. primena, kad švietimo sistemų organizavimas priklauso nacionalinei kompetencijai pagal kiekvienos valstybės narės vidaus kompetencijos sričių paskirstymo sistemą, tačiau naujiems uždaviniams spręsti reikia didesnio koordinavimo Europos lygmeniu ar tvirtesnės rėmimo priemonės Europos švietimo erdvėje: turi būti taikomi tarptautiniai technologiniai standartai ir ES rekomendacijos;
6. pakartoja ⁽¹⁾, kad vietos ir regionų valdžios institucijų parama švietimui ir skaitmeninei įtraukčiai yra labai svarbi tiek moksleiviams ir (arba) studentams, tiek visuomenės nariams;
7. palankiai vertina pastarųjų dviejų dešimtmečių Europos Sąjungos pastangas gerinti Europos piliečių skaitmeninius įgūdžius, kurių rezultatas – 2021–2027 m. skaitmeninio švietimo veiksmų planas, ir tikslą sudaryti palankesnes sąlygas užtikrinti aukštos kokybės, įtraukų, prieinamą, veiksmingą, įtraukiantį švietimą, integruojant nuotolinį, internetinį ir mišrųjį mokymo metodą;
8. pabrėžia skaitmeninės sanglaudos sąvokos svarbą, kaip išdėstyta nuomonėje „Skaitmeninė Europa visiems“ ⁽²⁾, nes tai svarbus papildomas tradicinės ekonominės, socialinės ir teritorinės sanglaudos sąvokos, apibrėžtos ES sutartyje, matmuo; ragina į šią sąvoką įtraukti švietimo sritį ir į ją atsižvelgti ateityje darant Sutarties pakeitimus. Tai yra būtinas žingsnis siekiant spręsti visuomenės uždavinius, atsižvelgiant į nuolat didėjančius skaitmeninio poreikius, kartu užtikrinant, kad nė vienas asmuo ir nė vienas regionas neliktų nuošalyje;

⁽¹⁾ RK nuomonė „Europos švietimo erdvės sukūrimas iki 2025 m.“, 2021 m. kovo mėn.

⁽²⁾ COR-2019-03332, RK nuomonė „Skaitmeninė Europa visiems. Pažangių ir įtraukių skaitmeninių sprendimų taikymas vietoje“, priimta 2019 m. spalio mėn.

Skaitmeninis raštingumas visiems

9. suprantą, kad skaitmeniniai įgūdžiai svarbūs ne tik darbo rinkos požiūriu, nes jie atlieka vis svarbesnį vaidmenį mūsų piliečių privačiame ir viešajame gyvenime, visų pirma mokymosi, informacijos ir produktų prieinamumo, taip pat viešųjų ir privačiųjų paslaugų, socialinės įtraukties, laisvalaikio srityse ir jie kasdien praktiškai taikomi daugelyje kitų sričių;

10. rekomenduoja, kad Skaitmeninio švietimo veiksmų planas būtų grindžiamas geriausia praktika, kaip tai vyksta kituose sektoriuose, pavyzdžiui, verslo, kartu išlaikant švietimo specialistų kompetenciją ir didelę reikšmę teikiant asmeniniam indėliui klasėje;

11. yra įsitikinęs, jog būtina užtikrinti, kad skaitmeninis švietimas pasiektų ir pažeidžiamiausias visuomenės grupes ir asmenis ir palengvintų socialinę sanglaudą. Europos Sąjunga turi dėti daug pastangų, kad būtų sukurta visuomenė, kurioje visi galėtų dalyvauti, neatsižvelgiant į amžių, lytį, socialinę padėtį, etninę kilmę, fizinius ir intelektualinius gebėjimus;

12. be to, įspėja, kad siekiant įveikti skirtumus, atsirandančius dėl gyventojų išsibarstymo ir izoliacijos palyginti su dideliais miestais, bus labai svarbu užtikrinti kaimo vietovių ir miestų švietimo įstaigų junglumą atokiose ir izoliuotose teritorijose, ir pabrėžia, kad skaitmeninio atotrūkio tarp didelių miestų, kaimo vietovių, atokių vietovių bei salų klausimas turi būti tinkamai sprendžiamas įgyvendinant Skaitmeninio švietimo veiksmų planą ir nacionalines priemones, kuriomis jis bus įgyvendintas;

13. ragina Europos Komisiją aktyviai skatinti neigaliųjų teisę į įtraukų skaitmeninį švietimą ir ragina Komisiją ir valstybes nares kuo greičiau nustatyti neigaliesiems skirtus ir jiems pritaikytus skaitmeninio švietimo modelius, į juos investuoti ir dalytis susijusia informacija. Be to, reiktų atsižvelgti į pažeidžiamų grupių švietimo ir gebėjimų poreikius ir juos patenkinti užtikrinant vienodas galimybes gauti aukštos kokybės pagrindinį išsilavinimą;

14. taip pat svarbu atsižvelgti į tautinių mažumų poreikius ir sudaryti sąlygas kurti turinį, atitinkantį jų teisę mokytis gimtąja kalba, ir juo naudotis;

Skaitmeninio švietimo ir perėjimo prie skaitmeninių technologijų sankirta

15. atkreipia dėmesį į tai, kad nuo šiol visuomenė ir Europos bei pasaulio ekonomika ieškos žmonių, turinčių įgūdžių ir gebėjimų tapti šio naujo skaitmeninio pasaulio architektais, statytojais ir natūraliais nariais, ir pabrėžia, kad tam reikia investuoti į bazinių ir aukšto lygio skaitmeninių įgūdžių nustatymą, mokymą ir įgijimą;

16. apgailestauja, kad net 35 proc. Europos aktyvios darbo jėgos šiuo metu neturi bazinių skaitmeninių įgūdžių ⁽³⁾, nors šis skaičius pamažu ir didėja, o 90 proc. darbo vietų šiuo metu reikia bent minimalaus skaitmeninio raštingumo. Dėl numatomos skaitmeninės pertvarkos būtinų bazinių skaitmeninių įgūdžių apimtis ir lygis labai išaugs;

17. yra labai susirūpinęs dėl to, kad tarp dirbančių ir bedarbių, vyresnio amžiaus asmenų ir žemesnio išsilavinimo suaugusiųjų esama aiškaus bazinių skaitmeninių įgūdžių atotrūkio ⁽⁴⁾ ir akivaizdžiai didėja skaitmeninio švietimo atotrūkis tarp moterų ir vyrų. Merginų skatinimas rinktis gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos, (menų) ir matematikos (angl. STE (A)M) studijas (siekiama sumažinti lyčių nelygybę skaitmeninėje srityje) bus žingsnis teisinga linkme; ragina Europos Komisiją ir valstybes nares pasinaudoti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės, Skaitmeninės Europos programos, programos „Erasmus+“, programos „Europos horizontas“ ir Europos socialinio fondo įgyvendinimu skatinti moterų dalyvavimą gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos, (menų) ir matematikos srityse, siekiant užtikrinti, kad teikiant paramą skaitmeninio švietimo paslaugų teikėjams šis atotrūkis būtų sumažintas;

18. taip pat reiškia susirūpinimą dėl kaimo vietovėse esančio aiškaus skaitmeninio atotrūkio visoje švietimo bendruomenėje (pedagogų, besimokančiųjų ir šeimų); ragina Europos Komisiją ir valstybes nares panaudoti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę bei Europos socialinį fondą, kad finansavimu būtų užtikrintas šio atotrūkio sumažinimas, skiriant tikslinių investicijų tiems regionams, kurie susiduria su demografinėmis problemomis ir patiria didelį ir nuolatinį investicijų trūkumą, numatant stabilius ir ilgalaikius projektus, turinčius poveikio visai švietimo bendruomenei;

⁽³⁾ Europos Audito Rūmai „EU actions to address low digital skills“ (ES veiksmas, kuriais siekiama spręsti prastų skaitmeninių įgūdžių problemą), Apžvalga Nr. 2, 2021 m.

⁽⁴⁾ Ten pat.

19. šiuo tikslu taip pat remia Igdūžių darbotvarkės tikslą užtikrinti, kad iki 2025 m. 70 proc. 16–74 metų amžiaus asmenų turėtų bent pagrindinių skaitmeninių įgūdžių;

20. be to, rekomenduoja, kad neatsižvelgiant į tai, kokie įgūdžiai ugdomi, į visas mokymo ir pameistrystės programas būtų įtrauktas skaitmeninis elementas, apimantis ne tik Skaitmeninių galimybių stažuočių iniciatyvą, ir kad siūloma Europos mainų platforma sukurtų šiems kursams skirtą turinį, panašų į tarptautinį kompiuterio vartotojo pažymėjimą (ICDL), papildant Europos skaitmeninių įgūdžių pažymėjimą, kuris bus grindžiamas savęs vertinimo metodu;

21. pabrėžia, jog būtina skubiai užtikrinti, kad skaitmeninis švietimas taptų neatsiejama mokymosi visą gyvenimą dalimi, ir ragina privatųjį ir viešąjį sektorius prisiimti atsakomybę už žmonių švietimą ir mokymą, kad jie išliktų konkurencingi ir būtų prisitaikę prie darbo rinkos, kartu galėtų visapusiškai tobulėti savo asmeniniame gyvenime;

Skaitmeninis švietimas. Galimybės ir iššūkiai

22. mano, kad švietimo skaitmeninimas gali būti labai naudingas, jei jis būtų orientuotas į besimokantįjį, atitiktų amžių ir juo būtų siekiama vystymosi. Taip būtų užtikrintas visiems prieinamas, įtraukus švietimas ir numatyti ištekliai, kad visi galėtų gauti kokybišką mokymą, ir būtų įgyvendinta teisė į mokslą kaip pagrindinė žmogaus teisė;

23. ragina skirti tiesioginį viešąjį finansavimą naujiems mokymo modeliams kurti ir XXI-ojo amžiaus gebėjimams skatinti visais švietimo lygmenimis – nuo mokyklų iki universitetų, taip pat toliau paprastinti ES finansavimo programų struktūrą, taip sudarant sąlygas dalyvauti didesniai suinteresuotųjų subjektų ratui ir plėsti pramonės ir akademinės bendruomenės partnerystes;

24. ragina skatinti etiškesnį dirbtinio intelekto taikymą ir duomenų naudojimą pedagogų švietimo ir mokymo srityje ir pagal programą „Europos horizontas“ remti su moksliniais tyrimais ir inovacijomis susijusią veiklą;

25. ragina Europos Komisiją skleisti informaciją apie įvairias finansavimo programas ir priemones naudojantis nesudėtingais informacijos ir komunikacijos kanalais ir remiant decentralizuotą įgyvendinimo sistemą per įvairius ES tinklus, pavyzdžiui, skaitmeninių inovacijų centrus, ir sudaryti galimybes jomis naudotis;

26. siūlo savo pagalbą organizuojant informuotumo didinimo kampaniją „Connectivity4Schools“;

27. yra susirūpinęs dėl to, kad daugėja skaitmeninio smurto ir priekabiavimo atvejų, ir pabrėžia, kad pasitelkiant švietimą reikia užkirsti kelią tokiam elgesiui;

28. ragina pirmiausia taikyti kuponų sistemą, dalyvaujant regionams ir miestams, siekiant paskatinti mokslinius tyrimus ir plėtrą skaitmeninio švietimo galimybių srityje;

29. yra susirūpinęs dėl praėjusiais metais daugelio moksleivių ir mokytojų visuose Europos miestuose ir regionuose išreikšto nepasitenkinimo nepakankamu junglumu ir įranga; pakartoja ⁽⁹⁾, kad reikia keisti vietos švietimo infrastruktūros plėtros prioritetus ir kad vietos ir regionų valdžios institucijos remis perėjimą prie modernios, funkcionalios, skaitmeninės ir žaliosios švietimo infrastruktūros savo bendruomenėse; kita vertus, ragina nacionalines vyriausybes, pasitelkiant ES, nacionalinį finansavimą arba partnerystės su vietos įmonėmis programas, visiems mokytojams ir moksleiviams suteikti tinkamą skaitmeninį mokymo prietaisą, taip pat galimybę nemokamai naudotis skaitmeninės komunikacijos ir švietimo programėlėmis ir platformomis;

30. pabrėžia, kad dėl pasaulinės pandemijos paaiškėjo, kokie nepakeičiami yra mokytojų įgūdžiai. Žmogiškasis bendravimas, diskusijų vedimas, drąsinimas, demonstravimas, aiškinimas, taisymas, vertinimas, konsultacijos, parama, dalykinės žinios ir patirtis – visa tai daro mokytojai; prašo šiuos įgūdžius ugdyti taip, kad jie atitiktų skaitmenines sistemas, nes mokytojai atlieka lemiamą vaidmenį naudojant ir integruojant skaitmenines technologijas mokymo ir mokymosi tikslais;

31. vis dėlto įspėja, kad švietimo technologijos turėtų likti priemone, o ne pakeisti kontaktinį švietimą, nes žmonių sąveika yra labai svarbi besimokančiųjų gerovei ir vystymuisi, įskaitant mokytojų ir besimokančiųjų, taip pat besimokančiųjų tarpusavio bendravimą;

⁽⁹⁾ RK nuomonė „Europos švietimo erdvės sukūrimas iki 2025 m.“, 2021 m. kovo mėn.

32. yra susirūpinęs dėl naujausių tyrimų rezultatų ⁽⁶⁾, iš kurių matyti, kad tik 40 proc. mokytojų jaučiasi pasirengę mokymui naudoti skaitmenines technologijas;
33. siūlo, kad mokytojų rengimo modeliai visoje Europos Sąjungoje būtų labiau suderinti stiprinant mūsų universitetų ir tęstinio mokytojų mokymo centrų bendradarbiavimą, ir ragina universitetiniuose miesteliuose steigti fizinius centrus, kad visos švietimo sistemos mokytojai galėtų pasinaudoti kvalifikacijos kėlimo ir kokybiško tęstinio profesinio tobulėjimo galimybėmis; be to, siūlo užtikrinti, kad turinys, naudojamas tęsiniam mokytojų mokymui, būtų atvirai prieinamas ir pakartotinai panaudojamas kasdieninėje mokymo veikloje;
34. pritaria skaitmeninio švietimo turinio sistemų idėjai; vis dėlto norėtų būti užtikrintas, kad bus skiriamas finansavimas regionų lygmeniu, siekiant užtikrinti, kad visi mokytojai jaustųsi šių centrų dalimi ir kad regioninės kalbos būtų remiamos pritaikant išteklius visiems;
35. siūlo, kad Europos skaitmeninio švietimo turinio sistema turėtų savo technologijų inkubatorių, kuris kurtų turinį, standartizuotą pagal modelį „Shareable Content Object Reference Model“ (SCORM) ir kokybišką pagal atvirųjų švietimo išteklių modelį, ir padėtų mokytojams ir kitiems specialistams kurti turinį ir mokymo programas bei vertinimo išteklius, laikantis pirmiau minėtų jų rengimo kriterijų. Labai svarbu stiprinti bendradarbiavimą ir keistis mokymo priemonėmis ir geriausia praktika; rekomenduoja, kad šis centras padėtų nacionalinėms švietimo tarnyboms vertinti technologines priemones, kad lėšos būtų investuojamos į geriausias technologijas, būtų vykdoma griežta kontrolė ir tinkamai naudojami visi surinkti duomenys;
36. ragina Komisiją, pasitelkiant tinkamas priemones, pavyzdžiui, pagal programas „Erasmus+“, „Europos horizontas“, „InvestEU“ ir kt., remti visos Europos plataus masto švietimo turinio ir priemonių sklaidos įtraukiu ir daugiakalbiu būdu platformų kūrimą, atsižvelgiant į regionines kalbas;
37. atkreipia dėmesį į ES investicijas į skaitmeninę kultūrą ir pabrėžia Europos skaitmeninės bibliotekos (EUROPEANA) pavyzdį, kai teikiant skaitmeninį turinį apie Europos istoriją ir kultūrą padedama įvairinti mokymą visos Europos Sąjungos mokyklose;
38. remia ir ragina imtis daugiau iniciatyvų, pavyzdžiui, Jungtinio tyrimų centro skaitmeninių mokyklų projektą, kuriuo sudaromos sąlygos rengti nemokamus ir prieinamus atvirus masinio nuotolinio mokymo kursus;
39. pabrėžia, kad būtina švietimo bendruomenės skaitmeninė kultūra. Laikotarpiu, kai visos žinios, atrodo, gali būti prieinamos internete, labai svarbu, kad švietimo bendruomenė gebėtų skirti faktus nuo nuomonių ir juos atsirinkti, taip pat kad galėtų nepriklausomai analizuoti ir lyginti duomenis;
40. taip pat svarbu rasti būdų, kaip padėti tėvams išmokyti savo vaikus naudotis skaitmeniniu švietimu;
41. pažymi, kad šeimos, moksleiviai ir švietimo specialistai pranešė apie rimtus patyčių kibernetinėje erdvėje atvejus; taip pat pažymi, kad ir toliau teikiama ir finansuojama visų amžiaus grupių moksleivių ir studentų psichologinė pagalba;
42. ragina Komisiją atkreipti dėmesį į ypatingą švietimo duomenų pobūdį ir riziką, kylančią dėl nepakankamo keitimosi šiais duomenimis ir jų saugojimo reglamentavimo; taip pat ragina Komisiją įtraukti Europos duomenų apsaugos valdybą į svarstymus dėl konkretaus duomenų, susijusių su moksleiviais ir besimokančiais asmenimis, statuso sukūrimo, ir didinti visų skaitmeniniame švietime dalyvaujančių subjektų (mokytojų, studentų, moksleivių, besimokančiųjų ir tėvų) informuotumą apie kibernetinio saugumo svarbą ir rasti būdų nuolat didinti kibernetinį saugumą šioje srityje.

Briuselis, 2021 m. gegužės 7 d.

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽⁶⁾ EBPO tarptautinis mokymo ir mokymosi tyrimas (TALIS) 2018 m.

Europos regionų komiteto nuomonė „Europos žiniasklaida skaitmeniniame dešimtmetyje: veiksmų planas“

(2021/C 300/13)

Pranešėjas	Jan TREI (EE / EPP), Vymcio savivaldybės tarybos narys
Pamatiniai dokumentai	Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europos žiniasklaida skaitmeniniame dešimtmetyje: gaivinimo ir transformacijos rėmimo veiksmų planas“ COM(2020) 784 <i>final</i>

POLITINĖS REKOMENDACIJOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

Bendrosios pastabos

1. palankiai vertina Europos Komisijos planą supaprastinti paramos audiovizualiniam ir žiniasklaidos sektoriams teikimą ir pabrėžti vietas ir regioninės žiniasklaidos poreikius visoje ES, atsižvelgiant į ekonomikos atgaivinimą ir žaliąją bei skaitmeninę pertvarką;
2. siekia užmegzti dialogą su Komisijos Ryšių tinklų, turinio ir technologijų GD dėl įgyvendinimo priemonių, numatytų kaip praktinis veiksmų plano tęsinys; atsižvelgdamas į tai pabrėžia būtiną fondų ir reglamentų sinergiją Europos, nacionaliniu, regionų ir vietos lygmeniu;
3. sieks padidinti RK, kaip šios srities politinio veikėjo, matomumą kitų ES institucijų, sektorių ir vietos bei regionų suinteresuotųjų subjektų, taip pat plačiosios visuomenės atžvilgiu, siekdamas išplėsti turimą informaciją ir technines žinias bei nukreipti RK politines rekomendacijas į skirtingus sprendimų priėmimo lygmenis;
4. pabrėžia, kad daugelyje valstybių narių atsakomybė už žiniasklaidos ir kultūros sektorių reglamentavimą ir rėmimą tenka regionams, tačiau kitose valstybėse narėse žiniasklaidos politika priklauso valstybės kompetencijai, o atsakomybė už kultūros politiką tenka vietos, regionų ir valstybės lygmenims;
5. mano, kad visais valdžios lygmenimis koordinuojant paramą žiniasklaidos sektoriui yra būtina glaudi partnerystė su vietos ir regionų valdžios institucijomis;
6. palankiai vertina tai, kad siekiant paremti naujų žiniasklaidos sektorių bus pradėta įgyvendinti „InvestEU“ garantija paremta iniciatyva NEWS, pagal kurią ypatingas dėmesys bus skiriamas vietos ir regionų žiniasklaidai;
7. yra įsitikinęs, kad veiksmų planas turės didelį poveikį vietos ir regionų lygmeniu, nes ekonominis, techninis ir kūrybinis žiniasklaidos pliuralizmo tvarumas priklauso nuo daugybės vietos ir regioninės žiniasklaidos priemonių ir institucijų, dalyvaujančių vertės grandinėje, reguliavimo priežiūros procese ir tarpsektoriniame gamybos, žiniasklaidos ir audiovizualinio sektorių bendradarbiavime;
8. pripažįsta ypatingą regionų ir net vietos inovacijų strategijų ir pažangiosios specializacijos garso ir vaizdo bei žiniasklaidos srityje vertę: jos lemia novatoriškus sprendimus ir papildomą poveikį kitiems pagrindiniams viešosios politikos ir ekonominės veiklos sektoriams (švietimo, igūdžių ir sveikatos);
9. ragina Europos Komisiją, rengiant konkrečius instrumentus ir priemones pagal veiksmų planą, skatinti ES valstybių narių kompetentingas institucijas kiek įmanoma aiškiau apibrėžti ir koordinuoti finansinę paramą, teikiamą specialiai vietos ir regioninei žiniasklaidai pagal atitinkamas ES programas ir ypač pagal ekonomikos atgaivinimo priemones, ir pats stengiasi padėti skleisti šią informaciją susijusiems regionų ir vietos subjektams;

10. ragina Europos Komisiją, atsižvelgiant į būsimus Europos naujienų žiniasklaidos forumus ir iniciatyvas dėl perspektyvų Europos žiniasklaidos sektoriuje, ypatingą dėmesį skirti tam, kad būtų užtikrintas kuo platesnis vietos ir regionų žiniasklaidos atstovavimas ir dalyvavimas;

11. ypač pabrėžia, kad būtina skatinti mažas ir vidutines audiovizualines ir žiniasklaidos įmones; ragina konsultuotis su jomis ir jas įtraukti toliau plėtojant iniciatyvas, tokias kaip pagal paprogramę MEDIA sukurtas rinkos portalas startuoliams ir veiklą plečiančioms įmonėms remti skirtos kūrybinių inovacijų laboratorijos;

12. atkreipia dėmesį į tai, kad bent pereinamuoju laikotarpiu labai svarbūs yra neelektroniniai laikraščiai ir informaciniai biuleteniai, kurių vyresni žmonės nenori iškeisti į elektroninius leidinius, ir į tai, kad leidėjams reikia ir toliau sudaryti ekonominių požiūriu palankias laikraščių pristatymo sąlygas, ypač kaimo vietovėse;

13. ragina ypatingą dėmesį skirti bendruomenės žiniasklaidai, kaip „trečiajam transliavimo sektoriui“ (paprastai savarankiškai organizuojamai, dalyvaujančiai, ne pelno siekiančiai žiniasklaidai, orientuotai į vietos teritorines bendruomenes ir (arba) interesų grupes). Visi valdžios lygmenys raginami deramai pripažinti bendruomenės žiniasklaidą;

14. apgailestauja, kad neatsižvelgiama į ypatingą mažų šalių (rinkų) padėtį, kurią lemia jų specifinės aplinkybės, ypač susijusios su ES mažųjų kalbomis arba ne Europos kalbomis, kuriomis kalba migrantų grupės;

15. ragina Europos Komisiją skirti ypatingą dėmesį ir teikti specialią paramą tiek viešajai, tiek privačiai žiniasklaidai ir audiovizualiniam sektoriui, kurie kuria turinį ir kūrinius, dirba ir siūlo savo paslaugas kitomis oficialiosios kalbos statusą turinčiomis kalbomis ir mažųjų kalbomis, kurios vartojamos Europos regionuose, taip prisidedant prie šių kalbų normalizavimo ir pagarbos regionų kultūrų įvairovei bei užtikrinant jų gyventojų kalbines teises. Tokia parama, kuri turėtų būti teikiama kaip specialus šių žiniasklaidos priemonių finansavimas, yra ypač reikalinga, kad jos galėtų plėtoti savo skaitmeninę transformaciją ir taip užtikrinti savo dalyvavimą ir veikimą skaitmeninėje aplinkoje;

16. palankiai vertina priemones, kuriomis remiamas ir pabrėžiamas svarbus visuomeninių transliuotojų vaidmuo regionų ir vietos lygmeniu;

17. rekomenduoja Europos Komisijai numatyti konkrečias priemones vietos ir regionų žiniasklaidai remti iš 2021–2027 m. laikotarpiui numatytų ES lėšų;

Bendras veiksmų plano vertinimas

18. išspėja, kad nereikėtų nepamiršti, kad svarbu investuoti į skaitmeninį raštingumą, kuris yra būtina naudojimosi skaitmenine žiniasklaida sąlyga;

19. apgailestauja, kad vietos naujienų žiniasklaidai skirtos politikos priemonės įmonėms iki šiol nepakankamai padėjo įgyvendinti pokyčius, žengti nauju keliu ir kurti bei įtvirtinti skaitmeninei pertvarkai skirtus perspektyvius verslo ir pelno modelius;

20. pažymi, kad dešimt veiksmų plane nurodytų priemonių savo turiniu tenkina daugelį šio sektoriaus poreikių ir kartu gali būti naudojamos vietos ir regioninės žiniasklaidos plėtrai skatinti; tačiau pažymi, kad veiksmų plane nėra aiškiai pripažįstama daugelio ES valstybių narių regionų valdžios institucijų kompetencija žiniasklaidos ir audiovizualinėje srityje;

21. ypač rekomenduoja visapusiškai pripažinti tokią kompetenciją ir palengvinti vietos ir regionų valdžios institucijų dalyvavimą struktūriniame dialoge dėl konkrečių veiksmų plano veiksmų, ypač dėl 1 ir 7 veiksmų;

22. mano, kad gerai parengtas reglamentavimas ir strategija kartu su specialiai pritaikytomis paramos priemonėmis gali sukurti aplinką, kurioje vietos ir regioninės žiniasklaida galėtų sėkmingai atremti iššūkius, susijusius su ekonomikos atsigavimu, verslo žalinimu ir skaitmeninimu;

23. atkreipia dėmesį į tai, kad šis sektorius ne tik turėtų galėti finansuoti turinio gamybą ir platinimą, bet ir ES politikoje turėtų būti pripažinta, kad audiovizualinis ir žiniasklaidos sektoriai negali būti reguliuojami taip pat, kaip kiti sektoriai; pabrėžia, kad reikalinga ES politika, kuri leistų Europos žiniasklaidos pramonei ir toliau kurti konkurencingą turinį sąžiningoje skaitmeninėje aplinkoje;

24. ragina užtikrinti tvarų veiksmų plano poveikį ir išsamią ES žiniasklaidos sektoriaus politiką, pagal kurią reglamentavimo, konkurencijos ir mokesčių politika būtų derinama su ES fondais ir programomis, siekiant skatinti inovacijas ir sudaryti vienodas sąlygas Europos žiniasklaidai, kartu apsaugant pamatines Europos vertybes – pagarbą žmogaus orumui, laisvę, demokratiją, lygybę, teisinę valstybę ir pagarbą žmogaus teisėms, įskaitant mažumoms priklausančių asmenų teises. Visapusiškas šių vertybių puoselėjimas turėtų būti būtina prielaida ES lėšų sąlyga Europos žiniasklaidai;

25. mano, kad svarbu užtikrinti tvirtą pliuralistinę, ekonomiškai perspektyvią, inovacinę, nepriklausomą, patikimą ir visai visuomenei prieinamą Europos žiniasklaidos aplinką. Tai labai svarbu Europos Sąjungai ir jos demokratinėms valstybėms, taip pat piliečiams, vartotojams ir įmonėms. Be to, tai yra socialinės sanglaudos klausimas;

26. pabrėžia, kad vietos ir regioninė žiniasklaida dažnai yra nepalankioje padėtyje, palyginti su tarptautinėmis interneto platformomis. RK yra įsitikinęs, kad siekiant išspręsti kai kurias problemas (įskaitant informacijos asimetriją ir prieigą prie duomenų), reikalingas išsamesnis ES reglamentavimas, nes vertikali interneto platformų integracija ir jų stebėsenos funkcija labai trukdo veiksmingai prieigai prie paslaugų ir turinio bei jų pasirinkimui. Todėl RK mano, kad būsimose ES direktyvose būtina nustatyti mechanizmus, kad platformos į savo pasiūlą įtrauktų vietos ir regionų žiniasklaidą, kurią pripažįsta valstybės ar regionų valdžios institucijos. Pirmenybė savo paslaugoms (pirmenybės sau teikimas) kelia rimtą grėsmę pliuralizmui ir sąžiningai konkurencijai;

27. pabrėžia, kad žiniasklaidos laisvė, pliuralizmas ir nepriklausomumas, taip pat žurnalistų saugumas yra esminiai teisės į saviraiškos laisvę ir teisės į informaciją elementai ir yra labai svarbūs demokratiniam ES ir jos valstybių narių veikimui, todėl palankiai vertina nepriklausomų sergėtojų, pavyzdžiui, Europos žiniasklaidos ir spaudos laisvės centro Leipcge, darbą;

Ekonominiai aspektai

28. primena, kad nepriklausoma vietos ir regioninė žiniasklaida, nepriklausomai nuo jos verslo modelio, rinkoje susiduria su nuolatinėmis finansinėmis problemomis, ir kad dėl COVID-19 pandemijos jų padėtis blogėja;

29. susirūpinęs pažymi, kad dėl susiskaidžiusios ES audiovizualinės rinkos ir toliau bus sunku pasinaudoti technologijų ir dydžio teikiamais rinkos pranašumais;

30. džiaugiasi, kad kai kurios ES valstybės narės neseniai nusprendė skirti dideles sumas vietos ir regionų žurnalistikai remti;

31. pakartoja, kad audiovizualinis ir žiniasklaidos sektoriai yra strategiškai svarbūs Europos ekonomikai ir jos atsigavimui po krizės; palankiai vertina Europos Komisijos ketinimą plėtoti šią sritį iš pramonės politikos perspektyvos, remiantis dialogu inovacijų klausimais su pramonės atstovais ir pasitelkiant specialią investicijų į nuosavą kapitalą platformą;

32. pažymi, kad taip pat naudinga išmatuoti ir įvertinti žiniasklaidos ir audiovizualinio sektoriaus skatinimo teritorinį poveikį (įskaitant kaimo plėtros potencialą), ypač atsižvelgiant į šių priemonių poveikį darbo vietų kūrimui žiniasklaidos centruose. Tai galėtų taip pat turėti poveikio kaimo plėtrai, jei kartu būtų siūlomos tikslingesnės galimybės, kurias numatyta sukurti pagal ekonomikos atgaivinimo planus;

33. pabrėžia ypatingą kino kaip lengvai prieinamo, o kaimo vietovėse dažnai ir vienintelio kultūrinio pasiūlymo, svarbą, atkreipia dėmesį į ekstremalias ne vieną mėnesį trukusio kino teatrų uždarymo dėl COVID-19 pandemijos pasekmes kino teatrams ir mano, kad norint išsaugoti Europos kino pasaulį, būtina nustatyti pakankamos trukmės išskirtinių teisių rodyti filmus kino teatre laikotarpį prieš pradedant juos rodyti per tarptautines užsakomojo vaizdo turinio platformas;

34. ragina skatinti bendradarbiavimą ir tinklų kūrimą Europos lygmeniu tarp vietos ir regioninių audiovizualinio sektoriaus ir žiniasklaidos veikėjų, taip pat tarp viešojo administravimo institucijų, siekiant vykdyti bendrus projektus, plėtoti sinergiją ir keistis geriausia patirtimi;

35. palankiai vertina naujausias ES politikos iniciatyvas, kuriomis siekiama sumažinti atotrūkį tarp technologinėms naujovėms skirtų išteklių ir audiovizualinio bei žiniasklaidos sektorių kultūros ir kūrybos aspektų;

36. ypač palankiai vertina tai, kad Europos Komisija pasiūlė daugiau investuoti į žiniasklaidos aplinkos rėmimą ir skirti 61 mln. EUR iš 2021–2027 m. programos „Kūrybiška Europa“ kokybiškai žurnalistikai, žiniasklaidos laisvei, gebėjimui naudotis žiniasklaidos priemonėmis ir žiniasklaidos pliuralizmui;

37. be to, palankiai vertina naują interaktyvią veiksmų plano priemonę, skirtą informuoti žiniasklaidos įmones apie įvairias paramos priemones; rekomenduoja vietos ir regionų valdžios institucijoms viešinti paramos priemones, specialiai skirtas vietos ir regioninei žiniasklaidai;

38. atkreipia dėmesį į audiovizualinių medijų gamybos specialistų pritraukimo svarbą ir jau egzistuojantį specialistų trūkumą, visų pirma kinematografijos srityje; todėl ragina numatyti finansavimo galimybes pagal programos „Kūrybiška Europa“ paprogramę MEDIA;

39. atsižvelgdamas į naują festivalių finansavimo tvarką pagal 2021–2027 m. programos „Kūrybiška Europa“ paprogramę MEDIA, pasisako už tai, kad festivalius ir ateityje būtų galima nuolat remti individualiai, o ne tik europiniuose tinkluose, taip išsaugant jų individualumą ir kokybę;

40. rekomenduoja, įgyvendinant veiksmų plano 1 veiksmą, laikytis tvirto vietos požiūrio ir siekti glaudžios partnerystės su vietos ir regionų valdžios institucijomis; atsižvelgdamas į tai, siūlo informuoti Europos Komisiją apie geros praktikos pavyzdžius, siekiant susieti tokias priemones ir įtraukti jas į ES valstybių narių ekonomikos atgaivinimo planus ir veiksmų planus;

Vietos ir regioninė žiniasklaida

41. pabrėžia, kad vietos naujienų žiniasklaida atlieka svarbų vaidmenį viešajame gyvenime ir politinėse diskusijose, nes skatina politines žinias ir dalyvavimą. Nepriklausoma vietos naujienų žiniasklaida yra demokratijos ramstis visuomenėje;

42. pritaria nuomonei, kad žiniasklaidos įvairovės ir nepriklausomumo apsauga turi būti labai svarbus politikos tikslas, kuris taip pat turi būti pabrėžiamas šiame veiksmų plane;

43. atkreipia dėmesį į tai, kad vietos žiniasklaidos vaidmuo, be kita ko, yra kokybiškai, nešališkai ir kritiškai informuoti visuomenę apie valdančiuosius ir viešuosius reikalus, kad ji galėtų susidaryti nuomonę šiuo klausimu. Vietos žiniasklaida atstovauja savo regionui ir padeda žmonėms suprasti, kad jie yra bendruomenės dalis, kad juos visus sieja bendras vietos naujienų kanalas, o ne tik geografinis artumas;

44. apgailestauja dėl to, kad retai apgyvendintose vietovėse, kitaip nei tankiai apgyvendintose miesto vietovėse, kurios turi savo tradicines vietos žiniasklaidos priemones ir skaitmenines platformas, dažnai nėra nei tradicinės, nei skaitmeninės vietos žiniasklaidos. Todėl kai kurios vietovės šiuo metu turi nedaug žiniasklaidos priemonių arba jų visai neturi;

45. pakartoja, kad visoje Europoje vietos ir regionų lygmens naujienos ir kultūros programos yra regioninių viešosios žiniasklaidos organizacijų dėmesio centre. Regioninė visuomeninė žiniasklaida prisideda prie žiniasklaidos pliuralizmo regionuose. Ji taip pat dalyvauja įtraukiant visuomenę į vietos ir regionų valdžios institucijų bei kultūros ir socialinių organizacijų veiklą;

46. yra tvirtai įsitikinęs, kad regioninė visuomeninė žiniasklaida turi būti prieinama žiūrovams visais transliavimo kanalais (radiju, televizija ir internetu, taip pat per platformas, siūlančias radijo ir televizijos paslaugas tokiose vietovėse), kad ji netaptų beprasme ir toliau galėtų atlikti savo pagrindinę funkciją. Atsižvelgiant į konkrečias nacionalines aplinkybes, taip pat svarbu užtikrinti regioninių žiniasklaidos priemonių transliavimą visais įmanomais platinimo kanalais, įskaitant kabelinę, antžeminę skaitmeninę televiziją, televiziją per palydovą ir internetą;

47. siūlo vietos ir regionų lygmeniu sustiprinti tam tikrus veiksmų plane numatytus veiksmus, ypač 1 veiksmą, su sąlyga, kad bus numatytos investicijos į vietos subjektų gebėjimų stiprinimą;

Inovacijos ir technologijos

48. pakartoja, kad skaitmeninimas gali padėti pritraukti naują auditoriją, išnaudoti netradicinį turinį, teikti naujas paslaugas vietos ir regioninei žiniasklaidai ir skatinti tarpregioninį kultūrinį bendradarbiavimą; yra įsitikinęs, kad tik tarpsektorinis skaitmeninimas iš esmės atveria naują potencialą perversminiams verslo modeliams, novatoriškoms skaitmeninėms paslaugoms ir produktams, tačiau yra susirūpinęs, kad šių pokyčių kaina gali būti per didelė vietos ir regionų valdžios institucijoms;

49. primena, kad reikia mažinti skaitmeninį atotrūkį tarp miestų ir kaimo vietovių, nes tai yra būtinoji sąlyga, kad kaimo vietovės galėtų naudotis skaitmeninėmis ryšio priemonėmis ir kad jų gyventojai galėtų gauti visą turimą informaciją;

50. pažymi, kad žiniasklaidos sektorius yra svarbiausia grandis vykdamas šiandieninę tarpvalstybinę duomenų, dirbtinio intelekto ir blokų grandinės revoliuciją; siūlo užtikrinti, kad žiniasklaida galėtų atlikti pagrindinį vaidmenį išbandant ir įgyvendinant Komisijos aukšto lygio ekspertų grupės dirbtinio intelekto klausimais parengtas etikos gaires ir pritaikant jas žiniasklaidos sektoriui;

51. pripažįsta, kad Europos kultūra ir kinas yra neatsiejama Europos tapatybės dalis. Gerai veikianti ir pluralistinė žiniasklaidos aplinka visoje ES yra labai svarbi puoselėjant ir propaguojant Europos vertybes ir europinę gyvenseną. Visos žiniasklaidos priemonės priklauso nuo to, ar įgyvendinant ES ekonomikos atgaivinimo planus pavyks pasiekti prioritetų pusiausvyrą. Pavyzdžiui, užtikrinti glaudesnę ES audiovizualinės bei žiniasklaidos politikos ir mokslinių tyrimų bei inovacijų ryšį;

52. pabrėžia, kad audiovizualinė pramonė gali atlikti vaidmenį skatinant regioninį ir vietos turizmą, ypač kaimo vietovėse, kūrybiškai išaukštindama ir reklamuodama jų lankytinas vietas ir propaguodama tvarų turizmą ir ekonominę vystymąsi;

53. palankiai vertina tai, kad, kalbant apie duomenų infrastruktūrą, pagrindinis veiksmų plano veiksmas užtikrins sinergiją su programa „Europos horizontas“ ir Skaitmeninės Europos programa. Taip siekiama skatinti inovacijas ir kūrybiškumą ir padaryti visų rūšių žiniasklaidą prieinamą be diskriminacijos – tiek viešuosius, tiek ir komercinius, tiek didelius, tiek ir mažus kanalus; pabrėžia, kad ši sinergija taip pat turėtų būti prieinama vietos ir regioninėms žiniasklaidos priemonėms, nepaisant nuosavybės ir administracinės struktūros. Šiuo požiūriu kuriant Europos informacinę ir audiovizualinę turinį turėtų būti sistemingai reikalaujama investuoti į tokias technologijas kaip daugiakalbis subtitravimas, dubliavimas gestų kalba arba garso aprašymas;

54. mano, kad vienas iš ES programos „Horizontas Europa“ vaidmenų yra remti atvirojo kodo infrastruktūros žiniasklaidos komponentus: tai būtina sėkmingų inovacijų sąlyga ne tik technologijų, bet ir naujų verslo modelių bei jų taikymo visų rūšių žiniasklaidoje atžvilgiu;

55. mano, kad visose atitinkamose ES finansavimo programose („Kūrybiška Europa“, „Erasmus +“, „Horizontas 2020“ ir kt.) turėtų būti teikiama derama svarba skaitmeninių įgūdžių ugdymo poreikiams audiovizualiniame ir žiniasklaidos sektoriuose vietos ir regionų lygmeniu. Skaitmeniniai įgūdžiai turėtų apimti daugiau nei tik pagrindinius e. įgūdžius, taip pat – medijų ir informacinį raštingumą;

56. ragina vietos ir regionų lygmeniu teikti tikslią paramą, kad kartu su Europos technologijų centrais būtų įsteigti Europos žiniasklaidos technologijų centrai, kuriuose daugiausia dėmesio būtų skiriama žiniasklaidos atstovų mokymui, apimančiam, be kita ko, galimybę gauti finansavimą, įskaitant ekonomikos gaivinimui skirtą finansavimą, ir žiniasklaidos nepriklausomumą; Tai sudarys sąlygas įgyvendinti bandomąsias iniciatyvas ir skleisti novatoriškus europinius sprendimus;

Žiniasklaidos nepriklausomumas, patikimumas ir svaresnis piliečių balsas

57. mano, kad kilus tokiai sveikatos krizei, kaip COVID-19 pandemija, prieiga prie patikimos informacijos yra labai svarbi; pažymi, kad tiek visuomeninės, tiek ir privačios žiniasklaidos priemonės savo kokybės ir kiekybės požiūriu plataus spektro pasiūlymais pandemijos sąlygomis vietos, regionų ir šalies lygmeniu informuoja, fiksuoja įvykius, siūlo pramogas ir

teikia švietimo bei kultūrinius pasiūlymus, taip svariai prisidedamos atremiant krizės iššūkius; atkreipia dėmesį į šias pagrindines susirūpinimą keliančias sritis: prieiga prie valdžios institucijų teikiamos informacijos, prieiga prie interneto, nepriklausomos žiniasklaidos apsauga ir skatinimas, dezinformacija visuomenės sveikatos srityje ir visuomenės sveikatos stebėseną;

58. pakartoja, kad, atsižvelgiant į dezinformacijos grėsmę, visais teritoriniais lygmenimis turi būti vykdomi veiksmai, kuriais remiamas naujienų tikrintojų darbas ir gyventojų gebėjimas naudotis žiniasklaidos priemonėmis;

59. primena Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją, kurioje, be kita ko, aiškiai raginama užtikrinti žiniasklaidos laisvę, žiniasklaidos įvairovę ir laikytis pagrindinių teisių; pabrėžia, kad finansinis spaudimas, kenkiantis profesionalios žurnalistikos teisei egzistuoti internete, kelia rimtą grėsmę žiniasklaidos laisvei; tikisi, kad Europos Komisija, atsižvelgdama į valstybių narių reguliavimo kompetenciją užtikrinant žiniasklaidos pliuralizmą, Skaitmeninių paslaugų aktą ir Skaitmeninių rinkų aktą naudos, kad pašalintų rinkos trūkumus ir pagerintų nesubalansuotus technologijų milžinių ir naujienų kompanijų santykius;

60. pabrėžia, kad žiniasklaidos patikimumas itin priklauso nuo jos nepriklausomumo ir saviraiškos laisvės. Tai skiriasi nuo situacijų, kai vyriausybė ar nevyriausybė įstaiga gali pati nuspręsti, kuris turinys yra patikimas, kaip kontroliuojama prieiga prie platformų ir kurio turinio reikėtų atsisakyti;

61. atsižvelgdamas į atitinkamus veiksmų plano veiksmus, ypač piliečių dalyvavimą ir naudą piliečiams, pabrėžia, kad tai yra pagrindiniai kriterijai, pagal kuriuos remiami projektai, taip pat stiprinamas visuomenės, ypač jaunimo, gebėjimas naudotis žiniasklaidos priemonėmis;

62. mano, kad būtina skatinti gebėjimą naudotis žiniasklaidos priemonėmis ir informacinį raštingumą siekiant kovoti su dezinformacija ir padėti piliečiams gebėti naršyti skaitmeninės žiniasklaidos aplinkoje, taip pat skatinti kokybišką žiniasklaidos ekosistemą ir etišką savireguliaciją siekiant kovoti su dezinformacija ir melagingomis naujienomis;

63. palankiai vertina tai, kad veiksmų plane daugiausia dėmesio skiriama piliečiams, ypač kalbant apie teisę naudotis pliuralistine, įvairiapuse ir nepriklausoma žiniasklaidos aplinka, įskaitant regionų ir vietos lygmenį;

64. pabrėžia, kad žiniasklaidos nepriklausomumo sumetimais bet kokia finansinė parama žiniasklaidai gali būti tik laikinas sprendimas ir ji turi būti tikrai visuotinė. Siekiant išsaugoti laisvą, rinkos finansuojamą žurnalistiką, atrankinės subsidijos turėtų būti ribojamos. Tačiau, jei imamasi išskirtinių priemonių, būtina atidžiai vengti rinkos iškraipymų ir apsaugoti žiniasklaidos nepriklausomumą;

65. mano, kad Europos audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų reguliuotojų grupė (ERGA) turėtų skatinti keitimąsi patirtimi ir geriausios praktikos pavyzdžiais didinant informuotumą apie žiniasklaidą, ypač nepriklausomų nacionalinių reguliavimo institucijų paramos, mokslinių tyrimų, informuotumo didinimo, bendradarbiavimo ir vertinimo veiklos srityse, taip pat nacionalinių reguliuotojų, žiniasklaidos paslaugų teikėjų ir švietimo įstaigų bendradarbiavimo formas;

Reguliavimo kontekstas

66. ragina konkrečiai apibrėžti Europos Komisijos įsipareigojimą sukurti gerai veikiančią Europos žiniasklaidos rinką; mano, kad sėkmingas šios problemos sprendimas gali neapsiriboti duomenų apsaugos įstatymais, nes apima ir aktyvų nacionalinių ir Europos konkurencijos politikos priemonių naudojimą, pavyzdžiui, siekiant išvengti, kad svarbi infrastruktūra naujiems rinkos dalyviams Europoje būtų prieinama tik iš dalies;

67. pakartoja, kad ES audiovizualinė politika turėtų būti grindžiama holistine tolesnės veiklos erdvės vizija visose su žiniasklaida susijusiose srityse, pavyzdžiui, konkurencijos, autorių teisių, duomenų ir kt. srityse. Formuojant ES politiką reikia labiau atsižvelgti į audiovizualinį ir žiniasklaidos sektorius; ragina parengti išsamesnę ilgalaikę audiovizualinio sektoriaus ir visos žiniasklaidos pramonės viziją Europoje;

68. pabrėžia, kad atsižvelgiant į Europos bendrajai skaitmeninei rinkai taikytiną duomenų politiką, būtinas specialus reguliavimo metodas, kad būtų galima išnaudoti besiplečiantį galingų tarptautinių užsakomosioms vaizdo programoms skirtų interneto platformų verslą visų europiečių naudai;

69. ragina parengti išsamesnę ES politiką, kuria būtų de facto sukurtos vienodos sąlygos visiems audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų teikėjams. Tai apima dalijimosi duomenimis, konkurencijos stebėsenos ir mokesčių lengvatų taisykles. Smulkesniems šio sektoriaus rinkos dalyviams turi būti galima numatyti išimtis siekiant padidinti turinio ir vietos gamybos įvairovę;

70. mano, kad glaudesnis politinis Skaitmeninių paslaugų akto, demokratijos veiksmų plano ir žiniasklaidos veiksmų plano koordinavimas ES lygmeniu bus naudingas: visų jų tikslas turėtų būti tas pats, t. y. technologškai pažangi, etiška ir finansiškai pagrįsta ekosistema, kuri būtų konkurencinga tarptautiniu mastu;

71. pritaria Europos Komisijai, kad geresnė prieiga prie audiovizualinio turinio ir jo platinimas bus naudingi augančiai tarpvalstybinei paklausai (įskaitant pasienio regionus) ir kalbinėms mažumoms, todėl ją reikia remti ES lygmens priemonėmis. Reikėtų toliau riboti ir mažinti geografinį blokavimą, kad sektorius galėtų laisviau vystytis visoje ES;

Valdymas

72. mano, kad, ypač atsižvelgiant į veiksmų plano 1 veiksmą, tvirtas vieta grindžiamas požiūris ir glaudi partnerystė su vietos ir regionų valdžios institucijomis yra veiksminga priemonė jų tikslams pasiekti;

73. yra pasirengęs kartu su Europos Komisija toliau tobulinti šį veiksmų planą, siekiant parengti įgyvendinimo priemones, kuriomis vietos ir regionų žiniasklaidai visoje ES būtų suteikta kuo daugiau galimybių.

Bruselis, 2021 m. gegužės 7 d.

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Apostolos TZITZIKOSTAS

III

(Parengiamieji aktai)

REGIONŲ KOMITETAS

NUOTOLINĖ 144-OJI RK PLENARINĖ SESIJA PER INTERACTIO, 2021 5 5–2021 5 7

Europos regionų komiteto nuomonė „Didelės tarpvalstybinio pobūdžio grėsmės sveikatai ir Europos ligų prevencijos ir kontrolės centro įgaliojimai“

(2021/C 300/14)

Pranešėjas

Olgiard GEBLEWICZ (PL / EPP), Vakarų Pamaro vaivadijos maršalka

Ižanginės pastabos

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

- remia Europos Komisijos planus sukurti tvirtesnę ir išsamesnę teisinę sistemą, pagal kurią Europos Sąjunga, atsižvelgdama į subsidarumo principą ir pagrindinę valstybių narių atsakomybę už sveikatos priežiūrą ir pasirengimą krizėms, galėtų skubiai reaguoti ir inicijuoti pasirengimo tarpvalstybinio pobūdžio grėsmėms sveikatai ir atsako į jas priemonių įgyvendinimą visoje ES;
- atkreipia dėmesį, kad 19-oje ES valstybių narių atsakomybė už visuomenės sveikatą tenka ne tik nacionaliniam lygmeniui, bet plačiu mastu yra decentralizuota ir vietos ir regionų valdžios institucijoms suteikti platūs įgaliojimai nacionalinėje sveikatos priežiūros sistemoje; todėl primygtinai ragina nustatyti tvirtesnę subnacionalinį elementą;
- pažymi, kad COVID-19 pandemija tapo tikru testavimu nepalankiausiomis sąlygomis, kuris parodė didžiules valstybių narių ir pasienio regionų tiekimo, tarpvalstybinės komunikacijos ir bendradarbiavimo spragas atremiant grėsmes sveikatai. Atskiros valstybės narės, taip pat ir pavieniai regionai, pasirinko labai skirtingus epidemiologinius metodus, o tai ne tik turėjo neigiamų pasekmių visuomenės sveikatai, bet ir neigiamų socialinių ir ekonominių padarinių;
- mano, kad Europos regionų komiteto (RK), kuris atstovauja visų ES valstybių narių vietos ir regionų valdžios institucijoms, atstovai stebėtojų teisėmis turėtų dalyvauti grupių, komitetų ir darbo grupių, skirtų veikti ekstremaliųjų visuomenės sveikatos situacijų atveju, ypač Patariamojo komiteto ekstremaliųjų visuomenės sveikatos situacijų klausimais, veikloje;
- primygtinai ragina sukurti veiksmingas koordinavimo tarp pasienio regionų, įskaitant prie ES sienų esančius regionus, priemones ir siūlo įsteigti tarpregionines tarpvalstybinių ryšių grupes;
- pažymi, kad nors sveikatos politika, pagal subsidarumo principą, ir toliau visų pirma išlieka valstybių narių pirminės kompetencijos sritis, būtina per diskusijas dėl Europos ateities pradėti svarstyti, kaip būtų galima stiprinti ES kompetenciją sveikatos srityje (SESV 168 straipsnis), siekiant visoje ES solidariai atremti dideles tarpvalstybinio

pobūdžio grėsmės sveikatai, kartu atsižvelgiant tiek į nevienodas sveikatos srities struktūras subnacionaliniu lygmeniu, tiek ir į skirtingus atskirų valstybių narių sveikatos priežiūros institucijų įgaliojimus. Šios naujos kompetencijos sritys, be kita ko, turėtų suteikti Komisijai galimybę oficialiai pripažinti ekstremaliąją visuomenės sveikatos situaciją Sąjungos lygmeniu;

— primena, kad per COVID pandemiją buvo įvesti griežti judėjimo laisvės suvaržymai Europos Sąjungos viduje.

I. SIŪLOMI PAKEITIMAI

A. Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl didelių tarpvalstybinio pobūdžio grėsmių sveikatai, kuriuo panaikinamas Sprendimas Nr. 1082/2013/ES

1 pakeitimas

5 straipsnis

Europos Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
1. Komisija, bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis ir atitinkamomis Sąjungos agentūromis, parengia su sveikatos krize ir pandemija susijusį Sąjungos planą (toliau – Sąjungos parengties ir atsako veiksmų planas), kad būtų skatinami efektyvūs ir koordinuoti atsako į tarpvalstybinio pobūdžio grėsmės sveikatai veiksmai Sąjungos lygmeniu.	1. Komisija, bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis ir atitinkamomis Sąjungos agentūromis, parengia su sveikatos krize ir pandemija susijusį Sąjungos planą (toliau – Sąjungos parengties ir atsako veiksmų planas), kad būtų skatinami efektyvūs ir koordinuoti atsako į tarpvalstybinio pobūdžio grėsmės sveikatai veiksmai Sąjungos lygmeniu.
2. Sąjungos parengties ir atsako veiksmų planas papildo pagal 6 straipsnį parengtus nacionalinius parengties ir atsako veiksmų planus.	2. Sąjungos parengties ir atsako veiksmų planas papildo pagal 6 straipsnį parengtus nacionalinius parengties ir atsako veiksmų planus.
3. Sąjungos parengties ir atsako veiksmų plane visų pirma numatyta valdymo tvarka, pajėgumai ir ištekliai, skirti:	3. Sąjungos parengties ir atsako veiksmų plane visų pirma numatyta valdymo tvarka, pajėgumai ir ištekliai, skirti:
a) Komisijos, valstybių narių ir Sąjungos agentūrų bendradarbiavimui tinkamu laiku;	a) Komisijos, valstybių narių, jų regionų ir vietos valdžios institucijų ir Sąjungos agentūrų bendradarbiavimui tinkamu laiku;
b) saugiam Komisijos, Sąjungos agentūrų ir valstybių narių keitimuisi informacija;	b) saugiam Komisijos, Sąjungos agentūrų ir valstybių narių keitimuisi informacija;
c) epidemiologinei priežiūrai ir stebėsenai;	c) epidemiologinei priežiūrai ir stebėsenai;
d) skubiam įspėjimui ir rizikos vertinimui;	d) skubiam įspėjimui ir rizikos vertinimui;
e) informacijos apie riziką ir krizę teikimui;	e) informacijos apie riziką ir krizę teikimui;
f) parengčiai ir atsako veiksams sveikatos srityje ir tarpsektoriniam bendradarbiavimui;	f) parengčiai ir atsako veiksams sveikatos srityje ir tarpsektoriniam bendradarbiavimui;
g) plano valdymui.	g) plano valdymui.

Europos Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
4. Sąjungos parengties ir atsako veiksmų planas apima tarpregioninius parengties elementus, kad būtų nustatytos suderintos, daug sektorių apimančios tarpvalstybinės visuomenės sveikatos priemonės, visų pirma atsižvelgiant į diagnostinių tyrimų, sąlytį turėjusių asmenų išaiškinimo, laboratorijų ir specializuoto gydymo arba intensyviosios terapijos pajėgumus visuose kaimyniniuose regionuose. Planas apima parengties ir atsako priemones su tų piliečių, kuriems kyla didžiausia rizika, padėtimi susijusiems klausimams spręsti. 5. Kad būtų užtikrintas Sąjungos parengties ir atsako veiksmų plano veiksmingumas, Komisija kartu su valstybėmis narėmis atlieka testavimą nepalankiausiomis sąlygomis, vykdo pratybas, atlieka įgyvendinamų veiksmų ir jau įgyvendintų veiksmų vertinimą ir prireikus planą atnaušina.	4. Sąjungos parengties ir atsako veiksmų planas apima tarpregioninius parengties elementus, kad būtų nustatytos suderintos, daug sektorių apimančios tarpvalstybinės visuomenės sveikatos priemonės, visų pirma atsižvelgiant į diagnostinių tyrimų, sąlytį turėjusių asmenų išaiškinimo, laboratorijų ir specializuoto gydymo arba intensyviosios terapijos pajėgumus visuose kaimyniniuose regionuose. Rengiant ir įgyvendinant šiuos planus politiniu lygmeniu visapusiškai dalyvauja regionai. Planas apima parengties ir atsako priemones su tų piliečių, kuriems kyla didžiausia rizika, padėtimi susijusiems klausimams spręsti. 5. Kad būtų užtikrintas Sąjungos parengties ir atsako veiksmų plano veiksmingumas, Komisija kartu su valstybėmis narėmis atlieka testavimą nepalankiausiomis sąlygomis, vykdo pratybas, atlieka įgyvendinamų veiksmų ir jau įgyvendintų veiksmų vertinimą ir prireikus planą atnaušina.

2 pakeitimas

6 straipsnis

Nacionaliniai parengties ir atsako veiksmų planai

Europos Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
1. Rengdama nacionalinį parengties ir atsako veiksmų planą kiekviena valstybė narė koordinuoja šią veiklą su Komisija, kad būtų užtikrintas suderinamumas su Sąjungos parengties ir atsako veiksmų planu, taip pat nedelsiant informuoja Komisiją ir SSK apie bet kokius esminius nacionalinio plano pakeitimus.	1. Rengdama nacionalinį parengties ir atsako veiksmų planą kiekviena valstybė narė koordinuoja šią veiklą su Komisija, kad būtų užtikrintas suderinamumas su Sąjungos parengties ir atsako veiksmų planu, taip pat nedelsiant informuoja Komisiją ir SSK apie bet kokius esminius nacionalinio plano pakeitimus. Tam tikrais atvejais, kai pagal nacionalines sveikatos priežiūros sistemas vietos ir regionų valdžios institucijoms suteikti svarbūs įgaliojimai visuomenės sveikatos srityje, į nacionalinius planus reikėtų taip pat įtraukti subnacionalinio lygmens parengties ir atsako veiksmų planus. 2. Nacionaliniuose parengties ir atsako veiksmų planuose reikia nustatyti, ar pasienio regionuose būtų galima arba reikia įsteigti tarpregionines tarpvalstybinių ryšių grupes, kurios abipus sienos esančiuose regionuose kilus grėsmei sveikatai parengtų ir koordinuotų priemones.

Paaškinimas

Kai regionų lygmeniui yra priskirtos atitinkamos kompetencijos sritys, regionų dalyvavimas nėra pasirinkimo reikalas.

Siūlomų pakeitimų paaškinimas

Savaime suprantama.

3 pakeitimas

7 straipsnis

Parengties ir atsako veiksmų planavimo ataskaitų teikimas

Europos Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
c) nacionalinių atsako veiksmų planų įgyvendinimas, įskaitant, kai tinka, įgyvendinimą regiono ir vietos lygmenimis, apimantis atsako į epidemiją veiksmus; atsparumas antimikrobinėms medžiagoms, su sveikatos priežiūra susijusios infekcijos ir kitos specifinės sveikatos problemos. Atitinkamais atvejais į ataskaitą įtraukiami tarpregioniniai parengties ir atsako veiksmų elementai, atitinkantys Sąjungos ir nacionalinius planus, kurie apima visų pirma esamus pajėgumus, išteklius ir koordinavimo mechanizmus kaimyniniuose regionuose. 2. Pagal 1 dalį gautą informaciją Komisija pateikia SSK ataskaitoje, rengiamoje kas dvejus metus, bendradarbiaujant su ECDC ir kitomis atitinkamomis Sąjungos agentūromis. Ataskaita apima pagrindines šalies charakteristikas, kurių reikia siekiant stebėti pažangą ir parengti nustatytų trūkumų nacionaliniu lygmeniu šalinimo veiksmų planus.	c) nacionalinių atsako veiksmų planų įgyvendinimas, įskaitant, kai tinka, įgyvendinimą regiono ir vietos lygmenimis, apimantis atsako į epidemiją veiksmus; atsparumas antimikrobinėms medžiagoms, su sveikatos priežiūra susijusios infekcijos, teritoriniai statistiniai duomenys ir kitos specifinės sveikatos problemos. Atitinkamais atvejais į ataskaitą įtraukiami tarpregioniniai ir tarpvalstybiniai parengties ir atsako veiksmų elementai, atitinkantys Sąjungos ir nacionalinius planus, kurie apima visų pirma esamus pajėgumus, išteklius ir koordinavimo mechanizmus kaimyniniuose regionuose. Regionų ir vietos valdžios institucijos turėtų dalyvauti rengiant ataskaitas su jų įgaliojimais susijusiais klausimais, visų pirma c punkte nurodytais klausimais. 2. Pagal 1 dalį gautą informaciją Komisija pateikia SSK ataskaitoje, rengiamoje kas dvejus metus, bendradarbiaujant su ECDC ir kitomis atitinkamomis Sąjungos agentūromis. Ataskaita apima pagrindines šalies charakteristikas, kurių reikia siekiant stebėti pažangą ir parengti nustatytų trūkumų nacionaliniu ar subnacionaliniu lygmeniu šalinimo veiksmų planus.

4 pakeitimas

9 straipsnis

Komisijos parengties planavimo ataskaita

Europos Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
1. Remdamasi pagal 7 straipsnį valstybių narių pateikta informacija ir 8 straipsnyje minimų auditų rezultatais Komisija ne vėliau kaip iki 2022 m. liepos mėn., o vėliau – kas dvejus metus pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai ataskaitą dėl parengties ir atsako veiksmų planavimo Sąjungos lygmeniu padėties ir padarytos pažangos.	1. Remdamasi pagal 7 straipsnį valstybių narių pateikta informacija ir 8 straipsnyje minimų auditų rezultatais Komisija ne vėliau kaip iki 2022 m. liepos mėn., o vėliau – kas dvejus metus pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai, taip pat Europos regionų komitetui ataskaitą dėl parengties ir atsako veiksmų planavimo Sąjungos lygmeniu padėties ir padarytos pažangos.

5 pakeitimas

10 straipsnis

Parengties ir atsako veiksmų planavimo koordinavimas SSK

Naujas f punktas

Europos Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
	f) remti regionų tarpvalstybinį bendradarbiavimą sveikatos srityje regionuose, kuriems galimai ar iš tikrųjų gresia pavojus, taip pat derinti tarpregioninių tarpvalstybinių ryšių grupių darbą.

Paiškinimas

Regioninis Sveikatos saugumo komiteto (SKK) elementas leidžia sklandžiai įtraukti pasienio regionus reaguojant į krizę ir padeda išvengti 2020 m. per COVID-19 pandemiją dažnai pasitaikiusios nepakankamos komunikacijos.

6 pakeitimas

11 straipsnis

Sveikatos priežiūros ir visuomenės sveikatos sektoriaus darbuotojų mokymas

Europos Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
2. 1 dalyje nurodytas mokymas rengiamas siekiant suteikti toje dalyje minimiems darbuotojams žinių ir įgūdžių, būtinų visų pirma rengiant ir įgyvendinant 6 straipsnyje minimus nacionalinius parengties planus, įgyvendinant veiklą, kuria siekiama stiprinti pasirengimo krizėms ir priežiūros pajėgumus, įskaitant skaitmeninių priemonių naudojimą.	2. 1 dalyje nurodytas mokymas rengiamas siekiant suteikti toje dalyje minimiems darbuotojams žinių ir įgūdžių, būtinų visų pirma rengiant ir įgyvendinant 6 straipsnyje minimus nacionalinius parengties planus, įgyvendinant veiklą, kuria siekiama stiprinti pasirengimo krizėms ir priežiūros pajėgumus, įskaitant skaitmeninių priemonių naudojimą. Mokymas taip pat bus skirtas vietos ir regionų valdžios institucijoms, atsakingoms už sveikatos sritį, siekiant paremti gebėjimų stiprinimą subnacionaliniu lygmeniu.
[...]	[...]
5. Komisija, bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis, gali remti sveikatos priežiūros ir visuomenės sveikatos sektoriaus darbuotojų mainų tarp dviejų ar kelių valstybių narių ir laikino vienos šalies darbuotojų komandiravimo į kitą šalį programų rengimą.	5. Komisija, bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis, gali remti sveikatos priežiūros ir visuomenės sveikatos sektoriaus darbuotojų mainų tarp dviejų ar kelių valstybių narių ir laikino vienos šalies darbuotojų komandiravimo į kitą šalį programų rengimą. Tokių priemonių visų pirma reikėtų imtis pasienio regionuose, kuriuose regionų ir vietos valdžios institucijoms suteikti svarbūs įgaliojimai sveikatos priežiūros srityje, be kita ko, rengiant mokymo kursus tarpregioninių tarpvalstybinių ryšių grupių darbuotojams.

Paiškinimas

Nepaisant galimų kompetencijos pasidalijimo atskirose valstybėse narėse skirtumų, vietos ir regionų valdžios institucijos dažnai dalyvauja tiek vietos ligonių valdyme, tiek užtikrinant civilinę saugą. Tačiau joms trūksta specialių mokymo kursų ir gebėjimų. Kuo skubiau reikia numatyti tikslinį mokymą savivaldybių tarnyboms, kurioms dažnai trūksta darbuotojų. Tai leistų sutrumpinti reagavimo laiką ir imtis veiksmingesnių priemonių.

7 pakeitimas

13 straipsnio 8 dalis

Epidemiologinė priežiūra

Europos Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
8. Kiekviena valstybė narė paskiria kompetentingas valdžios institucijas, valstybėje narėje atsakingas už epidemiologinę priežiūrą, kaip nurodyta 1 dalyje.	8. Kiekviena valstybė narė paskiria kompetentingas valdžios institucijas, valstybėje narėje atsakingas už epidemiologinę priežiūrą, kaip nurodyta 1 dalyje. Ši stebėsena taip pat plėtojama teritoriniu lygmeniu, visų pirma pagal regioninius statistinius duomenis.

Paaishkinimas

Savaime suprantama.

8 pakeitimas

19 straipsnio 3 punktas

Perspėjimų perdavimas

Europos Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
Perspėdamos apie pavojų, nacionalinės kompetentingos valdžios institucijos ir Komisija per SIRS nedelsdamos perduoda visą jų turimą atitinkamą informaciją, kuri gali būti naudinga koordinuojant atsako veiksmus, kaip antai informacija apie:	Perspėdamos apie pavojų, nacionalinės kompetentingos valdžios institucijos ir Komisija per SIRS nedelsdamos perduoda visą jų turimą atitinkamą informaciją, kuri gali būti naudinga koordinuojant atsako veiksmus, kaip antai informacija apie:
a) grėsmės sukėlėjo rūšį ir kilmę;	a) grėsmės sukėlėjo rūšį ir kilmę;
b) incidento ar protrūkio datą ir vietą;	b) incidento ar protrūkio datą ir vietą;
c) perdavimo ar plitimo būdus;	c) paveiktas teritorines vietas;
d) toksikologinius duomenis;	d) perdavimo ar plitimo būdus;
e) nustatymo ir patvirtinimo metodus;	e) toksikologinius duomenis;
f) riziką visuomenės sveikatai;	f) nustatymo ir patvirtinimo metodus;
g) nacionaliniu lygmeniu įgyvendinamas ar planuojamas įgyvendinti visuomenės sveikatos priemonės;	g) riziką visuomenės sveikatai;
h) kitas nei visuomenės sveikatos priemones;	h) nacionaliniu lygmeniu įgyvendinamas ar planuojamas įgyvendinti visuomenės sveikatos priemonės;
i) skubų medicininių atsako priemonių poreikį arba jų trūkumą;	i) kitas nei visuomenės sveikatos priemones;
j) prašymus ir pasiūlymus dėl skubios tarpvalstybinės paramos;	j) skubų medicininių atsako priemonių poreikį arba jų trūkumą;

Europos Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
k) asmens duomenis, kurių reikia siekiant išsiaiškinti sąlytį turėjusius asmenis pagal 26 straipsnį;	k) prašymus ir pasiūlymus dėl skubios tarpvalstybinės paramos;
l) kitą informaciją, susijusią su aptariama didele tarpvalstybinio pobūdžio grėsme sveikatai.	l) asmens duomenis, kurių reikia siekiant išsiaiškinti sąlytį turėjusius asmenis pagal 26 straipsnį;
	m) kitą informaciją, susijusią su aptariama didele tarpvalstybinio pobūdžio grėsme sveikatai.

Paiškinimas

Savaime suprantama.

B. Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 851/2004, įsteigiantis Europos ligų prevencijos ir kontrolės centrą

9 pakeitimas

3 straipsnis

Centro kompetencija ir užduotys

Europos Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
2. g) Komisijos ar Sveikatos saugumo komiteto (SSK) prašymu arba savo iniciatyva, bendradarbiaudamas su atitinkamomis visuomenės grupėmis, pateikia gaires dėl užkrečiamųjų ligų gydymo ir atvejų valdymo bei kitų visuomenės sveikatai svarbių specialių sveikatos klausimų;	2. g) Komisijos ar Sveikatos saugumo komiteto (SSK) prašymu arba savo iniciatyva, bendradarbiaudamas su atitinkamomis visuomenės grupėmis, pateikia gaires dėl užkrečiamųjų ligų gydymo ir atvejų valdymo bei kitų visuomenės sveikatai svarbių specialių sveikatos klausimų, įskaitant gaires pasienio regionams ir tranzito centrams tarpvalstybinio pobūdžio grėsmių atveju;

Paiškinimas

Kilus COVID-19 pandemijai pasienio regionai ir transporto mazgai, kol neišgaliojo nacionalinės priemonės, tam tikrą laiką neturėjo jokių gairių. Europos ligų prevencijos ir kontrolės centrui (ECDC) ankstyvuoju etapu pateikus gaires, kurios gali būti neformalios ir neprivalomos, būtų galima dar prieš įsigaliojant nacionalinėms tikslinėms priemonėms visoje ES vietos ir regionų lygmeniu nedelsiant visiems kartu reaguoti.

10 pakeitimas

5 straipsnis

Skirtųjų tinklų veikimas ir tinklų kūrimo veikla

Europos Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
	2. h) kai įmanoma, renka duomenis subnacionaliniu lygmeniu.

Paiškinimas

Raginas ECDC rinkti duomenis subnacionaliniu lygmeniu susijęs su COVID-19 pandemijos metu įgyta patirtimi. Kai kuriuose regionuose epidemiologinė padėtis skyrėsi nuo nacionalinio vidurkio ar besiribojančių regionų.

11 pakeitimas

5b straipsnis

Pasirengimo ir atsako planavimas

Europos Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
1. c) sudaro palankesnes sąlygas atlikti valstybių narių pasirengimo ir atsako planavimo įsivertinimus ir išorės vertinimą, taip pat prisideda prie pasirengimo ir atsako planavimo ataskaitų teikimo ir audito pagal Reglamento (ES) .../... [OL: įrašyti Reglamento dėl didelių tarpvalstybinio pobūdžio grėsmių sveikatai numerį [ISC/2020/12524]] 7 ir 8 straipsnius;	1. c) sudaro palankesnes sąlygas atlikti valstybių narių pasirengimo ir atsako planavimo įsivertinimus ir išorės vertinimą, įskaitant subnacionalinius pasirengimo ir atsako planus pasienio regionams ir transporto mazgams , taip pat prisideda prie pasirengimo ir atsako planavimo ataskaitų teikimo ir audito pagal Reglamento (ES) .../... [OL: įrašyti Reglamento dėl didelių tarpvalstybinio pobūdžio grėsmių sveikatai numerį [ISC/2020/12524]] 7 ir 8 straipsnius;

Paiškinimas

Regionai, kuriems suteikti svarbūs įgaliojimai sveikatos srityje, į COVID-19 pandemiją reagavo pagal savo planus ir savo priemones. Nepriklausomos gairės ir auditas palengvintų keitimąsi informacija ir pagerintų neatidėliotųjų priemonių kokybę.

12 pakeitimas

5b straipsnis

Pasirengimo ir atsako planavimas

Europos Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
	1. l) rengia rekomendacijas dėl tarpvalstybinio koordinavimo ir regionų reagavimo į grėsmes sveikatai derinimo tarpusavyje;

Paiškinimas

Regionai, kuriems suteikti svarbūs įgaliojimai sveikatos srityje, į COVID-19 pandemiją reagavo pagal savo planus ir savo priemones. Nepriklausomos gairės ir auditas palengvintų keitimąsi informacija ir pagerintų neatidėliotųjų priemonių kokybę.

13 pakeitimas

8 straipsnis

Skubaus įspėjimo ir reagavimo sistemos valdymas

Europos Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
	6. Centras kuo glaudžiau koordinuoja veiklą su regioninėmis tarpvalstybinių ryšių grupėmis sveikatos klausimais.

Paaiškinimas

Kadangi trūko keitimosi galimybių, pasienio regionams buvo sunku tinkamai reaguoti kilus krizei. Bendros tarpvalstybinių ryšių grupės, kurios keistųsi informacija su ECDC ir visų lygmenų institucijomis, leistų kompetentingoms institucijoms priimti informacija pagrįstus sprendimus.

II. POLITINĖS REKOMENDACIJOS**A. Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl didelių tarpvalstybinio pobūdžio grėsmių sveikatai, kuriuo panaikinamas Sprendimas Nr. 1082/2013/ES**

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

1. pabrėžia, kad remiantis Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 168 straipsniu, „[ž]monių sveikatos aukšto lygio apsauga užtikrinama nustatant ir įgyvendinant visas Sąjungos politikos ir veiklos kryptis“ ir kad pagal SESV 196 straipsnį „Sąjunga skatina valstybių narių bendradarbiavimą, siekdama didinti gaivalinių nelaimių arba žmogaus sukeltų katastrofų prevencijos ir apsaugos nuo jų sistemų veiksmingumą“;
2. primena savo nuomonėje dėl Sąjungos veiksmų sveikatos srityje programos „ES – sveikatos labui“ priimtą įsipareigojimą „teikti pirmenybę sveikatai Europos lygmeniu ir remti regionų ir vietos valdžios institucijas kovojant su vėžiu ir ligų epidemijomis vykdant tarpvalstybinį bendradarbiavimą sveikatos srityje ir modernizuojant sveikatos priežiūros sistemas“;
3. primena bendros sveikatos principą, kuris reiškia, kad sveikata yra horizontalioji tema, kuri turi būti integruota į visas Europos Sąjungos politikos sritis ir veiksmus;
4. atsižvelgia į 2020 m. sausio 29 d. paskelbtą Europos Komisijos darbo programą, kurioje teigiama, kad europinė gyvensena reiškia, kad „drauge randame bendrų problemų sprendimus, žmonės gali įgyti jiems reikiamų įgūdžių ir investuojama į jų sveikatą ir gerovę“;
5. atkreipia dėmesį į tai, kad remiantis Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/24/ES ⁽¹⁾ 1 straipsniu, reikia imtis priemonių, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas pasinaudoti saugiomis ir aukštos kokybės tarpvalstybinėmis sveikatos priežiūros paslaugomis, o valstybės narės skatinamos bendradarbiauti sveikatos priežiūros srityje, visiškai pripažįstant nacionalinę kompetenciją sveikatos priežiūros paslaugų organizavimo ir teikimo srityje;
6. atkreipia dėmesį į tai, kad, remiantis 2017 m. „Eurobarometro“ apklausos duomenimis, daugiau kaip 70 proc. europiečių pageidautų aktyvesnio ES dalyvavimo sveikatos priežiūros srityje. Šiuo metu tai yra ypač aktualu Sąjungos piliečiams, kurie pagrįstai tikisi, kad ES šioje srityje imsis svarbesnio vaidmens;
7. pabrėžia, kad COVID-19 krizės metu įgyta patirtis suteikia ES galimybę sukurti geresnę tarpregioninę tarpvalstybinio pobūdžio grėsmių sveikatai stebėsenos ir kovos su jomis sistemą Sąjungos piliečių labui;
8. atkreipia dėmesį į tai, kad ES ne tik kovoja su pandemija, bet ir susiduria su didele netolygumų sveikatos priežiūros sistemose ir nuolatinio medicinos darbuotojų trūkumo kai kuriose vietose problema, kuriai taip pat turime skirti dėmesio;

⁽¹⁾ 2011 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/24/ES dėl pacientų teisių į tarpvalstybines sveikatos priežiūros paslaugas įgyvendinimo (OL L 88, 2011 4 4, p. 45).

9. reiškia susirūpinimą, kad pasiūlyme tinkamai neatsižvelgiama į regionų ir vietos lygmenį ir tarpvalstybiniai klausimai nagrinėjami iš nacionalinių valstybių perspektyvos, o ne atsižvelgiant į konkrečius pasienio regionų poreikius;

Vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmens planuojant ir rengiant atsaką stiprinimas

10. pabrėžia, kad 19 iš 27 valstybių narių nusprendė suteikti pagrindinę atsakomybę už gydymą, sveikatos priežiūrą ir visuomenės sveikatą vietos ir regionų valdžios institucijoms, todėl ragina vietos ir regionų valdžios institucijas visapusiškai įtraukti į nacionalinių pasirengimo ir atsako planų rengimą ir vertinimą, taip pat į priemonių kūrimą;

11. atkreipia dėmesį į tai, kad reikia sukurti regioninius įgyvendinimo mechanizmus. Ar nacionaliniai pasirengimo ir atsako planai bus veiksmingai įgyvendinti priklauso nuo to, kaip dažnai nacionalinės vyriausybės įtrauks regionų lygmenį;

12. palankiai vertina Europos Komisijos pasiūlymą organizuoti valstybių narių sveikatos sistemų testavimą nepalankiausiomis sąlygomis, kad būtų užtikrintas Sąjungos parengties ir atsako veiksmų plano veikimas; primena, kad atliekant tokius testavimus nepalankiausiomis sąlygomis turėtų būti visapusiškai įtraukiami atitinkamų valstybių narių regionai ir miestai, atsižvelgiant į jų kompetenciją;

13. palankiai vertina Komisijos pasiūlymą sveikatos priežiūros specialistams pasiūlyti mokymo kursus, kaip rengti ir įgyvendinti nacionalinius pasirengimo planus, siekiant pagerinti pasirengimą krizėms, pavyzdžiui, naudojant skaitmenines priemones; vis dėlto mano, kad tokie mokymo kursai taip pat turėtų būti organizuojami už sveikatos priežiūros klausimus atsakingiems vietos ir regionų valdžios institucijų darbuotojams, nes jiems tenka didelė atsakomybė už visuomenės sveikatą;

14. atkreipia dėmesį į tai, kad priemonės pagal principą „iš viršaus į apačią“ turi būti lanksčiai susietos su vietos ir regionų patirtimi ir veiksmais šiais lygmenimis;

15. pabrėžia, kad atsparumą būtų galima veiksmingiau padidinti, jei dalyvautų gyventojai ir vietos valdžios institucijos. Dalyvauti turėtų ir specialistai, kurie tam tikrus dalykus vertina iš kitos perspektyvos nei teisės aktų leidėjai;

16. atkreipia dėmesį į plačiosios visuomenės mokymą ir švietimą visuomenės sveikatos klausimais. Vietos ir regionų valdžios institucijoms šioje srityje tenka svarbus vaidmuo;

17. tvirtina, kad reikia remti skaitmeninį junglumą ir mokymą regioninėse sveikatos priežiūros įstaigose ir skatinti telemediciną, kad pasinaudojant „išmaniaisiais“ centrais ir mobiliomis skirtingų sričių specialistų grupėmis būtų galima užtikrinti veiksmingesnę sveikatos priežiūrą;

Pasienio regionai

18. atkreipia dėmesį į ypatingą prie ES vidaus ir išorės sienų esančių regionų vaidmenį ir konkrečius jų iššūkius; šie regionai jau prieš daugelį metų yra parengę pasienio regionų bendradarbiavimo metodus ir juos taiko; pabrėžia tokių sprendimų pranašumus vietos bendruomenėms;

19. siūlo sustiprinti priemones, skirtas apsaugoti regionų ir vietos valdžios institucijų sveikatos technologines sistemas nuo galimų kibernetinių išpuolių, kurie gali sukelti pavojų valstybių narių sveikatos sistemų veikimui. Koordinuotas planavimas ir centralizuotas konsultavimas yra būtini siekiant sustiprinti sistemas, kurios yra itin svarbios įprastomis aplinkybėmis, o ypač – kilus pandemijai;

20. be to, atkreipia dėmesį į tai, kad dabartinė krizė parodė, kokios grėsmės gali kilti tarpvalstybinėms sveikatos priežiūros paslaugoms, ir kad regionų bendradarbiavimą apsunkino naujos kliūtys. Veiksmingesniam ir geresniam sveikatos priežiūros valdymui pasienio regionuose didžiulių problemų kelia skirtingi igaliojimai ir administraciniai sunkumai, kurie kyla dėl nevienodų teisės aktų;

21. ragina skubiai ieškoti tinkamų teisinių sprendimų, patvirtinti paskatų sistemą ir skatinti geriausią praktiką, siekiant tvariai pagerinti pasienio regionų bendradarbiavimą sveikatos priežiūros srityje. Šiuo tikslu visų pirma reikėtų atsižvelgti į galimybę arba būtinybę pagal nacionalinius pasirengimo ir atsako planus steigti tarpregionines tarpvalstybinių ryšių grupes, kurios kilus grėsmei sveikatai regionuose abipus sienos parengtų ir koordinuotų priemones;

22. pabrėžia, kad užsienyje medicinos paslaugomis besinaudojantys pacientai tai daugiausia daro kaimyniniuose regionuose, todėl sėkmei užtikrinti būtinas pasienio regionų bendradarbiavimas;

23. siūlo nustatyti tarpvalstybiniu mastu dirbančių sveikatos priežiūros specialistų statusą, siekiant palengvinti sveikatos priežiūros specialistų judumą; mano, kad siekiant palengvinti sveikatos priežiūros specialistų judumą Europoje būtų naudinga stiprinti abipusio profesinių kvalifikacijų pripažinimo sistemą ir skatinti vienodas mokymo struktūras;

24. todėl ragina Komisiją pateikti pasiūlymą siekiant užtikrinti minimalų sienų pralaidumą, taigi ir atitinkamą tarpvalstybinį bendradarbiavimą sveikatos srityje, kad su ja susijusių paslaugų teikimas galėtų būti išlaikytas ir prireikus sustiprintas, įskaitant krizės laikotarpius, kaip tai buvo ir yra COVID-19 pandemijos atveju;

25. ragina sveikatos priežiūros srityje skatinti ilgalaikio bendradarbiavimo susitarimus tarp kompetentingų skirtingo nacionalinio lygmens institucijų, siekiant užtikrinti keitimąsi pacientais krizinėse situacijose. Tokiuose susitarimuose taip pat turi būti atsižvelgiama į tai, kad ES turi bendrą sienų su trečiosiomis valstybėmis.

B. Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 851/2004, steigiantis Europos ligų prevencijos ir kontrolės centrą

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

26. palankiai vertina pasiūlymą dėl Europos ligų prevencijos ir kontrolės centro (ECDC) įgaliojimų sustiprinimo; tai Komitetas ragino padaryti dar savo nuomonėje dėl ES ekstremalių sveikatai situacijų mechanizmo;

27. mano, kad ECDC veiklos srities išplėtimas yra labai svarbus, kad būtų galima rengti bendras ES lygmens strategijas reaguojant į tarpvalstybinio pobūdžio grėsmes;

28. rekomenduoja, kad ECDC, remdamasis savo naujais įgaliojimais, rinktų duomenis subnacionaliniu lygmeniu ir gerintų pasienio regionų ir tranzito centrų bendradarbiavimą atremiant tarpvalstybinio pobūdžio grėsmes sveikatai;

29. pabrėžia, kad glaudus bendradarbiavimas su ECDC padės pagerinti pasirengimo ir atsako planavimą, taip pat ataskaitų teikimą ir tikrinimą vietos ir regionų valdžios institucijose, ypač pasienio regionuose; be to, primygtinai ragina priimti tinkamas nuostatas, leidžiančias regionų valdžios institucijoms kilus pandemijai skubiai imtis tarpvalstybinių reagavimo ir koordinavimo priemonių;

30. tikisi, kad ECDC pateiks neprivalomas rekomendacijas ir pasiūlymus dėl rizikos valdymo, ypač atsižvelgdamas į pasienio regionus;

31. pabrėžia, kad labai svarbūs yra pajėgumai mobilizuoti ir komandiruoti ES sveikatos darbo grupę padėti valstybėms narėms reaguoti vietoje;

32. atkreipia dėmesį į tai, kad glaudus valstybių narių operatyvinių kontaktinių centrų ir už sveikatos įstaigų priežiūrą atsakingų vietos ir regionų valdžios institucijų bendradarbiavimas gali gerokai padidinti epidemiologinės priežiūros veiksmingumą;

33. pabrėžia, kad sveikatos priežiūros įstaigos turi naujausių žinių apie epidemiologinę padėtį, pavyzdžiui, duomenų bazes; todėl ragina rengiant ir įgyvendinant suderintas tokios informacijos teikimo sistemas įtraukti už šių įstaigų priežiūrą atsakingas vietas ir regionų institucijas;

34. pažymi, kad valstybės narės turi susitarti dėl bendro statistinio protokolo, kad būtų galima palyginti duomenis apie COVID-19 pandemijos sukeltos krizės ir būsimų pandemijų poveikį. Šis protokolas, kuris turi būti parengtas bendrai vadovaujant ECDC ir Eurostatui, galėtų būti grindžiamas NUTS 2 lygmeniu pateiktais duomenimis, siekiant palengvinti politinį atsaką, kuris apimtų ir Europos struktūrinių ir investicijų fondų naudojimą;

35. mano, kad ECDC gali užtikrinti epidemiologinę priežiūrą naudodamas integruotas sistemas, kurios taikant šiuolaikines technologijas ir turimas dirbtiniu intelektu pagrįstas modeliavimo programas suteiktų galimybę priežiūrą vykdyti realiuoju laiku.

Bruselis, 2021 m. gegužės 7 d.

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Europos regionų komiteto nuomonė. ES vaistų strategija ir pasiūlymas dėl teisėkūros procedūra priimamo akto dėl Europos vaistų agentūros (EMA) įgaliojimų pakeitimo

(2021/C 300/15)

Pranešėja	Birgitta SACRÉDEUS (SE / EPP), Dalarnos leno tarybos narė
Pamatinis dokumentas	Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl didesnio Europos vaistų agentūros vaidmens pasirengimo vaistų ir medicinos priemonių krizei ir jos valdymo srityje COM(2020) 725 <i>final</i>

I. SIŪLOMI PAKEITIMAI

1 pakeitimas

7 konstatuojamoji dalis

Europos Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
[...] Todėl svarbu spręsti stygiaus klausimą ir stiprinti bei oficialiai įtvirtinti ypatingos svarbos vaistų ir medicinos priemonių stebėseną;	[...] Todėl svarbu spręsti stygiaus klausimą ir tinkamiausiu valstybėms narėms lygmeniu stiprinti bei oficialiai įtvirtinti ypatingos svarbos vaistų ir medicinos priemonių stebėseną;

Paaiškinimas

Bendras Europos atsakas į vaistų ir medicinos priemonių stygių yra labai naudingas. Tačiau krizinėse situacijose būtina užtikrinti, kad stebėseną ir valstybėms narėms tenkanti administracinė našta būtų proporcinga gaunamai naudai.

2 pakeitimas

3 straipsnio 5 dalis

Europos Komisijos pasiūlymas	RK pakeitimas
Vaistų iniciatyvinei grupei padeda darbo grupė, kurią sudaro už vaistus atsakingų nacionalinių kompetentingų institucijų bendri informaciniai punktai stygiaus klausimais, įsteigti vadovaujantis 9 straipsnio 1 dalimi.	Vaistų iniciatyvinei grupei padeda darbo grupė, kurią sudaro už vaistus atsakingų nacionalinių kompetentingų institucijų bendri informaciniai punktai stygiaus klausimais, įsteigti vadovaujantis 9 straipsnio 1 dalimi. Prireikus darbo grupę palaikys ryšius su vietos ir regionų sveikatos priežiūros institucijomis.

Paaiškinimas

19-oje iš 27 valstybių narių atsakomybė už sveikatos priežiūrą tenka vietos ir regionų lygmeniui. Kad vaistų stygiaus stebėseną būtų veiksminga ir duotų rezultatų, reikia įtraukti vietos ir regionų lygmenis.

3 pakeitimas

11 straipsnio 4 dalies b punktas

Europos Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
b) informuoja Vaistų iniciatyvinę grupę apie priemones, kurių imtasi, ir praneša apie tų priemonių taikymo rezultatus, įskaitant informaciją, kaip susitvarkyta su galimu ar faktiniu stygiumi.	b) per pagrįstą laikotarpį informuoja Vaistų iniciatyvinę grupę apie priemones, kurių imtasi, ir praneša apie tų priemonių taikymo rezultatus, įskaitant informaciją, kaip susitvarkyta su galimu ar faktiniu stygiumi.

Paiškinimas

Valstybėms narėms reikia suteikti pakankamai laiko informuoti iniciatyvinę grupę, nes tokios informacijos rinkimas susijęs su didele administracine našta sveikatos priežiūros įstaigoms, kurios krizės sąlygomis jau patiria sunkumų.

4 pakeitimas

12 straipsnio f punktas

Europos Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
f) tinkamai palaiko ryšius su trečiosiomis šalimis ir atitinkamomis tarptautinėmis organizacijomis [...].	f) tinkamai palaiko ryšius su trečiosiomis šalimis ir atitinkamomis tarptautinėmis organizacijomis, visų pirma su Pasaulio sveikatos organizacija (PSO) [...].

Paiškinimas

Pasaulinis bendradarbiavimas su PSO yra svarbus, todėl šiame kontekste jį reikėtų paminėti.

5 pakeitimas

14 straipsnio 5 dalis

Europos Komisijos pasiūlymas	RK pakeitimas
Pirmininkas gali pakviesti valstybių narių atstovus, Agentūros mokslo komitetų ir darbo grupių narius bei trečiąsias šalis, įskaitant vaistų interesų grupių atstovus, rinkodaros leidimų turėtojus, vaistų kūrėjus, klinikinių tyrimų užsakovus, klinikinių tyrimų tinklų atstovus, taip pat pacientams ir sveikatos priežiūros specialistams atstovaujančias interesų grupes dalyvauti jos posėdžiuose.	Pirmininkas gali pakviesti valstybių narių ir vietos bei regionų valdžios institucijų atstovus, Agentūros mokslo komitetų ir darbo grupių narius bei trečiąsias šalis, įskaitant vaistų interesų grupių atstovus, rinkodaros leidimų turėtojus, vaistų kūrėjus, klinikinių tyrimų užsakovus, klinikinių tyrimų tinklų atstovus, taip pat pacientams ir sveikatos priežiūros specialistams atstovaujančias interesų grupes dalyvauti jos posėdžiuose.

Paiškinimas

Daugelyje valstybių narių sveikatos priežiūros paslaugos priklauso vietos ir regionų valdžios institucijų kompetencijos sričiai.

6 pakeitimas

18 straipsnio c punktas

Europos Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
c) vykdydama savo reguliavimo užduotis, naudojasi skaitmenine infrastruktūra ar priemonėmis, kad supaprastintų greitą prieigą prie turimų elektroninių sveikatos duomenų, sukurtų ne klinikinių tyrimų metu, arba jų analizę, taip pat keitimąsi tokiais duomenimis tarp valstybių narių, Agentūros ir kitų Sąjungos įstaigų;	c) vykdydama savo reguliavimo užduotis, naudojasi skaitmenine infrastruktūra ar priemonėmis, kad supaprastintų greitą prieigą prie turimų elektroninių sveikatos duomenų, sukurtų ne klinikinių tyrimų metu, arba jų analizę, taip pat keitimąsi tokiais duomenimis tarp valstybių narių, Agentūros ir kitų Sąjungos įstaigų <i>pagal galiojančius Sąjungos duomenų apsaugos teisės aktus;</i>

Paiškinimas

Reikėtų pabrėžti saugaus keitimosi duomenimis ir asmens duomenų apsaugos svarbą.

7 pakeitimas

19 straipsnio 5 dalis

Europos Komisijos pasiūlymas	RK pakeitimas
Medicinos priemonių iniciatyvinei grupei talkina darbo grupė, kurią sudaro už medicinos priemones atsakingų nacionalinių kompetentingų institucijų bendri informaciniai punktai, įsteigti vadovaujantis 23 straipsnio 1 dalimi.	Medicinos priemonių iniciatyvinei grupei talkina darbo grupė, kurią sudaro už medicinos priemones atsakingų nacionalinių kompetentingų institucijų bendri informaciniai punktai, įsteigti vadovaujantis 23 straipsnio 1 dalimi. <i>Prereikis darbo grupę palaikys ryšius su vietos ir regionų sveikatos priežiūros institucijomis.</i>

Paiškinimas

19-oje iš 27 valstybių narių atsakomybė už sveikatos priežiūrą tenka vietos ir regionų lygmeniui. Kad svarbių medicinos priemonių stebėseną būtų veiksminga ir duotų rezultatų, reikia įtraukti vietos ir regionų lygmenis.

8 pakeitimas

25 straipsnio 4 dalies d punktas

Europos Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
d) informuoja Medicinos priemonių iniciatyvinę grupę apie priemones, kurių imtasi, ir praneša apie tų priemonių taikymo rezultatus, įskaitant informaciją, kaip susitvarkyta su galimu ar faktiniu stygiu.	d) <i>per pagrįstą laikotarpį</i> informuoja Medicinos priemonių iniciatyvinę grupę apie priemones, kurių imtasi, ir praneša apie tų priemonių taikymo rezultatus, įskaitant informaciją, kaip susitvarkyta su galimu ar faktiniu stygiu.

Paiškinimas

Valstybėms narėms reikia suteikti pakankamai laiko informuoti iniciatyvinę grupę, nes tokios informacijos rinkimas susijęs su didele administracine našta sveikatos priežiūros įstaigoms, kurios krizės sąlygomis jau patiria sunkumų.

9 pakeitimas

26 straipsnio e punktas

Europos Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
e) tinkamai palaiko ryšius su trečiosiomis šalimis ir atitinkamomis tarptautinėmis organizacijomis [...].	e) tinkamai palaiko ryšius su trečiosiomis šalimis ir atitinkamomis tarptautinėmis organizacijomis, visų pirma su Pasaulio sveikatos organizacija (PSO) [...].

Paiškinimas

Pasaulinis bendradarbiavimas su PSO yra svarbus, todėl šiame kontekste jį reikėtų paminėti.

II. POLITINĖS REKOMENDACIJOS

1 dalis. EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

Dėl pasiūlymo dėl didesnio Europos vaistų agentūros vaidmens pasirengimo vaistų ir medicinos priemonių krizei ir jos valdymo srityje-

1. palankiai vertina pasiūlymą dėl reglamento dėl didesnių Europos vaistų agentūros įgaliojimų pasirengimo vaistų ir medicinos priemonių krizei ir jos valdymo srityje. Pasiūlymas atitinka RK nuomonėje dėl ES ekstremalių sveikatos situacijų mechanizmo pateiktą raginimą;
2. ragina, atsižvelgiant į COVID-19 pandemijos metu įgytą patirtį kuriant, gaminant ir paskirstant vaistus ir medicinos priemones, skirtus visuomenės sveikatai grėsmę keliančių ligų prevencijai, diagnozei ir gydymui, laikytis koordinuoto požiūrio;
3. pažymi, kad nors sveikatos politika priklauso pagrindinei valstybių narių kompetencijai, ES atlieka svarbų papildomąjį ir koordinavimo vaidmenį. Ji turi, inter alia, užtikrinti tolesnį vaistų ir medicinos priemonių vidaus rinkos gyvavimą ir tinkamą veikimą kilus krizei;
4. pabrėžia, kad siūlomas reglamentas daro didelį poveikį vietos ir regionų valdžios institucijoms, nes 19-oje iš 27 valstybių narių jos atsako už sveikatos priežiūrą ir atlieka svarbų vaidmenį savo šalies pasirengimo krizei ir jos valdymo srityse. Todėl būtina skubiai užtikrinti, kad vietos ir regionų lygmens poreikiai būtų įvardyti ir patenkinti ir kad būtų numatyti keitimosi informacija kanalai tarp vaistų stygiaus ir medicinos priemonių iniciatyvinių grupių bei vietos ir regionų valdžios institucijų;
5. mano, kad pasiūlymas įpareigoti valstybes nares stebėti ir mažinti svarbiausių vaistų ir medicinos priemonių stygių reiškia tvirtą įsipareigojimą. Kad EMA galėtų gauti aktualių ir patikimų duomenų ir informacijos apie vaistų ir medicinos priemonių poreikį ir stygių, būtina, kad šiuos duomenis galėtų teikti vietos ir regionų lygmuo;
6. atkreipia dėmesį į tai, kad krizės atveju sveikatos priežiūros tarnybos ir vietos bei regionų valdžios institucijos gali patirti didelį spaudimą. Todėl joms tenkanti administracinė našta turėtų būti kuo mažesnė. Dėl šios priežasties pareigos teikti ataskaitas ir terminai turi būti tinkami ir pagrįsti, kartu sudarant sąlygas imtis skubių veiksmų, valstybėms narėms duodančių kuo didesnę naudą ir atitinkančių subsidiarumo principą;
7. atkreipia dėmesį į tai, kad prieiga prie sveikatos ir kitų duomenų ir dalijimasis jais yra itin svarbūs rengiantis krizėms sveikatos srityje, kad būtų galima veiksmingai įveikti krizes ir kitus svarbius įvykius. Vis dėlto neskelbtina informacija turi būti tvarkoma labai atsargiai ir būtina užtikrinti privatumą ir duomenų saugumą;
8. labai palankiai vertina pasiūlymą įsteigti Ekstremaliųjų situacijų darbo grupę, kuri remtų greitą vaistų, kurie gali padėti užkirsti kelią gyventojų sveikatai kylančioms grėsmėms, kūrimą ir naudojimą. RK palankiai vertina tai, kad Ekstremaliųjų situacijų darbo grupė ketina visapusiškai bendradarbiauti su kitomis ES įstaigomis, PSO ir trečiosiomis šalimis;

9. palankiai vertina tai, kad pasiūlyme pabrėžiamas bendradarbiavimas su atitinkamomis įstaigomis, pavyzdžiui, Europos ligų prevencijos ir kontrolės centru (ECDC), susidarius ekstremaliajai visuomenės sveikatos situacijai, tačiau būtina vengti institucijų darbo dubliavimo;

10. tikisi daugiau informacijos apie tai, kaip EMA bendradarbiaus su siūloma ES reagavimo į ekstremaliąsias sveikatos situacijas institucija (HERA);

11. ragina užtikrinti kuo didesnę EMA ir jos darbo grupių veiklos skaidrumą.

2 dalis. EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

Dėl Komunikato dėl ES vaistų strategijos

12. reiškia tvirtą paramą Komisijos paskelbtai Europos vaistų strategijai, kurios bendras tikslas – užtikrinti pacientams galimybę gauti vaistų ir jų prieinamumą, ir pabrėžia, kad reikia sudaryti sąlygas visiems ES piliečiams gydytis saugiais ir veiksmingais vaistais;

13. atkreipia dėmesį į tai, kad 19-oje iš 27 valstybių narių pagrindinė atsakomybė už medicininę priežiūrą, slaugą ir sveikatos priežiūrą buvo perduota vietos ir regionų valdžios institucijoms. Net ir nacionalinę sveikatos sistemą turinčiose valstybėse už socialines paslaugas ir socialinę paramą dažnai yra atsakingas vietos lygmuo. Todėl vietos ir regionų valdžios institucijos atlieka esminį vaidmenį finansuojant, vertinant, perkant ir tiekiant vaistus, taip pat valdant krizes ir rengiantis joms. Todėl labai svarbu įtraukti regionų ir vietos lygmenis į Vaistų strategijoje siūlomas bendradarbiavimo formas;

14. rekomenduoja pasitelkiant strategiją skatinti vaistų prieinamumą esant nepatenkintiems poreikiams ir remti inovacijas bei mokslinius tyrimus atsižvelgiant į pacientų ir sveikatos priežiūros sistemos poreikius. Dialogo metu reikia bendrai susitarti, kokiose medicinos srityse yra nepatenkintų poreikių, siekiant užtikrinti, kad nė viena sritis neliktų nepastebėta;

15. ypač palankiai vertina siūlomas visapusiškas kovos su atsparumu antimikrobinėms medžiagoms pastangas ir mano, kad svarbu dirbti siekiant sumaniai ir ribotai naudoti antibiotikus, skatinti naujų antibiotikų kūrimą ir gamybą ir išlaikyti senesnius antibiotikus rinkoje;

16. mano, jog reikia gerinti aprūpinimą retoms ligoms gydyti skirtais vaistais ir vaikams skirtais vaistais, todėl ragina peržiūrėti teisės aktus dėl vaikų ir retųjų ligų gydymo. Dabartinės paskatos laukiamų rezultatų nedavė. Vietoj to turime vaistų su nepakankamais jų naudą ir saugumą patvirtinančiais duomenimis ir jie yra tokie brangūs, kad jie sveikatos priežiūros sistemai tikrai nėra prioritetas;

17. mano, jog prieinamos kainos yra būtina sąlyga, kad pacientai gautų reikiamą gydymą vaistais ir kad sveikatos priežiūros sistemos išliktų tvirtos ilguoju laikotarpiu. Šiuo metu yra sunkiai sergančių žmonių, kurie negauna reikiamo gydymo, nes vaistų kainos yra labai aukštos. Tai pasakytina, pavyzdžiui, apie vaistus nuo sunkių retųjų ligų;

18. pažymi, kad vaistų rinka šiuo metu veikia netinkamai, nes egzistuoja nebylūs kainų nustatymo susitarimai ir trūksta skaidrumo. Bendrovės gali nuspręsti neprekiuoti savo vaistais tam tikrose šalyse. Todėl gerai, kad strategija siekiama įvairiais būdais skatinti konkurenciją vaistų rinkoje, be kita ko, peržiūrint konkurencijos teisę. Atsižvelgiant į tai, reikia priemonių generinių ir panašių biologinių vaistų prieinamumui skatinti;

19. rekomenduoja valstybėms narėms glaudžiau bendradarbiauti vaistų vertinimo, kainų nustatymo ir viešųjų pirkimų srityje; mano, jog labai svarbu, kad vietos ir regionų lygmeniui, kuris daugelyje šalių yra atsakingas už sveikatos priežiūros sistemą ir jos finansavimą, būtų atstovaujama tokiose bendradarbiavimo formose;

20. pritaria Komisijai, kad Europos vaistų pramonė yra strategiškai svarbi moksliniams tyrimams, visuomenės sveikatai, darbo vietų kūrimui ir prekybai. Labai svarbu sudaryti sąlygas inovacijoms ir naujų technologijų, pavyzdžiui, genų terapijos, dirbtinio intelekto ir individualizuotosios medicinos, naudojimui, kad ES išlaikytų konkurencingą vaistų pramonę;

21. pritaria Komisijos pasiūlymui sukurti Europos sveikatos duomenų erdvę siekiant skatinti tarpvalstybinę duomenų analizę ir taip gerinti mokslinius tyrimus, darbą sveikatos srityje ir priežiūrą. Sveikatos priežiūros tarnyboms turėtų būti sudarytos galimybės dalyvauti tokios infrastruktūros darbe. Turi būti užtikrintas pacientų privatumas ir teisės į duomenis;
22. pabrėžia, kad pacientai turi pasitikėti naujais vaistais ir būti tikri, kad jie yra saugūs ir veiksmingi. Todėl registruojant vaistus svarbu užtikrinti, kad būtų pakankamai klinikinių įrodymų. Jei pacientų sauga ir veiksmingumas nėra pakankamai pagrįsti dokumentais, kartais sveikatos priežiūros tarnyboms ir mokėtojams gali būti sunku užimti tam tikrą poziciją naujų gydymo būdų atžvilgiu. Tai gali uždelsti gydymą arba trukdyti jį taikyti. Taip pat kyla pavojus, kad skubotas įregistravimas turės priešingą poveikį. Todėl svarbu, kad EMA bendradarbiautų su sveikatos technologijų vertinimo institucijomis, taip pat su sveikatos priežiūros tarnybų atstovais ir mokėtojais regionų lygmeniu; atkreipia dėmesį į tai, kad vaistų stygius jau seniai yra sveikatos sektoriaus problema.
23. COVID-19 pandemijos metu ši problema tapo dar akivaizdesnė. Todėl RK ragina išsamiai išanalizuoti vaistų stygiaus priežastis ir ragina Komisiją peržiūrėti vaistų srities teisės aktus siekiant padidinti tiekimo saugumą. Kadangi Vaistų strategijoje pateikti pasiūlymai nėra labai konkretūs, Komitetas tikisi, kad bus imtasi perspektyvių priemonių strateginiam ES savarankiškumui užtikrinti, kad tiek įprastose, tiek krizinėse situacijose nenutrūktų vaistų tiekimas;
24. primena savo nuomonėje dėl ES ekstremalių sveikatos situacijų mechanizmo pateiktą rekomendaciją skatinti svarbių vaistų kūrimą ir gamybą Europoje ir numatyti paskatas gamintojams siekiant sumažinti priklausomybę nuo trečiųjų šalių;
25. perspėja, kad siekiant sustiprinti ES sveikatos krizių valdymo mechanizmus, reikia atsižvelgiant į COVID-19 pandemiją padaryti teisingas išvadas: mums reikalingas tvirtas daugiašalis bendradarbiavimas kuriant ir gaminant saugias ir veiksmingas vakcinas, diagnostikos priemones ir kuriant gydymo metodus. Be to, būtina užtikrinti veiksmingą ir teisingą būsimų vakcinų ir vaistų finansavimą ir paskirstymą;
26. palankiai vertina pasiūlymą dėl ES reagavimo į ekstremaliąsias sveikatos situacijas institucijos (HERA) ir laukia parengto pasiūlymo dėl naujos institucijos įgaliojimų;
27. palankiai vertina tai, kad Komisija siūlo peržiūrėti vaistus reglamentuojančius teisės aktus, siekiant sugriežtinti vaistų rizikos aplinkai vertinimo reikalavimus; Tai turi apimti ir vaistų gamybą, ir vartojimą. Labai sveikintina yra tai, kad ketinama dėti tarptautines pastangas kovoti su rizika aplinkai, susijusia su farmacijos produktų išleidimu į aplinką gamybos trečiojoje šalyje metu;
28. be to, palankiai vertina tai, kad Vaistų strategijoje pabrėžiama, jog vaistų pramonė turėtų prisidėti prie ES poveikio klimatui neutralizavimo, sutelkiant dėmesį į išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimą visoje vertės grandinėje;
29. tvirtai remia ES siekį stiprinti pasaulinį bendradarbiavimą farmacijos srityje.

Bruselis, 2021 m. gegužės 7 d.

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Apostolos TZITZIKOSTAS

ISSN 1977-0960 (elektroninis leidimas)
ISSN 1725-521X (popierinis leidimas)

Europos Sąjungos
leidinių biuras
L-2985 Liuksemburgas
LUXEMBURGAS

LT